

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

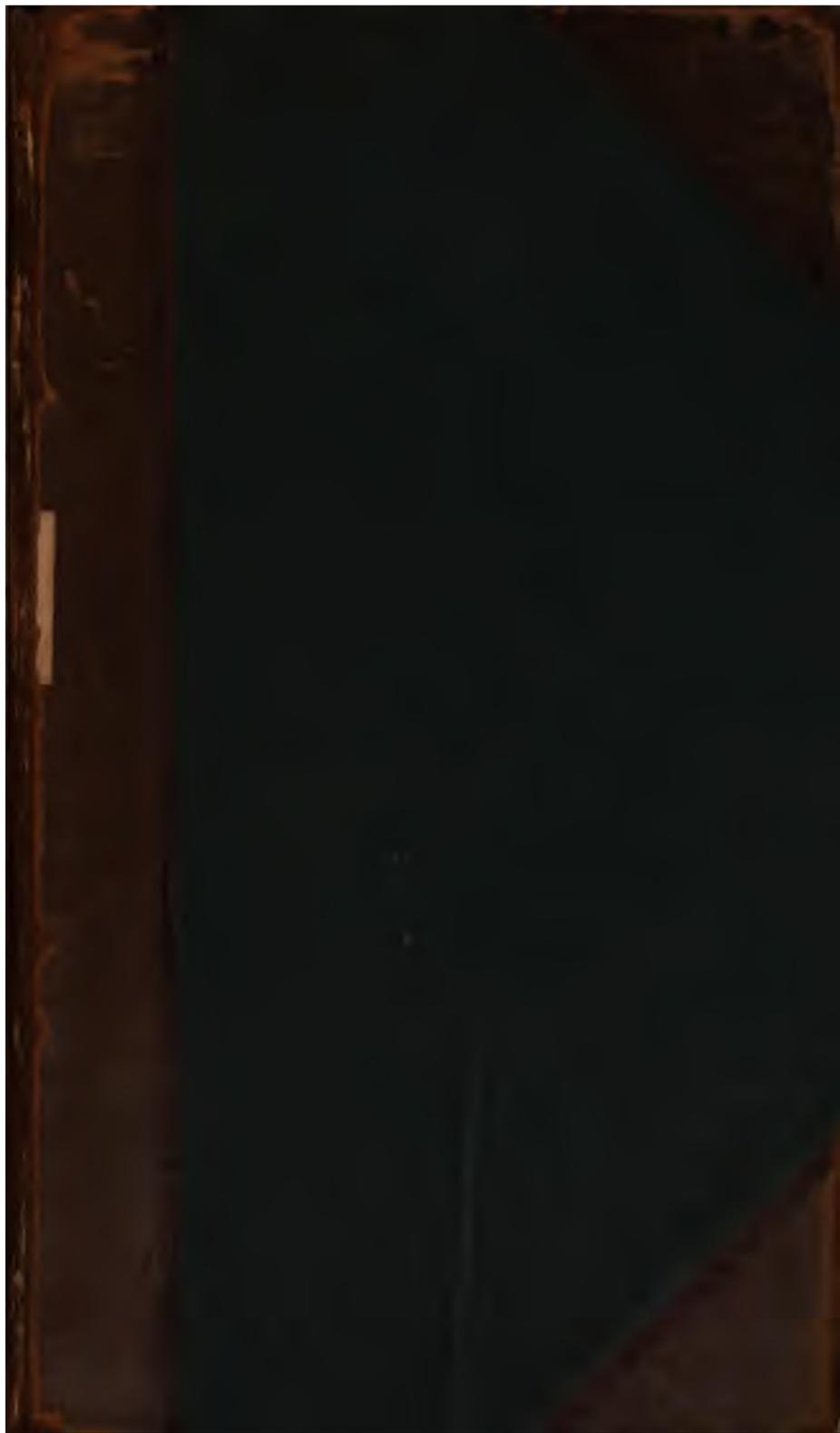
Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

36.

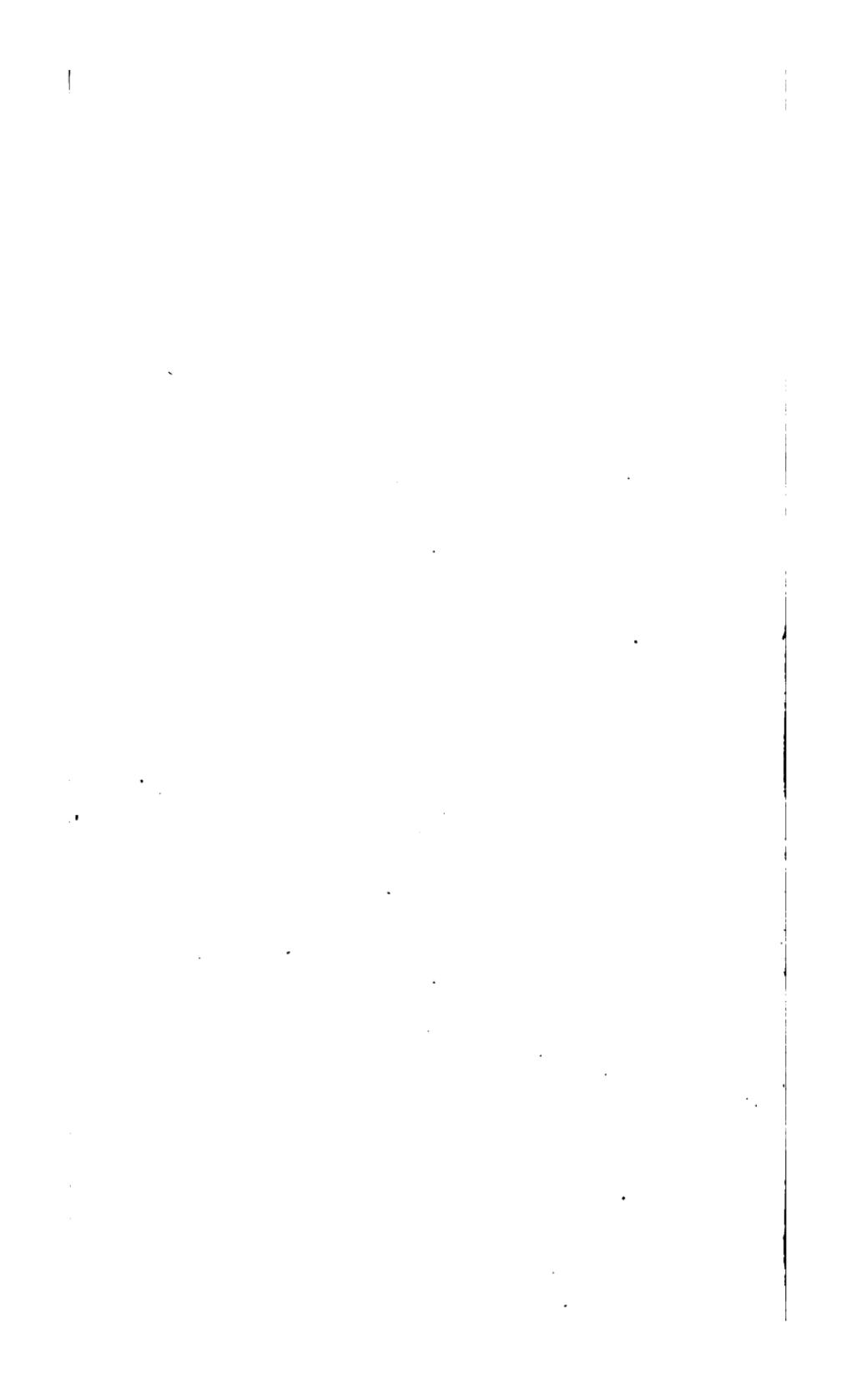
106.

* 5 9 0 4 8 1 5 0 9 + *

36.106

HERODOTUS,

BOOK EUTERPE.

LONDON :
GILBERT & RIVINGTON, PRINTERS,
ST. JOHN'S SQUARE.

H E R O D O T U S,

BOOK EUTERPE:

CONTAINING A DESCRIPTION OF

EGYPT,

**ITS CIVIL AND RELIGIOUS ANTIQUITIES,
AND HISTORY.**

FOR THE USE OF

**THE GRAMMAR SCHOOL, OUNDLE:
REV. J. SHILLIBEAR, M.A.
MASTER.**

**LONDON:
PRINTED FOR WHITTAKER & Co.
AVE MARIA LANE.**

1836.

106.

ΗΡΟΔΟΤΟΥ

ΤΟΥ ΑΛΙΚΑΡΝΗΣΣΗΟΣ

ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΗ

ΕΥΤΕΡΗ.

ΤΕΛΕΥΤΗΣΑΝΤΟΣ δὲ Κύρου, παρέλαβε τὴν βασιληίην Καμβύσης, Κύρου ἐών παῖς καὶ Κασσανδρῆς, τῆς Φαρονάσπεω θυγατρός· τῆς προαποθανούσης, Κύρος αὐτός τε πένθος μέγα ἐποίησατο, καὶ τοῖσι ἄλλοισι προείπε πᾶσι, τῶν ἡρχε, μέγα πένθος ποιέερθαι. ταύτης δὲ τῆς γυναικὸς ἐών παῖς καὶ Κύρου Καμβύσης, "Ιωνας μὲν καὶ Αἰσολέας ὡς δούλους πατρώιους ἔόντας ἐνόμιζε" ἐπὶ δὲ Αἴγυπτον ἐποιέετο στρατηλασίην, ἄλλοις τε παραλαβὼν τῶν ἡρχε, καὶ δὴ καὶ Ἑλλήνων, τῶν ἐπεκράτεε.

II. Οἱ δὲ Αἰγύπτιοι, πρὶν μὲν ἡ Ψαμμίτιχον σφέων βασιλεῦσαι, ἐνόμιζον ἐωυτοὺς πρώτους γενέσθαι πάντων ἀνθρώπων. ἐπειδὴ δὲ Ψαμμίτιχος βασιλεύσας ἡθέλησε εἰδέναι οἵ τινες γενοίατο πρῶτοι, ἀπὸ τούτου νομίζουσι Φρύγας προτέρους γενέσθαι

έωυτῶν, τῶν δὲ ἄλλων έωυτούς. Ψαμμίτιχος δὲ ὡς οὐκ ἐδύνατο πυνθανόμενος πόρον οὐδένα τούτου ἀνευρεῖν, οἷς γενοίατο πρῶτοι ἀνθρώπων, ἐπιτεχνᾶται τοιόνδε. Παιδία δύο νεογνὰ ἀνθρώπων τῶν ἐπιτυχόντων διδοῖ ποιμένι τρέφειν ἐς τὰ παιμανια τροφήν τινα τοιόνδε· ἐντειλάμενος μηδένα ἀντίον αὐτέων μηδεμίαν φωνὴν ιέναι, ἐν στέγῃ δὲ ἐρήμῃ ἐπ' έωυτῶν κέεσθαι αὐτὰ, καὶ τὴν ὥρην ἐπαγινέειν σφίσι αἴγας· πλήσαντα δὲ τοῦ γάλακτος, τāλλα διαπρήσσεσθαι. ταῦτα δὲ ἐποιέετο καὶ ἐνετέλλετο ὁ Ψαμμίτιχος, θέλων ἀκούσαι τῶν παιδίων, ἀπαλλαχθέντων τῶν ἀσῆμων κνυζημάτων, ἥντινα φωνὴν ρήξουσι πρώτην. τάπερ ὅν καὶ ἔγένετο. ὡς γὰρ διέτης χρόνος ἐγεγόνεε ταῦτα τῷ ποιμένι πρήσσοντι, ἀνοίγοντι τὴν θύρην καὶ ἐσιόντι τὰ παιδία ἀμφότερα προσπίπτοντα βεκὺς ἐφώνεον, ὀρέγοντα τὰς χεῖρας. τὰ μὲν δὴ πρῶτα ἀκούσας, ἥσυχος ἦν ὁ ποιμήν. ὡς δὲ πολλάκι φοιτέοντι καὶ ἐπιμελομένῳ πολλὸν ἦν τοῦτο τὸ ἔπος, οὕτω δὴ σημήνας τῷ δεσπότῃ, ἥγαγε τὰ παιδία κελεύσαντος ἐς ὅψιν τὴν ἐκείνου. ἀκούσας δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Ψαμμίτιχος, ἐπυνθάνετο οἵτινες ἀνθρώπων βεκὺς τί καλέονται. πυνθανόμενος δὲ, εὑρισκε Φρύγας καλέοντας τὸν ἄρτον. οὕτω συνεχώρησαν Αἰγύπτιοι, καὶ τοιούτῳ σταθμησάμενοι πρήγματι, τοὺς Φρύγας πρεσβυτέρους εἶναι έωυτῶν.

III. Ὡδε μὲν γενέσθαι τῶν ἱέων τοῦ Ἡφαίστου ἐν Μέμφι ἥκουον. Ἐλληνες δὲ λέγουσι ἄλλα

τε μάταια πολλὰ, καὶ ὡς γυναικῶν τὰς γλώσσας ὁ Ψαρμίτιχος ἐκταμὼν, τὴν δίαιταν οὕτως ἐποίησατο τῶν παιδίων παρὰ ταύτης τῆσι γυναιξί. κατὰ μὲν δὴ τὴν τροφὴν τῶν παιδίων τοσαῦτα ἔλεγον. Ἡκουσα δὲ καὶ ἄλλα ἐν Μέμφι, ἐλθὼν ἐς λόγους τοῖς ἴρεῦσι τοῦ Ἡφαίστου. καὶ δὴ καὶ ἐς Θήβας τέ καὶ ἐς Ἡλιούπολιν αὐτέων τουτέων εἴνεκεν ἐτραπόμην, ἐθέλων εἰδέναι εἰ συμβήσονται τοῖσι λόγοισι τοῖσι ἐν Μέμφι. οἱ γὰρ Ἡλιουπολῖται λέγονται Αἰγυπτίων εἶναι λογιώτατοι. Τὰ μέν νυν θεῖα τῶν ἀπηγμάτων οἷα ἥκουον, οὐκ εἰμὶ πρόθυμος ἐξηγέεσθαι, ἔξω ἦ τὰ οὐνόματα αὐτέων μοῦνον· νομίζων πάντας ἀνθρώπους ἵσον περὶ αὐτέων ἐπίστασθαι· τὰ δ' ἀν ἐπιμνησθῶ αὐτέων, ὑπὸ τοῦ λόγου ἔξαναγκαζόμενος ἐπιμνησθήσομαι.

iv. "Οσα δὲ ἀνθρωπήια πρόγυματα, ὡδε ἔλεγον δμολογέοντες σφίσι. Πρώτους Αἰγυπτίους ἀνθρώπων ἀπάντων ἔξευρέειν τὸν ἐνιαυτὸν, δυώδεκα μέρεα δασαμένους τῶν ὡρέων ἐς αὐτόν. ταῦτα δὲ ἔξευρέειν ἐκ τῶν ἀστρων ἔλεγον. ἄγουσι δὲ τοσῷδε σοφώτερον Ἑλλήνων, ἐμοὶ δοκέειν, ὅσῳ Ἑλληνες μὲν διὰ τρίτου ἔτεος ἐμβόλιμον ἐπεμβάλλουσι, τῶν ὡρέων εἴνεκεν. Αἰγύπτιοι δὲ τριηκοντημέρους ἄγοντες τοὺς δυώδεκα μῆνας, ἐπάγουσι ἀνὰ πᾶν ἔτος πέντε ἡμέρας πάρεξ τοῦ ἀριθμοῦ. καὶ σφὶ ὁ κύκλος τῶν ὡρέων ἐς τῶντὸ περιῆῶν παραγίνεται. Δυώδεκά τε θεῶν ἐπωνυμίας ἔλεγον πρώτους Αἰγυπτίους νομίσαι, καὶ Ἑλληνας παρὰ σφέων ἀναλαβεῖν. βωμούς τε καὶ ἀγάλματα καὶ νηοὺς

θεοῖσι ἀπονεῖμαι σφέας πρώτους, καὶ ζῶα ἐν λίθοισι
έγγλυψαι. καὶ τουτέων μέν τυν τὰ πλέω ἔργῳ
έδηλουν οὕτω γενόμενα. Βασιλεῦσαι δὲ πρῶτον
Αἰγύπτου ἀνθρώπων ἐλεγον Μῆνα. ἐπὶ τούτου,
πλὴν τοῦ Θηβαϊκοῦ νομοῦ, πᾶσαν Αἴγυπτον εἶναι
ἔλος· καὶ αὐτῆς εἶναι οὐδὲν ὑπερέχον τῶν τοῦ
ἔνερθε λίμνης τῆς Μοίριος ἔοντων· ἐς τὴν ἀνά-
πλους ἀπὸ θαλάσσης ἐπτὰ ήμερέων ἐστὶ ἀνὰ τὸν
ποταμόν.

v. Καὶ εὖ μοι ἐδόκεον λέγειν περὶ τῆς χώρης.
δῆλα γὰρ δὴ καὶ μὴ προακούσαντι, ιδόντι δὲ, ὅστις
γε σύνεσιν ἔχει, ὅτι Αἴγυπτος ἐς τὴν Ἑλλήνες
ναυτίλλονται, ἔστι Αἴγυπτίοισι ἐπίκτητός τε γῆ,
καὶ δῶρον τοῦ ποταμοῦ· καὶ τὰ κατύπερθε ἔτι τῆς
λίμνης ταύτης, μέχρι τριῶν ήμερέων πλόου, τῆς
πέρι ἐκεῖνοι οὐδὲν ἔτι τοιόνδε ἐλεγον. ἔστι δὲ ἔτερον
τοιοῦτον. Αἴγυπτου γὰρ φύσις τῆς χώρης ἐστὶ
τοιήδε. Πρῶτα μὲν προσπλέων, ἔτι καὶ ήμέρης
δρόμον ἀπέχων ἀπὸ γῆς, κατεὶς καταπειρητη-
ρίην, πηλόν τε ἀνοίσεις, καὶ ἐν ἐνδεκα ὄργυιῃσι
ἔσεαι. τοῦτο μὲν ἐπὶ τοσοῦτον δῆλοι πρόχυσιν τῆς
γῆς ἔοῦσαν.

vi. Αὗτις δὲ αὐτῆς Αἴγυπτου ἐστὶ μῆκος τὸ παρὰ
θάλασσαν, ἐξήκοντα σχοῖνοι, κατὰ ήμέες διαιρέο-
μεν εἶναι Αἴγυπτον ἀπὸ τοῦ Πλινθινήτεω κόλπου
μέχρι Σερβωνίδος λίμνης, παρ' ἧν τὸ Κάσιον ὄρος
τείνει· ταύτης ὡν ἅπο οἱ ἐξήκοντα σχοῖνοι εἰσι.
ὅσοι μὲν γὰρ γεωπεῖναι εἰσι ἀνθρώπων, ὁργυιῇσι
μεμετρήκασι τὴν χώρην· ὅσοι δὲ ἡσσον γεωπεῖναι,

σταδίοισι· οἱ δὲ πολλὴν ἔχουσι, παρασάγγροι· οἱ δὲ ἄφθονον λίην, σχοίνοισι. δύναται δὲ ὁ μὲν παρασάγγης τρέκοντα στάδια· ὁ δὲ σχοῖνος ἔκαστος, μέτρον ἐν Αἰγύπτιον, ἔξηκοντα στάδια. οὕτω ἀν εἴησαν Αἰγύπτου στάδιοι ἔξακόσιοι καὶ τρισχίλιοι, τὸ παρὰ θάλασσαν.

VII. Ἐνθεῦτεν μὲν καὶ μέχρι Ἡλιουπόλιος ἐς τὴν μεσόγαιαν, ἔστι εὐρέα Αἴγυπτος, ἐοῦσα πᾶσα ὑπτίη τε καὶ ἄνυδρος, καὶ ἴλυς. ἔστι δὲ ὁδὸς ἐς τὴν Ἡλιούπολιν ἀπὸ θαλάσσης ἄνω ἰόντι, παραπλησίη τὸ μῆκος τῷ ἔξ 'Αθηνέων ὁδῷ, τῷ ἀπὸ τῶν δυώδεκα θεῶν τοῦ βωμοῦ φερούσῃ ἐς τε Πίσαν καὶ ἐπὶ τὸν νηὸν τοῦ Διὸς τοῦ Ὀλυμπίου. σμικρόν τι τὸ διάφορον εὑροι τις ἀν λογιζόμενος τῶν ὡδῶν τοιτέων, τὸ μὴ ἵσας μῆκος εἶναι, οὐ πλέον πεντεκαίδεκα σταδίων. ή μὲν γὰρ ἐς Πίσαν ἔξ 'Αθηνέων, καταδεῖ πεντεκαίδεκα σταδίων, ὡς μὴ εἶναι πεντακοσίων καὶ χιλίων· η δὲ ἐς Ἡλιούπολιν ἀπὸ θαλάσσης, πληροῖ ἐς τὸν ἀριθμὸν τοῦτον.

VIII. Ἀπὸ δὲ Ἡλιουπόλιος ἄνω ἰόντι, στεινή ἔστι Αἴγυπτος. τῷ μὲν γὰρ, τῆς Ἀραβίης ὄρος παρατέταται, φέρον ἀπ' ἄρκτου πρὸς μεσαμβρίης τε καὶ νότου, αἱεὶ ἄνω τεῖνον ἐς τὴν Ἐρυθρὴν καλεομένην θάλασσαν· ἐν τῷ αἱ λιθοτομίαι ἔνεισι, αἱ ἐς τὰς πυραμίδας κατατηθεῖσαι τὰς ἐν Μέμφι. ταύτη μὲν λῆγον, ἀνακάμπτει ἐς τὰ εἴρηται, τὸ ὄρος. τῷ δὲ αὐτὸ ἐώντο ἔστι μακρότατον, ὡς ἐγὼ ἐπυνθανόμην δύο μηνῶν αὐτὸ εἶναι τῆς ὁδοῦ ἀπὸ ἡοῦς πρὸς

έσπερην· τὰ δὲ πρὸς τὴν ἡῶ, λιβανωτοφόρα αὐτοῦ τὰ τέρματα εἶναι. τοῦτο μὲν νυν τὸ ὅρος τοιωτόν ἔστι. Τὸ δὲ πρὸς Λιβύης τῆς Αἰγύπτου, ὅρος ἄλλο πέτρινον τείνει, ἐν τῷ αἱ πυραμίδες ἔνεισι, φάρμψ κατειλυμένον, τεταμένον τὸν αὐτὸν τρόπον τὸν καὶ τοῦ Ἀραβίου τὰ πρὸς μεσαμβρίην φέροντα. Τὸ ὧν δὴ ἀπὸ Ἡλιουπόλιος, οὐκέτι πολλὸν χωρίον, ὡς εἶναι Αἰγύπτου· ἀλλ' ὅσον τε ἡμερέων τεσσέρων ἀναπλόου στεινή ἔστι Αἴγυπτος ἑοῦσα. τῶν δὲ οὐρέων τῶν εἰρημένων τὸ μεταξὺ, πεδιὰς μὲν γῆ· στάδιοι δὲ μάλιστα ἐδόκεόν μοι εἶναι, τῇ στεινότατόν ἔστι, διηκοσίων οὐ πλείους, ἐκ τοῦ Ἀραβίου οὐρεος ἐς τὸ Λιβυκὸν καλεύμενον. τὸ δὲ ἐνθεῦτεν αὗτις εὑρέα Αἴγυπτός ἔστι.

IX. Πέφυκε μέν νυν ἡ χώρη αὕτη οὕτω. Ἀπὸ δὲ Ἡλιουπόλιος ἐς Θῆβας, ἔστι ἀνάπλοος ἐννέα ἡμερέων· στάδιοι δὲ τῆς ὁδοῦ, ἔξικοντα καὶ ὀκτακόσιοι καὶ τετρακισχίλιοι, σχοίνων ἐνὸς καὶ ὅγδωκοντα ἔοντων. οὗτοι συντεθειμένοι οἱ στάδιοι Αἰγύπτου, τὸ μὲν παρὰ θάλασσαν, ἥδη μοι καὶ πρότερον δεδήλωται ὅτι ἔξακοσίων τε ἔστι στάδιων καὶ τρισχιλίων· ὅσον δέ τι ἀπὸ θαλάσσης ἐς μεσόγαιαν μέχρι Θηβέων ἔστι, σημανέω. στάδιοι γάρ εἰσι εἴκοσι καὶ ἑκατὸν καὶ ἔξακισχίλιοι. τὸ δὲ ἀπὸ Θηβέων ἐς Ἐλεφαντίνην καλεομένην πόλιν, στάδιοι χίλιοι καὶ ὀκτακόσιοι είσι.

X. Ταύτης ὡν τῆς εἰρημένης ἡ πολλὴ, κατάπερ οἱ ἱρέες ἔλεγον, ἐδόκεε δὲ καὶ αὐτῷ μοι εἶναι

έπίκτητος Αίγυπτίοισι. τῶν γὰρ οὐρέων τῶν εἰρημένων τῶν ὑπὲρ Μέμφιν πόλιν κειμένων τὸ μεταξὺ ἐφαίνετο μοι εἶναι κοτε κόλπος θαλάσσης, ὥστερ γε τὰ περὶ Ἰλιον καὶ Τευθρανίην, καὶ Ἐφεσόν τε καὶ Μαιάνδρου πεδίον· ὥστε εἶναι σμικρὰ ταῦτα μεγάλοισι συμβαλέειν. τῶν γὰρ ταῦτα τὰ χωρία προσχωσάντων ποταμῶν, ἐν τῶν στομάτων τοῦ Νείλου, ἔοντος πενταστόμου, οὐδεὶς αὐτῶν πλήθεος πέρι ἄξιος συμβληθῆναι ἔστι. εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλοι ποταμοὶ οὐ κατὰ τὸν Νείλον ἔοντες μεγάθεα, οἵ τινες ἔργα ἀποδεξάμενοι μεγάλα εἰσί· τῶν ἐγὼ φράσαι ἔχω οὐνόματα, καὶ ἄλλων, καὶ οὐκ ἦκιστα Ἀχελώου· ὃς ρέων δι' Ἀκαρνανίης, καὶ ἔξεις ἐς θάλασσαν, τῶν Ἐχινάδων νήσων τὰς ήμίσεας ἥδη ἡπειρον τεποίηκε.

χι. Ἐστι δὲ τῆς Ἀραβίης χώρης, Αἰγύπτου δὲ οὐ πρόσω, κόλπος θαλάσσης ἐσέχων ἐκ τῆς Ἐρυθρῆς καλεομένης θαλάσσης, μακρὸς οὗτω δή τι καὶ στενὸς, ὡς ἔρχομαι φράσων. μῆκος μὲν πλόου, ἀρξαμένῳ ἐκ μυχοῦ διεκπλῶσαι ἐς τὴν εὐρέην θάλασσαν, ήμέραι ἀναισιμοῦνται τεσσεράκοντα, εἴρεσίρ χρεωμένῳ· εῦρος δὲ, τῇ εὑρύτατός ἔστι ὁ κόλπος, ήμισυ ήμέρης πλόου. ρήχιή δὲ ἐν αὐτῷ καὶ ἀμπωτὶς ἀνὰ πᾶσαν ήμέρην γίνεται. ἔτερον τοιοῦτον κόλπον καὶ τὴν Αἴγυπτον δοκέω γενέσθαι κου· τὸν μὲν, ἐκ τῆς βορηίης θαλάσσης κόλπον ἐσέχοντα ἐπὶ Αἴθιοπίης· τὸν δὲ Ἀράβιον, τὸν ἔρχομαι λέξων, ἐκ τῆς νοτίης φέροντα ἐπὶ Συρίης· σχεδὸν μὲν ἀλλήλοισι συντετραίνοντας τοὺς μυχοὺς, ὀλίγον

δέ τι παραλλάσσοντας τῆς χώρης. εἰ ὡν ἐθελήσει ἐκτρέψαι τὸ ρέεθρον ὁ Νεῖλος ἐς τοῦτον τὸν Ἀράβιον κόλπον, τί μιν κωλύει ρέοντος τούτου ἐκχωσθῆναι ἐντός γε δισμυρίων ἔτέων; ἐγὼ μὲν γὰρ ἐλπομαὶ γε καὶ μυρίων ἐντὸς χωσθῆναι ἄντη κοῦ γε δὴ, ἐν τῷ προαναισιμωμένῳ χρόνῳ πρότερον ἦ ἐμὲ γενέσθαι, οὐκ ἀν χωσθείη κόλπος καὶ πολλῷ μέζων ἔτι τούτου, ὑπὸ τοσούτου τε ποταμοῦ καὶ οὕτως ἐργατικοῦ;

XII. Τὰ περὶ Αἴγυπτον ὡν καὶ τοῖσι λέγουσι αὐτὰ πείθομαι, καὶ αὐτὸς οὕτω κάρτα δοκέω εἶναι, ἴδων τε τὴν Αἴγυπτον προκειμένην τῆς ἐχομένης γῆς, κογχύλιά τε φαινόμενα ἐπὶ τοῖσι ὅρεσι, καὶ ἄλμην ἐπανθέουσαν, ὥστε καὶ τὰς πυραμίδας δηλεῖσθαι· καὶ ψάμμου μούνον Αἰγύπτου ὄρος τοῦτο τὸ ὑπὲρ Μέμφιος ἔχον· πρὸς δὲ, τῇ χώρῃ οὗτε τῇ Ἀραβίῃ προσούρῳ ἰούσῃ τὴν Αἴγυπτον προσεικέλην, οὗτε τῇ Λιβύῃ, οὐ μὴν οὐδὲ τῇ Συρίῃ, (τῆς γὰρ Ἀραβίης τὰ παρὰ θάλασσαν Σύριοι νέμονται,) ἀλλὰ μελάγγαιόν τε καὶ κατέρρηγνυμένην, ὥστε ἰοῦσαν ἰλύν τε καὶ πρόχυσιν ἐξ Αἴθιοπίνες κατενηνεγμένην ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ. τὴν δὲ Λιβύην ἴδμεν ἐρυθροτέρην τε γῆν, καὶ ὑποψαμμοτέρην· τὴν δὲ Ἀραβίην τε καὶ Συρίην ἀργιλωδεστέρην τε καὶ ὑπύπετρον ἰοῦσαν.

XIII. Ἐλεγον δὲ καὶ τόδε μοι μέγα τεκμήριον περὶ τῆς χώρης ταύτης οἱ ἱρέες, ὡς ἐπὶ Μοίριος βασιλέος, ὅκως ἐλθοι ὁ ποταμὸς ἐπὶ ὁκτὼ πήχεας

τὸ ἐλάχιστον, ἄρδεσκε Αἴγυπτον τὴν ἔνερθε Μέμφιος. καὶ Μοίρι οὐ κω ἡν ἔτεα εἰνακόσια τετελευτηκότι, ὅτε τῶν ἱρέων ταῦτα ἐγὼ ἤκουον. νῦν δὲ, εἰ μὴ ἐπ' ἐκκαιδεκα ἡ πεντεκαθεκα πήχεας ἀναβῆ τὸ ἐλάχιστον ὁ ποταμὸς, οὐκ ὑπερβαίνει ἐς τὴν χώρην. δυκέουσί τε μοι Αἴγυπτίων οἱ ἔνερθε τῆς λίμνης τῆς Μοίριος οἰκέοντες τά τε ἄλλα χωρία καὶ τὸ καλεόμενον Δέλτα, ἦν οὕτω ἡ χώρη αὐτῇ κατὰ λόγου ἐπιδιδοῖ ἐς ὕψος, καὶ τὸ ὁμοῖον ἀποδιδοῖ ἐς αὔξησιν, μὴ κατακλύζοντος αὐτὴν τοῦ Νείλου πείσεοθαι τὸν πάντα χρόνον τὸν ἐπίλοεπον Αἴγυπτοι, τό κοτε αὐτοὶ Ἐλληνας ἔφασαν πείσεοθαι. πυθόμενοι γὰρ ὡς ὑεται πᾶσα ἡ χώρη τῶν Ἐλλήνων, ἀλλ' οὐ ποταμοῖσι ἄρδεται, κατάπερ ἡ σφετέρη, ἔφασαν Ἐλληνας φευσθέντας κοτὲ ἐλπίδος μεγάλης, κακῶς πεινήσειν. τὸ δὲ ἔπος τοῦτο ἐθέλει λέγειν, ὡς εἰ μὴ ἐθελήσει σφι ὕειν ὁ θεὸς, ἀλλ' αὐχμῷ διαχρᾶσθαι, λιμῷ οἱ Ἐλληνες αἰρεθήσονται· οὐ γὰρ δῆ σφι ἐστὶ ὑδατος οὐδεμίᾳ ἄλλῃ ἀποστροφὴ, ὅτι μὴ ἐκ τοῦ Διὸς μούνον.

XIV. Καὶ ταῦτα μὲν ἐς Ἐλληνας Αἴγυπτίοισι ὄρθως ἔχοντα εἴρηται. φέρε δὲ νῦν, καὶ αὐτοῖσι Αἴγυπτίοισι ὡς ἔχει, φράσω. εἴ σφι ἐθελήσει, ὡς καὶ πρότερον εἶπον, ἡ χώρη ἡ ἔνερθε Μέμφιος (αὗτη γάρ ἐστι ἡ αὔξανομένη) κατὰ λόγου τοῦ παροιχομένου χρόνου ἐς ὕψος αὐξάνεοθαι, ἄλλο τι ἡ οἱ ταύτῃ οἰκέοντες Αἴγυπτίων πεινήσουσι; εἴ μήτε γε ὑστεράσῃ σφι ἡ χώρη, μήτε ὁ ποταμὸς

οιός τ' ἔσται ἐς τὰς ἀρδόρας ὑπερβαίνειν. Ἡ γὰρ δὴ νῦν γε οὗτοι ἀπονητότατα καρπὸν κομίζονται ἐκ γῆς, τῶν τε ἄλλων ἀνθρώπων ἀπάντων, καὶ τῶν λοιπῶν Αἴγυπτίων· οἱ οὔτε ἀρότρῳ ἀναρρηγνύντες αὐλακας ἔχουσι πόνους, οὔτε σκάλιλοντες, οὔτε ἄλλο ἐργαζόμενοι οὐδὲν τῶν ὄλλοι ἀνθρώποι περὶ λήιου πονέουσι· ἀλλ' ἐπεάν σφι ὁ ποταμὸς αὐτόματος ἐπελθὼν ἄρση τὰς ἀρούρας, ἄρσας δὲ ἀπολείπῃ ὅπισσα, τότε σπείρας ἔκαστος τὴν ἐωսτοῦ ἄρουραν, ἐσβάλλει ἐς αὐτὴν ὃς. ἐπεὰν δὲ καταπατήσῃ τῆσι οὐσὶ τὸ σπέρμα, ἀμητον τὸ ἀπὸ τούτου μένει. ἀποδινήσας δὲ τῆσι οὐσὶ τὸν σῖτον, οὕτω κομίζεται.

XV. Εἰ ὡν βουλόμεθα γνώμῃ τῆσι Ἰώνων χρᾶσθαι περὶ Αἴγυπτου, οἱ φασι τὸ Δέλτα μούνον εἶναι Αἴγυπτου, ἀπὸ Περσέως καλεομένης σκοπῆς λέγοντες τὸ παρὰ θάλασσαν εἶναι αὐτῆς μέχρι Ταριχηϊῶν τῶν Πηλουσιακῶν, τῇ δὴ τεσσεράκοντά είσι σχοῖνοι· τὸ δὲ ἀπὸ θαλάσσης λεγόντων ἐς μεσόγαιαν τείνειν αὐτὴν μέχρι Κερκασώρου πόλιος, κατ' ἣν σχίζεται ὁ Νεῖλος, ἐς τε Πηλούσιου ρέων καὶ ἐς Κάνωβον· τὰ δὲ ἄλλα λεγόντων τῆς Αἴγυπτου, τὰ μὲν Λιβύης, τὰ δὲ Ἀραβίης εἶναι· ἀποδεικνύομεν ἀν, τούτῳ τῷ λόγῳ χρεώμενοι, Αἴγυπτίοισι οὐκ ἔοῦσαν πρότερον χώρην. ἦδη γάρ σφι τό γε Δέλτα, ὡς αὐτοὶ λέγουσι Αἴγυπτοι, καὶ ἐμοὶ δοκέει, ἔστι κατάρροντόν τε καὶ νεωστὶ, ὡς λόγῳ εἴπειν, ἀναπεφηνός. εἰ τοίνυν σφι χώρῃ γε μηδεμίᾳ ὑπῆρχε, τί περιεργάζοντο δοκέοντες πρῶ-

τοις ἀνθρώπων γεγομέναι; οὐδὲ ἔδει σφέας ἐς διάπειραν τῶν παιδίων εἶναι, τίνα γλῶσσαν πρώτην ἀτήσουσι. Ἀλλ' οὗτε Αἴγυπτίους δοκέω ἄμα τῷ Δέλτα τῷ ὑπὸ Ιώνων καλεομένῳ γενέσθαι, αἱεὶ τε εἶναι, ἐξ οὐ ἀνθρώπων γένος ἐγένετο· προϊούσῃς δὲ τῆς χώρης, πολλοὺς μὲν τοὺς ὑπολειπομένους αὐτέων γενέσθαι, πολλοὺς δὲ τοὺς ὑποκαταβαίνοντας. τὸ δὲ ὅν πάλαι αἱ Θῆβαι, Αἴγυπτος ἐκαλέετο· τῆς τὸ περίμετρον στάδιοι εἴσι εἴκοσι καὶ ἑκατὸν καὶ ἑξακισχίλιοι.

XVI. Εἴ ὅν ήμεις ὁρθῶς περὶ αὐτέων γινώσκομεν, Ιώνες οὐκ εὖ φρονέουσι περὶ Αἴγυπτου. εἰ δὲ ὁρθή ἐστι ἡ τῶν Ιώνων γνώμη, Ἐλληνάς τε καὶ αὐτοὺς Ιωνας ἀποδείκνυμ οὐκ ἐπισταμένους λογίζεσθαι· οἵ φασι τρία μόρια εἶναι γῆν πᾶσαν, Εὐρώπην τε καὶ Ἀσίην καὶ Λιβύην. τέταρτον γάρ σφέας δεῖ προσλογίζεσθαι, Αἴγυπτου τὸ Δέλτα· εἰ μὴ τι γέ ἐστι τῆς Ἀσίης, μήτε τῆς Λιβύης. οὐ γὰρ δὴ ὁ Νεῖλός γε ἐστι, κατὰ τοῦτον τὸν λόγον, ὁ τὴν Ἀσίην οὐρίζων τῆς Λιβύης. τοῦ Δέλτα δὲ τούτου κατὰ τὸ ὄξην περιόρθηγνυνται ὁ Νεῖλος, ὥστε ἐν τῷ μεταξὺ Ἀσίης τε καὶ Λιβύης γίνοιτ' αὐτόν.

XVII. Καὶ τὴν μὲν Ιώνων γνώμην ἀπίεμεν· ήμεῖς δὲ ὡδεὶς καὶ περὶ τούτων λέγομεν. Αἴγυπτον μὲν πᾶσαν εἶναι ταύτην τὴν ὑπὸ Αἴγυπτίων οἰκεομένην, κατάπερ Κιλικίην τὴν ὑπὸ Κιλίκων, καὶ Ἀσσυρίην τὴν ὑπὸ Ἀσσυρίων. οὕρισμα δὲ Ἀσίην καὶ Λιβύην οἴδαμεν οὐδὲν ἐὸν ὁρθῷ λόγῳ, εἰ μὴ τοὺς Αἴγυπτίων οὔρους·

εὶ δὲ τῷ ὑπὸ Ἐλλήνων νενομισμένῳ χρησόμεθα, νομίοῦμεν Αἴγυπτου πᾶσαν, ἀρξαμένην ἀπὸ Καταδούπων τε καὶ Ἐλεφαντίνης πόλιος, δίχα διαιρέεσθαι, καὶ ἀμφοτέρων τῶν ἐπωνυμιέων ἔχεσθαι. τὰ μὲν γὰρ αὐτῆς εἶναι τῆς Λιβύης· τὰ δὲ, τῆς Ἀσίης. ὁ γὰρ δὴ Νεῖλος ἀρξάμενος ἐκ τῶν Καταδούπων, ῥέει, μέσην Αἴγυπτου σχίζων, ἐς θάλασσαν. μέχρι μέν νυν Κεφασώφου πάλιος ῥέει εἰς ἐών ὁ Νεῖλος· τὸ δὲ ἀπὸ ταύτης τῆς πόλιος, σχίζεται τριφασίας ὄδοις· καὶ ἡ μὲν πρὸς ὃν τρέπεται, τὸ καλέεται Πηλούσιον στόμα· ἡ δὲ ἐτέρη τῶν ὄδῶν πρὸς ἐσπέρην ἔχει· τοῦτο δὲ Κανωβικὸν στόμα κέκληται. ἡ δὲ δὴ ιθέα τῶν ὄδῶν τῷ Νείλῳ ἐστὶ ἥδε· ἀνωθέν φερόμενος, ἐς τὸ ὄξὺ τοῦ Δέλτα ἀπικνέεται. τὸ δὲ ἀπὸ τούτου, σχίζων μέσον τὸ Δέλτα, ἐς θάλασσαν ἔξει, οὔτε ἐλαχίστην μοίρην τοῦ ὄδους παρεχόμενος ταύτῃ, οὔτε ἥκιστα οὐνομαστήν· τὸ καλέεται Σεβεννυτικὸν στόμα. ἔστι δὲ καὶ ἔτερα διφάσια στόματα, ἀπὸ τοῦ Σεβεννυτικοῦ ἀποσχισθέντα, φέροντα ἐς θάλασσαν· τοῖσι οὐνόματα κέεται τάδε, τῷ μὲν Σαιτικὸν αὐτέων, τῷ δὲ, Μενδήσιον. τὸ δὲ Βολβίτινον στόμα καὶ τὸ Βουκολικὸν οὐκ ιθαγενέα στόματά ἔστι, ἀλλ' ὄρυκτά.

XVIII. Μαρτυρέει δέ μοι τῷ γνώμῃ, ὅτι τοσαύτη ἔστι Αἴγυπτος ὅσην τινὰ ἐγὼ ἀποδείκνυμι τῷ λόγῳ καὶ τὸ Ἀμμωνος χρηστήριον γενόμενον· τὸ ἐγὼ τῆς ἐμεωντοῦ γνώμης ὕστερον περὶ Αἴγυπτου ἐπυθόμην. οἱ γὰρ δὴ

έκ Μαρέης τε πόλιος καὶ Ἀπίος οἰκέοντες Αἴγυπτου τὰ πρόσωπα Λιβύη, αὐτοὶ τε δοκέοντες εἶναι Λίθινες, καὶ οὐκ Αἴγυπτιοι, καὶ ἀχθόμενοι τῷ περὶ τὰ ἵρα θρησκίᾳ, βουλόμενοι θηλέων βιῶν μὴ ἔργεσθαι, ἐπεμψαν ἐς Ἀμμωνα, φάμενοι οὐδὲν σφίσι τε καὶ Αἴγυπτίοισι κοινὸν εἶναι οἰκέειν τε γὰρ ἔξω τοῦ Δέλτα, καὶ οὐκ ὁμολογέειν αὐτοῖσι· βούλεσθαι τε πάντων σφίσι ἔξειναι γενέσθαι. ὁ δὲ θεός σφεας οὐκ ἔα ποιέειν ταῦτα, φὰς Αἴγυπτον εἶναι ταύτην τὴν ὁ Νεῖλος ἐπιῶν ἄρδει· καὶ Αἴγυπτίοις εἶναι τούτους, οἱ ἔνερθε Ἐλεφαντίνης πόλιος οἰκέοντες, ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τούτου πίνουσι. οὗτω σφι ταῦτα ἔχονται.

ΧΙΧ. Ἐπέρχεται δὲ ὁ Νεῖλος, ἐπεὰν πληθύῃ, οὐ μόνον τὸ Δέλτα, ἀλλὰ καὶ τοῦ Λιβυκοῦ τε λεγομένου χωρίου εἶναι, καὶ τοῦ Ἀραβίου ἐνιαχῆ· καὶ ἐπὶ δύο ἡμερέων ἐκατέρωθι ὁδὸν, καὶ πλεῦν ἔτι τούτου, καὶ ἐλασσον. τοῦ ποταμοῦ δὲ φύσιος πέρι, οὐ τε τι τῶν ἱρέων, οὔτε ἄλλου οὐδενὸς παραλαβεῖν ἐδυνάσθην. πρόθυμος δὲ ἔα τάδε παρὸν αὐτέων πυθέσθαι, ὅ, τι κατέρχεται μὲν ὁ Νεῖλος πληθύων ἀπὸ τροπέων τῶν θερινέων ἀρξάμενος ἐπὶ ἐκατὸν ἡμέρας· πελάσας δὲ τὸν ἀριθμὸν τουτέων τῶν ἡμερέων, ὅπισω ἀπέρχεται, ἀπολείπων τὸ ρέεθρον· ὥστε βραχὺς τὸν χειμῶνα ἅπαντα διατελέει ἐών, μέχρι οὗ αὗτις τροπέων τῶν θερινέων. τουτέων ὥν περὶ οὐδενὸς οὐδὲν οἶός τ' ἐγενόμην παραλαβεῖν παρὰ τῶν Αἴγυπτίων, ιστορέων αὐτοὺς ἦντινα δύναμιν

ἔχει ὁ Νεῖλος τὰ ἔμπταλιν παφυκέναι τῶν ἄλλων ποταμῶν. ταῦτά τε δὴ τὰ λεγόμενα βουλόμενος οὐδέναι, ἵστρεον· καὶ ὅ, τι αὕτας ἀποπνεούσας μοῦνος πάντων ποταμῶν οὐ παρέχεται.

XX. Ἐλλήνων μὲν τινες ἐπίσημοι βουλόμενοι γενέσθαι σοφίην, ἐλέξαν περὶ τοῦ ὑδατος τούτου τριφασίας ὁδούς· τῶν τὰς μὲν δύο τῶν ὄδῶν οὐδ' ἀξιῶ μνησθῆναι, εἴ μὴ ὅσον σημαῖναι βουλόμενος μοῦνον. τῶν ἡ ἐτέρη μὲν λέγει τοὺς ἐτησίας ἀνέμους εἶναι αἵτίους πληθύειν τὸν ποταμὸν, κωλύοντας ἐς θάλασσαν ἐκρέειν τὸν Νεῖλον. πολλάκις δὲ ἐτησίαι μὲν οὔκων ἐπινευσαν, ὁ δὲ Νεῖλος τῷτὸ ἐργάζεται. πρὸς δὲ, εἰ ἐτησίαι αἵτιοι ἦσαν, χρῆν καὶ τοὺς ἄλλους ποταμοὺς, ὅσοι τοῖσι ἐτησίγησι ἀντίοι ρέουσι, ὁμοίως πάσχειν καὶ κατὰ τὰ αὐτὰ τῷ Νεῖλῷ· καὶ μᾶλλον ἔτι τοσούτῳ, ὅσῳ ὀλάσσονται ἕοντες, ἀσθενέστερα τὰ ρέματα παρέχονται. εἰσὶ δὲ πολλοὶ μὲν ἐν τῇ Συρίᾳ ποταμοί, πολλοὶ δὲ ἐν τῇ Λιβύῃ, οἱ οὐδὲν τοιοῦτον πάσχουσι οἷόν τι καὶ ὁ Νεῖλος.

XXI. Ἡ δὲ ἐτέρη, ἀνεπιστημονεστέρη μέν ἐστι τῆς λελεγμένης, λόγῳ δὲ εἰπεῖν, θωῦμασιωτέρη· ἡ λέγει ἀπὸ τοῦ Ὁκεανοῦ ρέοντα αὐτὸν ταῦτα μηχανᾶσθαι· τὸν δὲ Ὁκεανὸν γῆν περὶ πᾶσαν ρέειν.

XXII. Ἡ δὲ τρίτη τῶν ὄδῶν, πολλὸν ἐπιεικεστάτη ἔοντα, μάλιστα ἔψευσται. λέγει γὰρ δὴ οὐδ' αὐτὴ οὐδὲν, φαμένη τὸν Νεῖλον ρέειν ἀπὸ τηκομένης χιόνος· ὃς ρέει μὲν ἐκ Αιβύης διὰ

μάσων Αἰθιόπων, ἐκδιδοῖ δὲ ἐς Αἴγυπτον. κῶς ὃν δῆτα ρέοι· ἀν ἀπὸ χιόνος, ἀπὸ τῶν θερμοτάτων τόπων ρέων· ἐς τὰ ψυχρότερα; τῶν τὰ πολλά ἔστι ἀνδρί γε λογίζεσθαι τοιούτων πέρι οἷψ τε ἔοντι, ὡς οὐδὲ οἰκὸς ἀπὸ χείονος μην ρέειν. πρῶτον μὲν καὶ μέγιστον μαρτύριον οἱ ἄνεμοι παρέχονται, πινέοντες ἀπὸ τῶν χωρίων τουτέων θερμοί· δεύτερον δὲ, ὅτι ἄνομβρος ἡ χώρη, καὶ ἀκρύσταλλος διατελέει ἔουσα· ἐπὶ δὲ χιόνι πεσούσῃ, πᾶσα ἀπάγκη ἔστι ὅσαι ἐν πέντε ἡμέρησι· ὥστε εἰ ἔχιόντες, ὅτερ' ἀν ταῦτα τὰ χωρία. τρίτα δὲ, οἱ ἀνθρώποι ὑπὸ τοῦ καύματος μέλανες ἔοντες· ἵκτινοι δὲ καὶ χειδόνες δι' ἔτεος ἔοντες οὐκ ἀπολείπουσι· γέρενοι δὲ φεύγουσαι τὸν χειμῶνα τὸν ἐν τῷ Δικυκλῷ χώρῃ γενομένον, φοιτῶσι ἐς χειμασίην ἐς τοὺς τόπους τούτους. εἰ τοίνυν ἔχιόντες καὶ ὄστρων ταύτην τὴν χώρην, δι' ἣς τε ρέει καὶ ἐκ τῆς ἄρχεται ρέων ὁ Νεῖλος, ἦν ἀν τούτων οὐδὲν, ὡς ἡ ἀνάγκη ἐλέγχει.

xxiii. Ο δὲ περὶ τοῦ Ὡκεανοῦ λέξας, ἐς ἀφανὲς τὸν μῆθον ἀνενείκας, οὐκ ἔχει ἐλεγχον. οὐ γάρ τινα ἔγωγε οἶδα ποταμὸν Ὡκεανὸν ἔοντα· "Ομηρού δὲ, ἡ τινα τῶν πρότερον γενομένων ποιητέων, δοκέω τοῦνομα εὑρόντα ἐς τὴν ποίησιν ἐσφεύκασθαι.

xxiv. Εἴ δὲ δεῖ μεμψάμενον γυνώμας τὰς προκειμένας, αὐτὸν περὶ τῶν ἀφανέων ἀποδέξασθαι, φράσω διότι μοι δοκέει πληθύεσθαι ὁ Νεῖλος τοῦ Θέρεος. τὴν χειμερινὴν ὥρην ἀπελαυνόμενος ὁ

ἢλιος ἐκ τῆς ἀρχαίνες διεξόδου ὑπὸ τῶν χειμώνων,
ἔρχεται τῆς Λιβύης τὰ ἄνω. ὡς μέν νυν ἐν ἐλα-
χίστῳ δηλῶσαι, πᾶν εἰρηταί τῆς γὰρ ἀν ἀγχο-
τάτῳ ṣ χώρῃς οὔτος ὁ θεὸς, καὶ κατ’ ἦν τινα,
ταύτην οἰκὸς διψῆν τε ὑδάτων μάλιστα, καὶ τὰ
ἐγχώρια ρέματα μαραίνεσθαι τῶν ποταμῶν.

XXV. Ὡς δὲ ἐν πλέονι λόγῳ δηλῶσαι, ὥδε
ἔχει. διεξιὰν τῆς Λιβύης τὰ ἄνω ὁ ἢλιος, τάδε
ποιέει· ἅτε διὰ παντὸς τοῦ χρόνου αἰθρίου τε
έόντος τοῦ ἡέρος τοῦ κατὰ ταῦτα τὰ χωρία, καὶ
ἀλεεινῆς τῆς χώρης ἔουσης, οὐκ ἔόντων ἀνέμων
ψυχρῶν, διεξιὰν ποιέει οἴον περ καὶ τὸ θέρος
ἔώθεε ποιέειν, ἵναν τὸ μέσον τοῦ οὐρανοῦ. ἔλκει
γὰρ ἐπ’ ἐώτον τὸ ὕδωρ· ἐλκύσας δὲ, ἀπωθεεῖ
ἔς τὰ ἄνω χωρία· ὑπολαμβάνοντες δὲ οἱ ἄνεμοι,
καὶ διασκιδνάντες, τήκουσι· καὶ εἰσὶ οἰκότως οἱ
ἀπὸ ταύτης τῆς χώρης πνέοντες, ὅ, τε νότος, καὶ
ὁ λίψ, ἀνέμων πολλὸν τῶν πάντων ὑετώτατος.
δοκέει δέ μοι οὐδὲ πᾶν τὸ ὕδωρ τὸ ἐπέτειον
ἐκάστοτε ἀποπέμπεσθαι τοῦ Νείλου ὁ ἢλιος, ἀλλὰ
καὶ ὑπολείπεσθαι περὶ ἐώτον. πρηγύνομένου δὲ τοῦ
χειμῶνος, ἀπέρχεται ὁ ἢλιος ἐς μέσον τὸν οὐ-
ρανὸν ὀπίσω· καὶ τὸ ἐνθεῦτεν ἥδη ὁμοίως ἀπὸ
πάντων ἔλκει τῶν ποταμῶν. τέως δὲ οἱ μὲν,
ὅμβριοι ὕδατος συμμισγομένου πολλοῦ αὐτοῖσι,
ἄτε υομένης τε τῆς χώρης καὶ κεχαριδρωμένης,
ρέουσι μεγάλοι· τοῦ δὲ θέρεος, τῶν τε ὅμβρων
ἐπιλειπόντων αὐτοὺς, καὶ ὑπὸ τοῦ ἡλίου ἐλκό-
μενοι, ἀσθενέες εἰσί· ὁ δὲ Νείλος ἐὼν ἄνομβρος,

ἐλατόμενος δὲ ὥπος τοῦ ἡλίου, μοῦνος ποταμῶν τεύτον τὸν χρόμον οἰκότως αὐτὸς ἐώυτοῦ ρέει πολλῷ ὑπεδέστερος ἢ τοῦ θέρεος. τότε μὲν γὰρ μετὰ πάντων τῶν ὑδάτων ἴστον ἔλκεται, τὸν δὲ χειμῶνα, μοῦνος πιέζεται. οὕτω τὸν ἡλιον νενόμικα τούτων αἴτιον εἶναι.

XXVI. Αἴτιος δὲ ὡὕτος οὗτος, κατὰ γνώμην τὴν ἐμὴν, καὶ τὸν ἡέρα ξηρὸν τὸν ταύτῃ εἶναι, διακαίων τὴν θεᾶξοδον αὐτοῦ. οὕτω τῆς Λιβύης τὰ ἄνω θέρος αἱμὶ πατέχει. εἰ δὲ ἡ στάσις ἥλλακτο τῶν ὥρέων, καὶ τοῦ οὐρανοῦ τῇ μὲν νῦν ὑ βορέης τε καὶ ὁ χειμῶν ἐστασι, ταύτῃ μὲν τοῦ νότου ἦν ἡ στάσις καὶ τῆς μεσαμβρίης, τῇ δὲ ὁ νότος νῦν ἔστηκε, ταύτῃ δὲ ὡ βορέης· εἰ ταῦτα οὕτως εἴχε, ὁ ἡλιος ἀπὸ ἀπελαυνόμενος ἐκ μέσου τοῦ οὐρανοῦ ὑπὸ τοῦ χειμῶνος καὶ τοῦ βορέω, ἦτε ἀν τὰ ἄνω τῆς Εὐρώπης, κατάπερ νῦν τῆς Λιβύης ἔρχεται. διεξιόντα δ' ἄν μιν διὰ πάσης Εὐρώπης, ἔλπομαι ποιέειν ἀν τὸν Ἰστρὸν τάπερ νῦν ἐργάζεται τὸν Νεῖλον.

XXVII. Τῆς αὔρης δὲ πέρι, ὅτι οὐκ ἀποπνέει, τήνδε ἔχω γνώμην, ὡς κάρτα ἀπὸ θερμῶν χωρέων οὐκ οἰκός ἔστι οὐδὲν ἀποπνέειν. αὔρη δὲ ἀπὸ ψυχροῦ τινὸς φιλέει πνέειν.

XXVIII. Ταῦτα μέν νυν ἔστω ὡς ἔστι τε καὶ ὡς ἀρχὴν ἐγένετο· τοῦ δὲ Νείλου τὰς πηγὰς οὔτε Αἰγυπτίων, οὔτε Λιβύων, οὔτε Ἑλλήνων τῶν ἐμοὶ ἀπικομένων ἐς λόγους, οὐδεὶς ὑπέσχετο εἰδέναι, εἰ μὴ ἐν Αἰγύπτῳ ἐν Σάῃ πόλῃ ὁ γραμματιστὴς τῶν ἱρῶν χρημάτων τῆς Ἀθηναίης. οὗτος

δ' ἐμοίγε παιζειν ἐδόκεε, φάμενος ἀδέναι ἀτρακέως.
 Ἰλεγε δὲ ὡδεῖ εἶναι δύνο οὐρεα ἐς ὁξὺ τὰς κορυ-
 φὰς ἀπιγυμένα, μεταξὺ Συνήνης τε πόλιος κέραντος
 τῆς Θηβαΐδος, καὶ Ἐλεφαντίνης· οὐνόματα δὲ
 εἶναι τοῖσι οὔρεσι, τῷ μὲν, Κρῶφι, τῷ δὲ, Μῶφι.
 τὰς ὅν δὴ πηγὰς τοῦ Νείλου ἔουσας ἀβύσσους,
 ἵκ τοῦ μίσου τῶν οὐρέων τουτέων ρέειν· καὶ τὸ
 μὲν ἥμισυ τοῦ ὄδατος, ἐπ' Αἴγυπτου ρέειν καὶ πρὸς
 βυθρήν ἄνιμον· τὸ δὲ ἔτερον ἥμισυ, ἐπ' Αἰθιοπίας
 τε καὶ νότου. ὡς δὲ ἀβύσσοι εἰσὶ αἱ πηγαὶ, ἐς διά-
 πειραν ἔφη τούτου Ψαμμίτεχον Αἴγυπτου βασιλέαν
 ἀπικέσθαι. πολλέων γὰρ αὐτὸν χιλιάδων ὄργυιέων
 πλειάμενον κάλον, κατεῖναι ταύτη, καὶ οὐκ ἔρ-
 κεσθαι ἐς βυσσόν. οὕτω μὲν δὴ ὁ γραμματιστὴς,
 οἱ ἄρα ταῦτα γενύμενα ἔλεγε, ἀπέφαινε· ὡς ἐμὲ
 κατηνούσειν δίνας τινὰς ταύτη ἔουσας ἰσχυρὰς καὶ
 πελιγρύοις· οἷα δὲ ἐμβαλόντος τοῦ ὄδατος τοῖσι
 οὔρεσι, μὴ δύνασθαι κατειμένην καταπειρητηρίην
 ἐν βυσσὸν ἴναι.

ΧΧΙΧ. Ἀλλου δὲ οὐδενὸς οὐδὲν ἐδυνάμην πυ-
 θεῖναι, ἀλλὰ τοσύνδε μὲν ἄλλο ἐπὶ μακρότατον
 ἐπιυθίμην, μέχρι μὲν Ἐλεφαντίνης πόλιος αὐ-
 τοῦπτης ἰλθὼν, τὸ δὲ ἀπὸ τούτου, ἀκοῦ ἦδη ἴστο-
 ρέων. ἀπὸ ἱλεφαντίνης πόλιος ἄνω ίόντι, ἄναντές
 ἔστι χωρίον· ταύτη ὅν δεῖ τὸ πλοῖον διαδῆσαντας
 ἀμφοτέρωθεν, κατάπιερ βοῦν, πορεύεσθαι· ἦν δὲ
 ἀπορράγη, τὸ πλοῖον οὔχεται φερόμενον ὑπὸ^{το}
 ισχνοῖς τοῦ ρύου. τὸ δὲ χωρίον τοῦτο, ἔστι ἐπὶ^{το}
 ἡμέρας τέσσερας πλόος· σκολιὸς δὲ ταύτη, κατά-

περ ὁ Μαιάνδρος, ἔστι ὁ Νεῖλος. σχοῖνοι δὲ δυώδεκά εἰσι οὗτοι, τοὺς δεῖ τούτῳ τῷ τρύπῳ διεκτλῶσαι. καὶ ἐπειτα ἀπίξει ἐς πεδίον λεῖον, ἐν τῷ νῆσου περιφρέει ὁ Νεῖλος· Ταχομψὼ οὖνομα αὐτῷ ἔστι. οἰκέουσι δὲ τὰ ἀπὸ Ἐλεφαντίνης ἄνω Αἴθιοπες ἥδη, καὶ τῆς νήσου τὸ ἥμισυ τὸ δὲ ἥμισυ, Αίγυπτιοι. ἔχεται δὲ τῆς νήσου λίμνη μεγάλη, τὴν πέριξ νομάδες Αἴθιοπες νέμονται· τὴν διεκπλώσας, ἐς τοῦ Νείλου τὸ ρέεθρον ἔξεις, τὸ ἐς τὴν λίμνην ταύτην ἐκδιδοῦ. καὶ ἐπειτα ἀποβὰς, παρὰ τὸν ποταμὸν ὄδοιπορίνην ποιήσει ἡμερέων τεσσεράκοντα. σκόπελοί τε γὰρ ἐν τῷ Νείλῳ ὅξεις ἀνέχουσι, καὶ χοιράδες πολλαὶ εἰσι, δι' ᾧ οὐκ οἵα τέ ἔστι πλέειν. διεξελθὼν δὲ ἐν τῇσι τεσσεράκοντα ἡμέρῃσι τοῦτο τὸ χωρίον, αὐτὶς ἐς ἔτερον πλοῖον ἐμβάς, διώδεκα ἡμέρας πλεύσεαι· καὶ ἐπειτα ἴξει ἐς πόλιν μεγάλην, τῇ οὖνομά ἔστι Μερόη. λέγεται δὲ αὕτη ἡ πόλις εἶναι μητρόπολις τῶν ἄλλων Αἴθιόπων. οἱ δὲ ἐν ταύτῃ, Δία θεῶν καὶ Διόνυσον μούνους σέβονται, τούτους τε μεγάλως τιμῶσι· καὶ σφι μαντήιον Διὸς κατέστηκε. στρατεύονται δὲ ἐπισάν σφεας ὁ θεὸς οὗτος κελεύῃ διὰ θεοπισμάτων· καὶ τῇ ἀν κελεύῃ, ἐκεῖσε.

XXX. Ἀπὸ δὲ ταύτης τῆς πόλιος πλέων, ἐν ἵσφι χρόνῳ ἄλλῳ ἥξεις ἐς τοὺς Αὐτομόλους, ἐν ὅσψι πέρ ἐξ Ἐλεφαντίνης ἥλθεις ἐς τὴν μητρόπολιν τὴν Αἴθιόπων. τοῖσι δὲ Αὐτομόλοισι τούτοισι οὖνομά ἔστι Ἄσμάχ· δύναται δὲ τοῦτο τὸ ἔπος κατὰ τὴν Ἐλλήνων γλῶσσαν, οἱ ἐξ ἀριστερῆς

χειρὸς παριστάμενοι βασιλεῖ. ἀπέστησαν δὲ αὗται τέπτερες καὶ εἴκοσι μηριάδες Αἰγυπτίων τῶν μεχίμων ἐς τοὺς Αἰθίοπας τούτους, δι' αἵτην τοιήνδε. ἐπὶ Φαρμητίχου βασιλέος φυλακαὶ κατέστασαν ἐν τε Ἐλεφαντίνῃ πόλι πρὸς Αἰθιόπων, καὶ ἐν Δάφνησι τῇσι Πηλουσίησι, ἄλλῃ δὲ πρὸς Ἀραβίων καὶ Σύρων, καὶ ἐν Μαρέῃ πρὸς Λεβάντης ἄλλῃ. ἔτι δὲ ἐπ' ἐμὲν καὶ Περσέων κατὰς ταῦτα αἱ φυλακαὶ ἔχουσι, ὡς καὶ ἐπὶ Φαρμητίχου· οὐτανοὶ γὰρ ἐν Ἐλεφαντίνῃ Πέρσαι φρουρέουσε, παῦτιν δὲ Δάφνησι. τοὺς ὡν δὴ Αἰγυπτίους τρίτοις ἔτει φρουρήσαντας ἀπέλυε οὐδεὶς τῆς φρουρῆς· οὐδὲ, βουλευσάμενοι καὶ κοινῷ λόγῳ χρησάμενοι, πάντα τες ἀπὸ τοῦ Φαρμητίχου ἀποστάντες, ησάνται ἐς Αἰθιοπίην. Φαρμητίχος δὲ πυθόμενος, ἐδίκασε. ὡς δὲ κατέλαβε, ἐδέετο, πολλὰ λέγων, καὶ σφέας θεοὺς πατρῷους ἀπολιπεῖν οὐκ ἔα, καὶ τέκνα, καὶ γυναῖκας· τῶν δέ τινα λέγεται διέζαντα τὸ αἰδοῖον εἰπεῖν, ἐνθα ἀν τοῦτο ἦ, ἐσεσθαι ἀντοῖσι ἐνθαῦτα καὶ τέκνα καὶ γυναῖκας. οὗτοι ἐπεί τε ἐς Αἰθιοπίην ἀπίκουντο, διδοῦσι σφέας αὐτοὺς τῷ Αἰθιόπων βασιλεῖ. ὁ δὲ σφέας τῷδε ἀντιδωρέεται. ησάν οἱ διάφοροι τινες γεγονότες τῶν Αἰθιώπων· τούτους ἀκέλευε ἔξελόντας, τὴν ἐκείνων γῆν οἰκέειν. τούτων δὲ ἐσοικισθέντων ἐς τοὺς Αἰθίοπας, ημερώτεροι γεγόνασι Αἰθίοπες, ηθεα μαθόντες Αἰγύπτια.

XXXI. Μέχρι μὲν νυν τεσσέρων μηνῶν πλόους καὶ ὄδοῦ, γινώσκεται ὁ Νεῖλος, πάρεξ τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ ρεύματος. οὗτοι γὰρ συμβαλλομένω μῆνες

εύρόσκονται ἀναστιμούμενοι ἐξ Ἐλεφαντίνης πορευομένης ἐς τοὺς Αὐτομόλους τούτους. ρέει δὲ ἀπὸ ἐσπέρης τε καὶ ἡλίου δυσμέων. τὸ δὲ ἀπὸ τοῦδε, οὐδεὶς ἔχει σαφέως φράσαι. ἔρημος γάρ ἐστιν ἡ χώρη αὗτη ὑπὸ καύματος.

XXXII. Ἀλλὰ τάδε μὲν ἥκουσα ἀνδρῶν Κυρηνίων, φαμένων ἐλθεῖν τε ἐπὶ τὸ Ἀμμωνος χρονιστήριον, καὶ ἀπικέσθαι ἐς λόγους Ἐτεάρχῳ τῷ Ἀμμωνίων βασιλέϊ· καὶ καὶ ἐκ λόγων ἄλλων ἀπικέσθαι ἐς λέσχην περὶ τοῦ Νείλου, ὡς οὐδεὶς αὐτοῦ οἴδε τὰς πηγάς· καὶ τὸν Ἐτέαρχον φάναι ἐλθεῖν κοτὲ παρ' αὐτὸν Νασαμῶνας ἀνδρας. τὸ δὲ ἔθνος τοῦτο, ἐστι μὲν Λιβυκὸν, νέμεται δὲ τὴν Σύρτιν τε καὶ τὴν πρὸς ἡῶ χώρην τῆς Σύρτιος οὐκ ἐπὶ πολλόν. ἀπικομένους δὲ τοὺς Νασαμῶνας, καὶ εἰρωτεωμένους εἴ τι ἔχουσι πλέον λόγειν περὶ τῶν ἔρημων τῆς Λιβύης, φάναι παρὰ σφίσι. γενέσθαις ἀνδρῶν δυναστέων παιδας ὑβριστάς τοὺς ἄλλα τε μηχανᾶσθαι ἀνδρωθέντας περιστὰ, καὶ δὴ καὶ ἀποκληρώσαι πέντε ἑωύτων, ὄψομένους τὰ ἔρημα τῆς Λιβύης, καὶ εἴ τι πλέον ἴδοιεν τῶν τὰ μακρότατα ἰδομένων. τῆς γὰρ Λιβύης τὰ μὲν κατὰ τὴν Βορηίην θάλασσαν, ἀπ' Αἰγύπτου ἀρξάμενοι μέχρι Σολόεντος ἄκρης, ἢ τελευτᾶς τὰ τῆς Λιβύης, παρήκουσι παρὰ πᾶσαν Λίβυες, καὶ Λιβύων ἔθνεα πολλὰ, πλὴν ὅσον Ἐλληνες καὶ Φοίνικες ἔχουσι· τὰ δὲ ὑπὲρ θαλάσσης τε καὶ τῶν ἐπὶ θύλασσαν κατηκόντων ἀνθρώπων, τὰ κατύπερθε θηριώδης ἐστὶ ή Λιβύη· τὰ δὲ κατύπερθε

τῆς θηριώδεος, ψάμμος τε ἔστι, καὶ ἄνθρος
δεινῶς, καὶ ἕρημος πάντων. εἶπον ὡν τοὺς νεη-
νίας ἀποπεμπομένους ὑπὸ τῶν ἡλίκων, ὅμαστος τε
καὶ σιτίοισι εὖ ἐξηργυμένους, μέναι ταπρώτα μὲν
διὰ τῆς οἰκεομένης· ταύτην δὲ διεξελθόντας, ἐς
τὴν θηριώδεα ἀπικέσθαι· ἐκ δὲ ταύτης, τὴν ἔρη-
μον διεξέμαναι, τὴν ὁδὸν ποιευμένους πρὸς ζέφυ-
ρον ἄνεμον· διεξελθόντας δὲ χῶρον πολλὸν
ψαμμιώδεα, καὶ ἐν πολλῷστῃ ἡμέρῃσι, ἵδεν δῆ κοτε
δένδρεα ἐν πεδίῳ πεφυκότα καὶ σφεας προσελ-
θόντας, ἀπτεσθαι τοῦ ἐπεόντος ἐπὶ τῶν δευδρέων
καρποῦ· ἀπτομένοισι δέ σφι ἐπελθεῖν ἄνδρας
μεκροὺς, μετρίων ἐλάσσονας ἀνδρῶν, λαβόντας
δὲ ἄγειν σφέας φωνῆς δὲ οὔτε τι τῆς ἐκείνων
τοὺς Νασαμῶνας γινώσκειν, οὔτε τοὺς ἄγοντας
τῶν Νασαμῶνων. ἄγειν τε δὴ αὐτοὺς δι' ἐλέων
μεγίστῳ, καὶ διεξελθόντας ταῦτα, ἀπικέσθαι ἐς
πόλιν, ἐν τῇ πάντας εἴναι τοῖσι ἄγονσι τὸ μέ-
γαθος ἴσους, χρῶμα δὲ μέλανας. παρὰ δὲ τὴν
πόλιν ρέειν ποταμὸν μέγαν· ρέειν δὲ ἀπὸ ἐσπέρης
αὐτὸν πρὸς ἥλιον ἀνατέλλοντα· φαίνεσθαι δὲ ἐν
αὐτῷ κροκοδείλους.

XXXIII. Ὁ μὲν δὴ τοῦ Ἀμμωνίου Ἐτέαρχον
λόγος ἐς τοῦτο μοι δεδηλώσθω· πλὴν ὅτι ἀπο-
νοστῆσαι τε ἔφασκε τοὺς Νασαμῶνας, ὡς οἱ Κυρη-
ναῖοι ἔλεγον· καὶ ἐς τοὺς οὗτοι ἀπίκουντο ἀνθρώ-
πους, γόντας εἴναι πάντας. τὸν δὲ δὴ ποταμὸν
τοῦτον τὸν παραρρέοντα καὶ Ἐτέαρχος συνε-
βάλλετο εἴναι τὸν Νεῖλον· καὶ δὴ καὶ ὁ λόγος

οῦτως αἱρέει. ρέει γὰρ ἐκ Λιβύης ὁ Νεῖλος, μέσην τάμνων Λιβύην· καὶ (ώς ἔγε συμβάλλομαι, τοῖσι οὐφαγέσσι τὰ μὴ γυναικόμενα τεκμαιρόμενος) τῷ Ἰστρῷ ἐκ τῶν ἴσων μέτρων ὄφραται. Ἰστρος τε γὰρ ποταμὸς ἀρξάμενος ἐν Κελτῶν καὶ Πυρήνης πόδιος, ρέει μέσην σχίζων τὴν Εὐρώπην. οἱ δὲ Κελτοί εἰσι ἔξω Ἡρακληῶν στηλέων· ὁμοιορέουσι δὲ Κανησίοισι, οἵ τε σχάτοι πρὸς δυσμάνων οἰκέουσι τῶν ἐν τῇ Εὐρώπῃ κατοικημένων. τελευτὴ δὲ ὁ Ἰστρος ἐς θάλασσαν τὴν τοῦ Εὔξείνου τόντον, τῷ Ἰστρίνην οἱ Μιλησίων οἰκέουσι ἀποικοι.

XXXIV. Ο μὲν δὴ Ἰστρος, ρέει γὰρ δι' οἰκευμένης, πρὸς πολλῶν γινώσκεται· περὶ δὲ τῶν τοῦ Νείλου πηγέων οὐδεὶς ἔχει λέγειν. ἀσύκητός τε γάρ εόστι καὶ ἔρημος ἡ Λιβύη, δι' ἣς ρέει. περὶ δὲ τοῦ ρεύματος αὐτοῦ, ἐπ' ὅσον μακρότατον ιστορεῦντα ἦν ἔξικέσθαι, εἴρηται· ἐκδιδοῖ δὲ ἐς Αἴγυπτον. ἡ δὲ Αἴγυπτος τῆς ὁρευητῆς Κελικίης μάλιστά κη ἀντί κέεται. ἐνθεῦτεν δὲ, ἐς Σιγώπην τὴν ἐν τῷ Εὔξείνῳ πόντῳ τέντε ἡμερέων ίθεῖα ὁδὸς εὐζώνῳ ἀνδρὶ. ἡ δὲ Σιγώπη τῷ Ἰστρῷ ἐκδεδόντι ἐς θάλασσαν ἀντίον κέεται. οὗτα τὸν Νείλον δοκέω διὰ πάσης τῆς Λιβύης διεξιόντα ἔξισονθαι τῷ Ἰστρῷ. Νείλου μέν νυν πέρι τοσαῦτα ἀρρέσθω.

XXXV. Ἐρχομαι δὲ περὶ Αἴγυπτου μηκυνέων τὸν λόγον, ὅτι πλέω θωῦμάσια ἔχει ἡ ἄλλη τᾶσσα χώρη, καὶ ἔργα λόγου μέζω παρέχεται πρὸς πᾶσαν χώρην· τούτων εἰνεκα πλέω περὶ αὐτῆς εἰρήσεται.

Αἰγύπτιοι ἄμα τῷ οὐρανῷ τῷ κατὰ σφέας ἔόντι ἐτεροίψ, καὶ τῷ ποταμῷ φύσιν ἀλλοίην παρεχομένῳ ἢ οἱ ἄλλοι ποταμοὶ, τὰ πολλὰ πάντα ἐμπαλιν τοῖσι ἄλλοισι ἀνθρώποισι ἐστήσαντο ἥθεά τε καὶ νόμους. ἐν τοῖσι αἱ μὲν γυναικες ἀγοράζουσι καὶ καπηλεύουσι· οἱ δὲ ἄνδρες, κατ' οἴκους ἔοντες, ὑφαίνουσι. ὑφαίνουσι δὲ οἱ μὲν ἄλλοι, ἄνω τὴν κρόκην ὡθέοντες, Αἰγύπτιοι δὲ, κάτω. τὰ ἄχθεα οἱ μὲν ἄνδρες ἐπὶ τῶν κεφαλέων φορέουσι, αἱ δὲ γυναικες, ἐπὶ τῶν ὕμων. οὐρέουσι, αἱ μὲν γυναικες, ὅρθαι· οἱ δὲ ἄνδρες, κατήμενοι. εὐμαρίῃ χρέωνται ἐν τοῖσι οἴκοισι, ἐσθίουσι δὲ ἔξω ἐν τῇσι ὁδοῖσι. ἐπιλέγοντες, ὡς τὰ μὲν αἰσχρὰ, ἀναγκαῖα δὲ, ἐν ἀποκρύφῳ ἐστὶ ποιέειν χρεών· τὰ δὲ μὴ αἰσχρὰ, ἀναφανδόν. ἵραται γυνὴ μὲν οὐδεμίη οὕτε ἔρσενος θεοῦ, οὕτε θηλέης· ἄνδρες δὲ, πάντων τε καὶ πασέων. τρέφειν τοὺς τοκέας τοῖσι μὲν παισὶ οὐδεμίη ἀνάγκη, μὴ βουλομένοισι· τῇσι δὲ θυγατράσι πᾶσα ἀνάγκη, καὶ μὴ βουλομένησι.

XXXVI. Οἱ ἱρέες τῶν θεῶν τῇ μὲν ἄλλῃ κομέουσι· ἐν Αἰγύπτῳ δὲ, ξυρεῦνται. τοῖσι ἄλλοισι ἀνθρώποισι νόμος, ἄμα κῆδει κεκάρθαι τὰς κεφαλὰς τοὺς μάλιστα ἴκνέεται· Αἰγύπτιοι δὲ ὑπὸ τοὺς θανάτους ἀνίεισι τὰς τρίχας αὔξεσθαι, τάς τε ἐν τῇ κεφαλῇ καὶ τῷ γενείψ, τέως ἔξυρημένοι. τοῖσι μὲν ἄλλοισι ἀνθρώποισι χωρὶς θηρίων δίαιτα ἀποκέκριται· Αἰγυπτίοισι δὲ ὁμοῦ θηρίοισι ἡ δίαιτα ἐστι. ἀπὸ πυρέων καὶ κριθέων ὄλλοι ζώουσι· Αἰγυπτίων δὲ τῷ ποιευμένῳ ἀπὸ τούτων τὴν ζόην

σκυδος μέγιστον ἔστι· ἀλλὰ ἀπὸ ὅληρέων ποιεῦνται σπία, τὰς ζεὰς μετεξέτεροι καλέουσι. φυρῶσι τὸ μὲν σπιᾶς τοῖς ποσί· τὸν δὲ πηλὸν, τῆσι χερσὶ· καὶ τὴν κόπρον ἀναφέονται. τὰ αἰδοῖα ὡλλοι μὲν ἔωσι ὡς ἐγένοντο, πλὴν ὅσαι ἀπὸ τούτων ἴμαθον· Αἰγύπτιοι δὲ περιτάμνονται. εἴματε, τῶν μὲν ἀνδρῶν ἔκστος ἔχει δύο· τῶν δὲ γυναικῶν ἐν ἔκστῃ. τῶν ιστίων τοὺς κρίκους καὶ τοὺς κάλους, οἱ μὲν ἄλλοι ἔξωθεν προσδύουσι· Αἰγύπτιοι δὲ, ἐσωθεν. γράμματα γράφουσι καὶ λογίζονται ψήφοισι, "Ελληνες μὲν, ἀπὸ τῶν ἀριστερῶν ἐπὶ τὰ δεξιὰ φέροντες τὴν χεῖφα" Αἰγύπτιοι δὲ, ἀπὸ τῶν δεξιῶν ἐπὶ τὰ ἀριστερά· καὶ ποιεῦντες ταῦτα, αὐτοὶ μὲν φασι ἐπὶ τὰ δεξιὰ ποιέειν, "Ελληνας δὲ ἐπ' ἀριστερά. διφασίοισι δὲ γράμμασι χρέωνται· καὶ τὰ μὲν αὐτῶν, ἵρα· τὰ δὲ, δημοτικὰ καλέσται.

XXXVII. Θεοσεβέες δὲ περισσῶς ἔοντες μάλιστα πάντων ἀνθρώπων, νόμοισι ποιοίσιδε χρέωνται. ἐκ χαλκέων ποτηρίων πίνουσι, διασμέωντες ἀνὰ τάσεν ἡμέρην· οὐχ ὁ μὲν, ὁ δὲ οὐ, ἀλλὰ πάντες. εἴματα δὲ λίνεα φορέουσι αἱεὶ νεόπλωτα, ἐπιτηδεύοντες τοῦτο μάλιστα. τά τε αἰδοῖα περιτάμνονται, καθαριότητος εἴνεκεν· προτιμῶντες καθαροὺς εἶναι ή εὐπρεπέστεροι. οἱ δὲ ἱρός ξυρεῦνται πᾶν τὸ σῶμα διὰ τρίτης ἡμέρης, ἵνα μότε φθείρ, μήτε ἄλλο μωσαρὸν μηδὲν ἐγγίνηται σφι θεραπεύοντοι τοὺς θεούς. ἐσθῆτα δὲ φορέουσι οἱ ἱρέες λειένην μούνην, καὶ ὑποδάματα βύβλινα· ἄλλῃ δὲ σφι ἐσθῆτα οὐκ ἔξεστι λαβεῖν, οὐδὲ

ὑποδήματα ἄλλα. λαῦνται δὲ οὐκ τῆς ὥμαρτος ἐκάστης ψυχρῷ, καὶ διὸ ἐκάστης μυκτός. ἄλλας τε θρησκίας μυρίας ἐπιτελέουσι, ὡς εἴπειν λόγῳ. πάσχουσι δὲ καὶ ἀγαθὰ οὐκ ὀλίγα· οὗτε τι γὰρ τῶν οἰκητῶν τρίβουσι, οὗτε δακτυνέωνται· ἄλλα καὶ σιτία σφί ἔστι ἵρᾳ πεσθόμενα, καὶ χηνέων καὶ βοέων κρεῶν πλῆθός τι ἐκάστῳ γίνεται πολλὸν ἐκάστης ὥμερης. δίδοται δὲ σφι καὶ οἷς ἀμπέλινος. ἵχθύων δὲ οὖ σφι ἔξεστι πάσασθαι. κυάμους δὲ οὗτε τι μάλα σπείρουσι Αἰγύπτιοι ἐν τῇ χώρῃ, τούς τε γενομένους οὗτε τρώγονται, οὗτε ἐψουτες πατέονται. οἱ δὲ δὴ ἵρες, οὐδὲ ὄρέοντες ἀνέχονται, νομίζοντες οὐ καθαρὸν μην εἶναι ὅσπριον. ἵραται δὲ οὐκ εἰς ἐκάστου τῶν θεῶν, ἄλλα πολλοὶ, τῶν εἰς ἔστι ἀρχιέρεως· ἐπεὰν δέ τις ἀποθάνῃ, τούτου ὁ παῖς ἀντικατίσταται.

ΧΧΧVIII. Τοὺς δὲ βοῦς τοὺς ἔρσενας τοῦ Ἐπάφου εἶναι νομίζουσι, καὶ τούτου εἴνεκα δοκιμάζουσι αὐτοὺς ὡδε. τρίχα ἦν καὶ μίην ἴδηται ἐπεοῦσαν μέλαιναν, οὐ καθαρὸν εἶναι νομίζει. δίζηται δὲ ταῦτα ἐπὶ τοῦτο τεταγμένος τῶν τις ἵρεων, καὶ ὄρθοῦ ἐστεῶτος τοῦ κτήνεος καὶ ὑπτίου, καὶ τὴν γλῶσσαν ἔξειρύσας, εἰ καθαρὴ τῶν προκειμένων σημηῶν, τὰ ἐγὼ ἐν ἄλλῳ λόγῳ ἐρέω. κατορῷ δὲ καὶ τὰς τρίχας τῆς οὐρῆς, εἰ κατὰ φύσιν ἔχει πεφυκίας. ἦν δὲ τουτέων πάντων ὃ καθαρὸς, σημαίνεται βύβλῳ περὶ τὰ κέρεα εἰλίσσων· καὶ ἐπειτα γῆν σημαντρίδα ἐπιπλάσας, ἐπιβάλλει τὸν δακτύλιον· καὶ οὕτω ἀπάγουσι.

ἀσήμαντον δὲ θέσαντι θάνατος ἡ ζημίη ἐπικέεται.
δοκιμάζεται μὲν νυν τὸ κτῆνος τρόπῳ τοιῷδε.

XXXIX. Θυσίη δὲ σφὶ ἦδε κατέστηκε. ἀγα-
γόντες τὸ σεσημασμένον κτῆνος πρὸς τὸν βωμὸν,
ὅκου ἀν θύωσι, πυρὴν καθόνσι. ἔπειτα δὲ ἐπ' αὐτοῦ
οῖνον κατὰ τοῦ ἴρηνος ἐπιστείσαντες, καὶ ἐπικα-
λέσαντες τὸν θεὸν, σφάζουσι· σφάξαντες δὲ, ἀπο-
τάμνουσι τὴν κεφαλήν. σῶμα μὲν δὴ τοῦ κτήνεος
δείρουσι· κεφαλῇ δὲ κείνῃ πολλὰ καταρησάμενοι,
φέρουσι τοῖσι μὲν ἀν ὥ ἀγορὴ, καὶ Ἐλληνές σφισι
ἔωσι ἐπίδημοι ἐμποροι, οὐδὲ φέρουντες ἐς τὴν ἀγο-
ρὴν, ἀπ' ὧν ἔδοντο· τοῖσι δὲ ἀν μὴ παρέωσι
Ἐλληνες, οἱ δὲ ἐκβάλλουσι ἐς τὸν ποταμόν. κατα-
ρέονται δὲ, τάδε λέγοντες τῇσι κεφαλῆσι, εἴ τι
μέλλοι ἡ σφίσι τοῖσι θύουσι, ἡ Αἰγύπτῳ τῷ συνα-
πάσῃ κακὸν γενέσθαι, ἐς κεφαλὴν ταύτην τρα-
πέονται. κατὰ μέν νυν τὰς κεφαλὰς τῶν θυομέρων
κτηνέων, καὶ τὴν ἐπίσπεισιν τοῦ οἴνου, πάντες
Αἰγύπτιοι νόμοισι τοῖσι αὐτοῖσι χρέωνται ὄμοιώς
ἐς πάντα τὰ ἴρα. καὶ ἀπὸ τούτου τοῦ νόμου,
οὐδὲ ἄλλου οὐδενὸς ἐμψύχου κεφαλῆς γεύσεται
Αἰγυπτίων οὐδείς.

XL. Ἡ δὲ δὴ ἔξαιρεσις τῶν ἴρων καὶ ἡ καῦσις,
ἄλλη περὶ ἄλλο ἴρον σφὶ κατέστηκε. τὴν δὲ ὧν
μεγίστην τε δαιμονα ἥγηνται εἶναι, καὶ μεγίστην
οἱ ὁρῆν ἀνάγουσι; ταύτην ἔρχομαι ἐρέων. ἐπὶ τὸν
προνηστεύσωσι τῇ Ἰσι, καὶ ἐπὴν κατεύξωνται,
θύουσι τὸν βοῦν· καὶ ἀποδείραντες, κοιλίην μὲν
ἐκείνην πᾶσαν ἐξ ὧν είλου, σπλάγχνα δὲ αὐτοῦ

λείπουσι ἐν τῷ σώματι καὶ τὴν πιμελήν· σκέλες
δὲ ἀποτάμνουσι, καὶ τὴν ὄσφυν ἄκρην, καὶ τὰς
ῶμους τε καὶ τὸν τράχηλον. ταῦτα δὲ ποιήσαντες,
τὸ ἄλλο σῶμα τοῦ βοὸς πιμπλᾶσι ἄρτων καθα-
ρῶν, καὶ μέλιτος, καὶ ἀσταφίδων, καὶ σύκων, καὶ
λιβανωτοῦ, καὶ σμύρνης, καὶ τῶν ἄλλων θυω-
μάτων. πλήσαντες δὲ τούτων, καταγίζουσε, ἔλαιον
ἄφθονον καταχέοντες. προνηστεύσαντες δὲ, θύμασι
καιομένων δὲ τῶν ἵρων, τύπτονται πάντες. ἐπειδὴ
δὲ ἀποτύψωνται, δαῖτα προτίθενται τὰ ἐλίποντα
τῶν ἵρων.

XLI. Τοὺς μέν νυν καθαροὺς βοῦς τοὺς ἔρσε-
νας καὶ τοὺς μόσχους οἱ πάντες Αἰγύπτιοι
θύουσι· τὰς δὲ θηλέας οὐ σφι ἔξεστι θύειν, ἀλλὰ
ἱραὶ εἰσὶ τῆς Ἱσιος. τὸ γάρ τῆς Ἱσιος ἄγαλμα
ἐὸν γυναικῆιον, βούκερών ἐστι, κατάπερ Ἑλληνες
τὴν Ἰων γράφουσι· καὶ τὰς βοῦς τὰς θηλέας
Αἰγύπτιοι πάντες ὁμοίως σέβονται προβάτων
πάντων μάλιστα μακρῷ. τῶν εἶνεκα οὗτ' ἀντρὸ^ν
Αἰγύπτιως, οὗτε γυνὴ ἄνδρα Ἑλληνα φιλήσαν-
την τῷ στόματι, οὐδὲ μαχαίρῃ ἀνδρὸς Ἑλληνος
χρήσεται, οὐδὲ ὀβελοῖσι, οὐδὲ λέβητι, οὐδὲ κρέως
καθαροῦ βοὸς διατετμημένου Ἑλληνικῷ μαχαίρῃ
γεύσεται. θάπτουσι δὲ τοὺς ἀποθνήσκοντας βοῦς,
τρόπον τόνδε. τὰς μὲν θηλέας ἐς τὸν ποταμὸν
ἀπιάσι· ταῦς δὲ ἔρσενας κατορύσσουσι ἔκαστοι
ἐν τρισὶ προαστείοισι, τὸ κέρας τὸ ἔπειρον ἥ καὶ
ἀμφότερα ὑπερέχοντα, σημηῖσον εἶνεκεν· ἐπειδὴ
σαπῆ, καὶ προσείη ὁ τεταγμένος χρόνος, ἀπικνέεται

ἐς ἑκάστην πόλιν βάρις ἐκ τῆς Προσωπίδος καλευμένης νήσου. ἡ δὲ ἔστι μὲν ἐν τῷ Δέλτα, περίμετρος δὲ αὐτῆς εἰσὶ σχοῖνοι ἐννέα. ἐν ταύτῃ ὁν τῇ Προσωπίδι νήσῳ ἔνεισι μὲν καὶ ἄλλαι πόλιες συχναί· ἐκ τῆς δὲ αἱ βάρις παραγίνονται ἀναιρηθέμεναι τὰ ὄστεα τῶν βιών, οὖνομα τῇ πόλι Ἀτάρβηχις. ἐν δὲ αὐτῇ Ἀφροδίτης ιὸν ἄγιον ἴδρυται. ἐκ ταύτης τῆς πόλιος πλανέονται πολλοὶ ἄλλοι ἐς ἄλλας πόλις· ἀνορύζαντες δὲ τὰ ὄστεα, ἀπάγουσι καὶ θάπτουσι ἐς ἓνα χῶρον πάντες. κατὰ ταύτα δὲ τοῖσι βουσὶ καὶ τάλλα κτήνεα θάπτουσι ἀποθνήσκοντα. καὶ γὰρ περὶ ταῦτα οὕτω σφι νενομοθέτηται. κτείνουσι γὰρ δὴ οὐδὲ ταῦτα.

XLII. Ὅσοι μὲν δὴ Διὸς Θηβαίεος ἴδρυνται ιὸν, ἡ νομοῦ τοῦ Θηβαίου εἰσὶ, οὗτοι μέν νυν πάντες ὅτιν ἀπεχόμενοι, αἴγας θύουσι. θεοὺς γάρ δὴ οὐ τοὺς αὐτοὺς ἄπαντες ὄμοιώς Αἰγύπτιοι σέβονται, πλὴν Ἰσιός τε καὶ Ὄσίριος, τὸν δὴ Διύνυσον εἶναι λέγουσι· τούτους δὲ ὄμοιώς ἄπαντες σέβονται. ὅσοι δὲ τοῦ Μένδητος ἔκτηνται ιὸν, ἡ νομοῦ τοῦ Μενδησίου εἰσὶ, οὗτοι δὲ αἴγαν ἀπεχόμενοι, δις θύουσι. Θηβαῖοι μέν νυν, καὶ ὅσοι διὰ τούτους ὅτιν ἀπέχονται, διὰ τάδε λέγουσι τὸν νόμον τόνδε σφι τεθῆναι. Ἡρακλέα θελῆσαι πάντως ἴδεσθαι τὸν Δία, καὶ τὸν οὐκ ἐθέλειν ὄφθηναι ὑπ' αὐτοῦ. τέλος δὲ, ἐπεί τε λιπαρέειν τὸν Ἡρακλέα, τὸν Δία μηχανήσασθαι, κριὸν ἐκδείραντα προέχεσθαι τε τὴν κεφαλὴν ἀπο-

ταμόντα τοῦ κριοῦ, καὶ ἐνδύντα τὸ νάκος, οὗτῷ
οἱ ἑωύτὸν ἐπιδέξαι. ἀπὸ τούτου κριοπρόσωπον
τῷγαλμα τοῦ Διὸς ποιεῖσι Αἰγύπτιοι· ἀπὸ δὲ
Αἰγύπτιων, Ἀμμώνιοι, ἔοντες Αἰγυπτίων τε καὶ
Αἰθιόπων ἄποικοι, καὶ φωνὴν μεταξὺ ἀμφοτέρων
νομίζοντες. δοκέειν δ' ἔμοι, καὶ τοῦνομα Ἀμμώνιοι
ἀπὸ τοῦδε σφι τὴν ἐπωνυμίην ἐποίησαντο· Ἀμ-
μοῦν γὰρ Αἰγύπτιοι καλέοντι τὸν Δία. τοὺς δὲ
κριοὺς οὐ θύουσι Θηβαῖοι, ἀλλ' εἰσὶ σφι ϕοὶ δεὰ
τοῦτο. μῆδὲ δὲ ἡμέρῃ τοῦ ἐνιαυτοῦ, ἐν ὥρᾳ τοῦ
Διὸς, κριὸν ἔνα κατακόψαντες καὶ ἀποδείφαντες,
κατὰ τῷγαλτὸν ἐνδύοντι τῷγαλμα τοῦ Διός· καὶ
ἐπειτα ἄλλο ἄγαλμα Ἡρακλέος προσάγουσι πρὸς
αὐτό. ταῦτα δὲ ποιήσαντες, τύπτονται οἱ περὶ τὸ
ἴρον ἄπαντες τὸν κριὸν, καὶ ἐπειτα ἐν ἵρῃ θήκῃ
θάπτουσι αὐτόν.

XLIII. Ἡρακλέος δὲ πέρι τόνδε τὸν λόγον
η̄κουσα, ὡς εἴη τῶν δυώδεκα θεῶν· τοῦ ἑτέρου δὲ
πέρι Ἡρακλέος, τὸν Ἐλληνες οἴδασι, οὐδαμῆ
Αἰγύπτου ἐδυνάσθην ἀκούσαι. καὶ μὴν ὅτι γε
οὐ παρ' Ἐλλήνων ἔλαβον τοῦνομα τοῦ Ἡρα-
κλέος Αἰγύπτιοι, ἀλλὰ Ἐλληνες μᾶλλον παρ'
Αἰγύπτιων, καὶ Ἐλλήνων οὗτοι οἱ θέμενοι τῷ
Ἀμφιτρύωνος γόνῳ οὔνομα Ἡρακλέα, τολλά
μοι καὶ ἄλλα τεκμήριά ἔστι τοῦτο οὕτω ἔχειν,
ἐν δὲ δὴ καὶ τόδε· ὅτι τε τοῦ Ἡρακλέος τούτου
οἱ γονεῖς ἀμφότεροι ἦσαν Ἀμφιτρύων καὶ Ἄλκ-
μάνη γεγονότες τὸ ἀνέκαθεν ἀπ' Αἰγύπτου· καὶ
δεότι Αἰγύπτιοι οὔτε Ποσειδέωνος οὔτε Διοσ-

κούρων τὰ οὐνόματά φασι εἰδέναι, οὐδέ σφι θεοὶ οὗτοι ἐν τοῖσι ἄλλοισι θεοῖσι ἀποδεδίχαται. καὶ μὴν εἴ γε παρ' Ἑλλήνων ἔλαβον οὐνομά τε δαιμονος, τούτων οὐκ ἥκιστα, ἀλλὰ μάλιστα ἐμελλον μυήμην ἔξειν, εἴπερ καὶ τότε ναυτιλίησι ἔχρεωντο, καὶ ἡσαν Ἑλλήνων τινὲς ναυτίλοι, ὃς ἐλπομαὶ τε καὶ ἐμὴ γνώμη αἰρέει. ὥστε τουτέων ἀν καὶ μᾶλλον τῶν θεῶν τὰ οὐνόματα ἔξεπιστέατο Αἰγύπτιοι ἢ τοῦ Ἡρακλέος. ἀλλά τις ἀρχαῖος ἐστι θεὸς Αἰγυπτίοισι Ἡρακλέης· ὃς δὲ αὐτοὶ λέγουσι, ἔτεά ἐστι ἐπτακισχίλια καὶ μύρια ἐς Ἀμασίν βασιλεύσαντα, ἐπεὶ τε ἐκ τῶν ὀκτὼ θεῶν οἱ διώδεκα θεοὶ ἐγένοντο, τῶν Ἡρακλέα ἔνα νομίζουσι.

XLIV. Καὶ θέλων δὲ τούτων πέρι σαφές τι εἰδέναι ἐξ ὧν οἵον τε ἦν, ἐπλευσα καὶ ἐς Τύρον τῆς Φοινίκης, πυνθανόμενος αὐτόθι εἶναι ἵρὸν Ἡρακλέος ἄγιον· καὶ ἴδον πλουσίως κατεσκευασμένον ἄλλοισι τε πολλοῖσι ἀναθήμασι, καὶ ἐν αὐτῷ ἡσαν στῆλαι δύο, ἡ μὲν, χρυσοῦ ἀπέφθον· ἡ δὲ, σμαράγδου λίθου, λάμποντος τὰς νύκτας μέγαθος. ἐς λόγους δὲ ἐλθὼν τοῖσι ἱρεῦσι τοῦ θεοῦ, εἰρόμην ὄκόσος χρόνος εἴη ἐξ οὐ σφι τὸ ἵρὸν ἰδρυται. εὑρον δὲ οὐδὲ τούτους τοῦσι Ἑλλησι συμφερομένους. ἔφασαν γὰρ ἄμα Τύρφοι οἰκιζόμενης καὶ τὸ ἵρον τοῦ θεοῦ ἰδρυθῆναι· εἶναι δὲ ἔτεα ἀφ' οὐ Τύρον οἰκέουσι, τριηκόσια καὶ δισχίλια. εἴδον δὲ ἐν τῇ Τύρφῳ καὶ ἄλλο ἵρον Ἡρακλέος, ἐπωνυμίην ἔχοντος Θασίου εἶναι. ἀπιεόμην δὲ

καὶ ἐς Θάσον, ἐν τῇ εὐρού ἵψὸν Ἡρακλέος ὑπὸ Φοινίκων ἰδρυμένον, οἱ κατ' Εὐρώπης ζήτησεν ἐκπλώσαντες, Θάσον ἔκτισαν· καὶ ταῦτα καὶ πέντε γενεῆσι ἀνδρῶν πρότερά ἔστι ἡ τὸν Ἀμφετρύωνος Ἡρακλέα ἐν τῇ Ἑλλάδι γενέσθαι. τὰ μέν νυν ἱστορημένα δηλοῖ σαφέως παλαιὸν θεὸν τὸν Ἡρακλέα ἔοντα. καὶ δοκέουσι δέ μοι οὗτοι ὄρθοτατα Ἑλλήνων ποιέειν, οἱ διξά Ἡράκλεια ἰδρυσάμενοι ἔκτηνται· καὶ τῷ μὲν, ὃς ἀθανάτῳ, Ὄλυμπίῳ δὲ ἐπωνυμίην, θύουσι· τῷ δ' ἐτέρῳ, ὃς ἥρωϊ, ἐναγίζουσι.

XLV. Λέγουσι δὲ πολλὰ καὶ ἄλλα ἀνεπεσκέπτως οἱ Ἑλληνες· εὐήθης δὲ αὐτέων καὶ ὅδε ὁ μῦθος ἔστι, τὸν περὶ τοῦ Ἡρακλέος λέγουσι· ὃς· αὐτὸν ἀπικόμενον ἐς Αἴγυπτον στέφαντες οἱ Αἴγυπτοι, ὑπὸ πομπῆς ἐξῆγον ὃς θύσοντες τῷ Διὶ· τὸν δὲ, τέως μὲν ἡσυχίην ἔχειν· ἐπεὶ δὲ αὐτοῦ πρὸς τῷ βωμῷ κατάρχοντο, ἐς ἀλκὴν τραπόμενον, πάντας σφέας καταφονεῦσαι. ἐμοὶ μέν νυν δοκέουσι, ταῦτα λέγοντες, τῆς Αἰγυπτίων φύσιος καὶ τῶν νόμων πάμπαν ἀπείρως ἔχειν οἱ Ἑλληνες. τοῖσι γὰρ οὐδὲ κτήνεα ὑσίῃ θύειν ἔστι, χωρὶς ὑῶν, καὶ ἐρσένων βοῶν καὶ μόσχων, ὅσοι ἀν καθαροὶ ἔωσι, καὶ χηνέων· κῶς ἀν οὗτοι ἀνθρώπους θύοιεν; ἔτι δὲ ἔνα ἔοντα τὸν Ἡρακλέα, καὶ ἔτι ἄνθρωπον, ὃς δή φασι, κῶς φύσιν ἔχει πολλὰς μυριάδας φονεῦσαι; καὶ περὶ μὲν τούτων τοσαῦτα ἡμῖν εἰπούσι, καὶ παρὰ τῶν θεῶν καὶ παρὰ τῶν ἥρώων εὐμένεια εἴη.

XLVI. Τὰς δὲ ὅδη ἀγας καὶ τοὺς τράγους τῶνδε εἰνεκεὶ οὐ θύσιαι Αἰγυπτέων οἱ εἰρημένοι. τὸν Πάντα τῶν ὀκτὼ θεῶν λογίζονται εἶναι οἱ Μενδήσιοι. τοὺς δὲ ὀκτὼ θεοὺς τούτους, προτέρους τῶν δυώδεκα θεῶν φασὶ γενίσθαι. γράφουσι τε δὴ καὶ γλύφουσι οἱ ζωγράφοις καὶ οἱ ἀγαλματοποιοὶ τοῦ Πανὸς τῷγαλμα, κατάπερ Ἐλληνες, αἰγατρόσωπον καὶ τραγοσκελέα· σῦτι τεισάντες νορίζοντες εἴναι μιν, ἀλλ' ὄμοιον τοῖσι ἄλλοισι θεοῖσι. ὅτευ δὲ εἰνεκεὶ τεισάντων γράφουσι αὐτὸν, οὐ μοὶ ἥδιόν ἔστι λέγειν. σέβονται δὲ πάντας τοὺς αἰγας οἱ Μενδήσιοι, καὶ μᾶλλον τοὺς ἄρσενας τῶν θηλέων. καὶ τούτων οἱ αἰπόλοις τριμῆνοις ἔχουσι· ἐκ δὲ τούτων εἰς μάλιστα, ὅστις ἐπεὰν ἀποθάνῃ, πτένθος μέγα παντὶ τῷ Μενδησίῳ νομῷ τίθεται. καλέεται δὲ ὁ, πε τράγος καὶ ὁ Πάπας Αἰγυπτιστὶ, Μένδης. ἐγένετο δὲ ἐν τῷ νομῷ τούτῳ ἐπ' ἔρευ τοῦτο τὸ τέφας· γυναικὶ τράγος ἐμίσγετο ἀναφανδόν. τοῦτο ἐξ ἐπίδεξιν ἀνθρέστων ἀπίκετο.

XLVII. Υν δὲ Αἰγύπτιοι μαρὸν ἡγηται θηρίον εἶναι, καὶ τοῦτο μὲν, ἦν τις ψαύση αὐτῶν παριών ὑὸς, αὐτοῖσι ιματίοισι ἀπ' ὃν ἔβαψε ἐωὕτὸν, βὰς ἐπὶ τὸν ποταμόν· τοῦτο δὲ, οἱ συβῶται, εἴστες Αἰγύπτιοι ἐγγενέες, ἐς ιρὸν οὐδὲν τὸν ἐν Αἰγύπτῳ ἐσέρχονται μοῦνοι πάντων. οὐδὲ σφι ἐκδίδοσθαι θυγατέρα οὐδεὶς ὀθέλει, οὐδὲ ἄγεσθαι ἐξ αὐτῶν· ἀλλ' ἐκδίδονται τε οἱ συβῶται καὶ ἄγονται ἐξ ἀλλήλων. τοῖσι μέν νυν ἄλλοισι θεοῖσι

θύειν ὃς οὐ δικαιεῖσθι Αἰγύπτιοι· Σελήνη δὲ καὶ Διονύσῳ μούνοισι, τοῦ αὐτοῦ χρόνου, τῇ αὐτῇ πανσελήνῳ, τοὺς ὃς θύσαντες, πατέονται τῶν κρεῶν. διότι δὲ τοὺς ὃς ἐν μὲν τῷσι ἄλλῃσι ὥρτῇσι ἀπεστυγήκασι, ἐν δὲ ταύτῃ θύουσι, ἔστι μὲν λόγος περὶ αὐτοῦ ὅπ' Αἰγυπτίων λεγόμενος· ἔμοι μέντοι ἐπισταμένῳ οὐκ εὐπρεπέστερός ἐστι λέγεσθαι. θυσίη δὲ ἦδε τῶν ὕῶν τῇ Σελήνῃ ποιέεται· ἐπεὰν θύσῃ, τὴν οὐρὴν ἄκρην, καὶ τὸν στλῆνα, καὶ τὸν ἐπίπλουν συνθεὶς ὁμοῦ, κατ' ὃν ἐκάλυψε πάσῃ τοῦ κτήνεος τῇ πιμελῇ τῇ περὶ τὴν ηδὸν γινομένῃ· καὶ ἐπειτα καταγίζει πυρί· τὰ δὲ ἄλλα κρέα συτίονται ἐν τῇ πανσελήνῳ, ἐν τῇ ἀν τὰ ἵρᾳ θύσωσι· ἐν ἄλλῃ δὲ ἡμέρῃ οὐκ ἀν ἔτι γευσαίτο. οἱ δὲ πένητες αὐτῶν ὅπ' ἀσθενείης βίου, στατίνας πλάσαντες ὃς, καὶ ὀπτήσαντες ταύτας, θύουσι.

XLVIII. Τῷ δὲ Διονύσῳ, τῆς ὥρτῆς τῇ δορπίῃ, χοῖρον πρὸ τῶν θυρέων σφάξας ἔκαστος, διδοῖ ἀποφέρεσθαι τὸν χοῖρον αὐτῷ τῷ ἀποδομένῳ τῶν συβωτέων. τὴν δὲ ἄλλην ἀνάγουσι ὥρτὴν τῷ Διονύσῳ οἱ Αἰγύπτιοι, πλὴν χορῶν κατὰ ταῦτα σχεδὸν πάντα· Ἐλλησι· ἀντὶ δὲ φαλλῶν, ἄλλα σφί ἔστι ἐξευρημένα ὅσον τε πηχυαῖα ἀγάλματα νευρόσπαστα, τὰ περιφορέοντι κατὰ κώμας γυναικες, νεῦνον τὸ αἰδοῖον, οὐ πολλῷ τέψι ἐλισσον ἐὸν τοῦ ἄλλου σώματος. προηγέεται δὲ αὐλός· αἱ δὲ ἔπονται ἀείδουσαι τὸν Διόνυσον. διότι δὲ μέζουν τε ἔχει τὸ αἰδοῖον, καὶ κινέει μοῦνον τοῦ

σώματος, ἔστι λόγος περὶ αὐτοῦ ἵρὸς λεγόμενος.

ΧΙΛ. "Ηδη ὡν δοκέει μοι Μελάμπους ὁ Ἀμυθέωνος τῆς θυσίης ταύτης οὐκ εἶναι ἀδαής, ἀλλ' ἐμπειρος. "Ἐλλησι γὰρ δὴ Μελάμπους ἔστι ὁ ἔξηγησάμενος τοῦ Διονύσου τό τε οὖνομα, καὶ τὴν θυσίην, καὶ τὴν πομπὴν τοῦ φαλλοῦ. ἀτρεκέως μὲν οὐ πάντα συλλαβὼν τὸν λόγον ἔφριε· ἀλλ' οἱ ἐπιγενόμενοι τούτῳ σοφισταὶ μεζόνως ἔνεψηναι. τὸν δ' ὡν φαλλὸν τὸν τῷ Διονύσῳ παμπάμενον Μελάμπους ἔστι ὁ κατηγησάμενος· καὶ ἀπὸ τούτου μαθόντες ποιεῦσι τὰ ποιεῦσιν "Ἐλληνες· ἐγὼ μέν νύν φημι Μελάμποδα γενόμενον ἄνδρα σοφὸν, μαντικήν τε ἐώντῳ συστῆσαι, καὶ πυθόμενον ἀπ' Αἴγυπτου, ἀλλα τε πολλὰ ἐσηγήσασθαι" Ἐλλησι, καὶ τὰ περὶ τὸν Διόνυσον, ὀλίγα αὐτῶν παραλλάξαντα. οὐ γὰρ δὴ συμπεσέειν γε φήσω τὰ τε ἐν Αἴγυπτῳ ποιεύμενα τῷ θεῷ, καὶ τὰ ἐν τοῖσι "Ἐλλησι. ὅμοτροπα γὰρ ἂν ἦν τοῖσι "Ἐλλησι, καὶ οὐ νεωστὶ ἐσαγμένα. οὐ μὴν οὐδὲ φήσω ὅκως Αἴγυπτιοι παρ' Ἐλλήνων ἐλάβον ἦ τοῦτο, ἢ ἄλλο κου τι νόμαιον. πυθόσθαι δέ μοι δοκέει μάλιστα Μελάμπους τὰ περὶ τὸν Διόνυσον παρὰ Κάδμου τε τοῦ Τυρίου, καὶ τῶν σὺν αὐτῷ ἐκ Φοινίκης ἀπικομένων ἐς τὴν νῦν Βοιωτίην καλεομένην χώρην.

Ι. Σχεδὸν δὲ καὶ πάντα τὰ οὐνόματα τῶν θεῶν. ἐξ Αἴγυπτου ἐλῆλυθε ἐς τὴν Ἐλλάδα. διότε μὲν γὰρ ἐκ τῶν βαρβάρων ἥκει, πυνθανόμενος οὗτοι

εύρισκω εόν. δοκέω δ' ὃν μάλιστα ἀπ' Αἰγύπτου ἀπίχθαι. ὅτι γὰρ δὴ μὴ Ποσειδέωνος, καὶ Διοσκούρων, ὡς καὶ πρότερον μοι ταῦτα εἴρηται, καὶ "Ηρῆς, καὶ Ἰστίης, καὶ Θέμιος, καὶ Χαρίτων, καὶ Νηρηΐδων, τῶν ἄλλων θεῶν Αἰγυπτίοις αἱέι κοτε τὰ οὐνόματά ἔστι ἐν τῷ χώρῃ. λέγω δὴ τὰ λέγουσι αὐτοὶ Αἰγύπτιοι. τῶν δὲ οὐ φασι θεῶν γινώσκειν τὰ οὐνόματα, οὗτοι δέ μοι δοκέουσι ὑπὸ Πελασγῶν ὄνομασθηναι, πλὴν Ποσειδέωνος· ταῦτον δὲ τὸν θεὸν παρὰ Λιβύων ἐπόθουντο. οὐδαμοὶ γὰρ ἀπ' ἀρχῆς Ποσειδέωνος οὔνομα ἔκτηνται, εἴ μὴ Λίβυες· καὶ τιμέωσι τὸν θεὸν τοῦτον αἱέι. νομίζουσι δ' ὃν Αἰγύπτιοι οὐδὲ ἥρωσι οὐδέν.

LI. Ταῦτα μέν νυν, καὶ ἄλλα πρὸς τούτοις τὰ ἔγκυ φράσω, "Ελληνες ἀπ' Αἰγυπτίουν νενομίκασι. τοῦ δὲ Ἐρμέω τὰ ἀγάλματα ὁρθὰ ἔχειν τὰ εἰδαῖα ταιεῦντες, οὐκ ἀπ' Αἰγυπτίουν μεμαθήκασι, ἀλλ' ἐπὸ Πελασγῶν, πρῶτοι μὲν Ἐλλήνων ἀπάντων 'Αθηναῖι παραλαβόντες, παρὰ δὲ τούτων φ' λλοι. 'Αθηναίοισι γὰρ ἥδη τηνικαῦτα ἐς 'Ελληνας τελέουσι Πελασγοὶ σύνοικοι ἐγένοντο ἐν τῷ χώρῃ· ὅθεν περ καὶ 'Ελληνες ἥρξαντο νομισθῆναι. ὅστις δὲ τὰ Καβείρων ὄργια μεμύηται, τὰ Σαμοθρῆϊκες ἐπιτελέουσι παραλαβόντες παρὰ Πελασγῶν, οὗτος ὡνὴρ οἶδε τὸ λέγω. τὴν γὰρ Σαμοθρῆϊκην Θύκεον πρότερον Πελασγοὶ οὗτοι, τοί περ 'Αθηναίοισι σύνοικοι ἐγένοντο, καὶ παρὰ τούτων Σαμοθρῆϊκες τὰ ὄργια παραλαμβάνουσι. ὁρθὰ ὃν ἔχειν τὰ

αἰδρια τάγαλματα τοῦ Ἐρμέω, Ἀθηναῖοι πρῶτοι
Ἐλλήνων παρὰ Πελασγῶν μαθόντες, ἐποιή-
σαντο. οἱ δὲ Πελασγοὶ ιρόν τινα λόγον περὶ¹
αὐτοῦ ἔλεξαν, τὰ ἐν τοῖσι ἐν Σαμοθρηκῷ μυστη-
ρίοισι δεδῆλωται.

LII. Ἐθνον δὲ πάντα πρότερον οἱ Πελασγοὶ²
θεοῖσι ἐπευχόμενοι, ὡς ἔγώ ἐν Δωδώνῃ οἴδα ἀκού-
σας· ἐπωνυμίην δὲ οὐδὲ οὐνοματοῦ οὐδενὶ³
αὐτέων· οὐ γάρ ἀκηκόεσάν κω. θεοὺς δὲ προσ-
ωνύμασάν σφεας ἀπὸ τοῦ τοιούτου, ὅτι κόσμῳ
θέντες τὰ πάντα πρήγματα καὶ πάσας ιομάς
εἶχον· ἐπειτεν δὲ χρόνου πολλοῦ διεξελθόντος,
ἐπύθουντο ἐκ τῆς Αἰγύπτου ἀπικόμενα τὰ οὐνό-
ματα τῶν θεῶν τῶν ἄλλων, Διονύσου δὲ ὕστερον
πολλῷ ἐπύθουντο· καὶ μετὰ χρόνου ἐχρηστηριά-
ζοντο περὶ τῶν οὐνομάτων ἐν Δωδώνῃ. τὸ γάρ
δὴ μαντήιον τοῦτο γενόμενοι ἀρχαιοτατον τῶν
ἐν Ἑλλησι χρηστηρίων εἴναι· καὶ ἦν τὸν χρόνον
τοῦτον μοῦνον. ἐπεὶ ὅν ἐχρηστηριάζοντο ἐν τῇ
Δωδώνῃ οἱ Πελασγοὶ, εἰ ἀνέλωνται τὰ οὐνόματα
τὰ ἀπὸ τῶν βαρβάρων ἤκουντα, ἀνεῖλε τὸ μαν-
τήιον χρᾶσθαι. ἀπὸ μὲν δὴ τούτου τοῦ χρόνου
ἔμνον, τοῖσι οὐνόμασι τῶν θεῶν χρεώμενοι. παρὰ
δὲ Πελασγῶν Ἑλληνες ἔξεδέξαντο ὕστερον.

LIII. Ἔνθεν δὲ ἐγένετο ἔκαστος τῶν θεῶν, εἴτε
δὲὶ ἡσαν πάντες, ὁκοῖοι τέ τινες τὰ εἴδεα, οὐκ
ἡπιστέατο μέχρι οὐ πρώην τε καὶ χθὲς, ὡς εἴπειν
λόγῳ. Ἡσίοδον γὰρ καὶ Ὁμηρον ἡλεκίην τετρα-
κοσίοισι ἔτεσι δακέω μεν πρεσβυτέρους γενέσθαι,

καὶ οὐ πλέοσι. οὗτοι δὲ εἰσὶ οἱ παιήσαντες θεογονίην Ἑλλησι, καὶ τοῖσι θεοῖσι τὰς ἐπωρυχίας δόντες, καὶ τιμάς τε καὶ τέχνας διελόντες, καὶ εἶδεα αὐτῶν σημύναντες. οἱ δὲ πρότερον ποιηταὶ λεγόμενοι τούτων τῶν ἀνδρῶν γενέσθαι, ὕστερον, ἐμοὶ γε δοκέειν, ἐγένουντο τούτων. καὶ τὰ μὲν πρῶτα αἱ Δωδωνίδες ἱρῆαι λέγουσαι τὰ δὲ ὕστερα, τὰ ἑς Ἡσίοδον τε καὶ Ὁμηρον ἔχοντα, ἐγὼ λέγω.

LIV. Χρηστηρίων δὲ πέρι τοῦ τε ἐν Ἑλλησι καὶ τοῦ ἐν Λιβύῃ, τόνδε Αἴγυπτιοι λόγοι λέγουσι. ἔφασαν οἱ ἱρέες τοῦ Θηβαϊέος Διὸς, δύο γυναικεῖς ἱρῆαις ἐκ Θηβέων ἐξαχθῆναι ὑπὸ Φοινίκων καὶ τὴν μὲν αὐτέων πυθέσθαι ἑς Λιβύην πρηθεῖσαν, τὴν δὲ ἑς τοὺς Ἑλληνας. ταῦτας δὲ τὰς γυναικας εἶναι τὰς ἰδρυσαμένας τὰ μαντήια πρώτας ἐν τοῖσι είρημένοισι ἔθνεσι. ἐρομένου δέ μεν ὄκοθεν οὕτω ἀτρεκέως ἐπιστάμενοι λέγουσι, ἔφασαν πρὸς ταῦτα ζῆτησιν μεγάλην ἀπὸ σφέων γενέσθαι τῶν γυναικῶν τουτέων· καὶ ἀνευρεῖν μέν σφεας οὐ δυνατοὶ γενέσθαι πυθέσθαι δὲ ὕστερον ταῦτα περὶ αὐτέων τάπερ δὴ ἔλεγον.

LV. Ταῦτα μέν νυν τῶν ἐν Θήβῃσι ἱρέων ἥκουνον. τάδε δὲ Δωδωναίων φασὶ αἱ προμάντιες, δύο πελεάδας μελαινας ἐκ Θηβέων τῶν Αἴγυπτιέων ἀναπταμένας, τὴν μὲν αὐτέων ἑς Λιβύην, τὴν δὲ παρὰ σφέας ἀπικέσθαι. ιζομένην δέ μιν ἐπὶ φηγὸν, αὐδάξασθαι φωνῇ ἀνθρωπηῖ, ὡς χρεῶν εἴη μαντήιον αὐτόθι Διὸς γενέσθαι. καὶ

αὐτοὺς ὑπολαβεῖν θεῖον εἶναι τὸ ἐπαγγελλόμενον αὐτῶις, καὶ σφεας ἐκ τούτου ποιῆσαι. τὴν δὲ ἐς τοὺς Λέβινας οἰχομένην πελειάδα, λέγουσι "Αμμωνος χρηστήριον κελεῦσαι τοὺς Λέβινας ποιέειν" ἔστι δὲ καὶ τοῦτο Διός. Δωδωνιών δὲ αἱ ιρήιαι, τῶν τῇ πρεσβυτύτῃ οὖνομα ἦν Προμένεια, τῇ δὲ μετὰ αὐτὴν, Τιμαρέτη, τῇ δὲ νεωτάτῃ, Νικάνδρη, ἔλεγον ταῦτα. συνωμολόγεον δέ σφι καὶ οἱ ἄλλοι Δωδωναῖοι οἱ περὶ τὸ ιρόν.

LVI. Ἐγὼ δ' ἔχω περὶ αὐτέων γνώμην τήνδε· εἰ. ἀληθέως οἱ Φοίνικες ἔξῆγαγον τὰς ιρὰς γυναικας, καὶ τὴν μὲν αὐτέων ἐς Λιβύην, τὴν δὲ ἐς τὴν Ἑλλάδα ἀπέδοντο, δοκέει ἐμοὶ ή γυνὴ αὗτη τῆς υῦν Ἑλλάδος, πρότερον δὲ Πελασγίτις καλευμένης τῆς αὐτῆς ταύτης, πρηθῆναι ἐς Θεσπιωτούς. ἔπειτα δουλεύουσα αὐτόθι, ιδρύσασθαι ὑπὸ φηγῷ πεφυκυῖῃ Διὸς ιρόν· ὕσπερ ην οἰκὸς ἀμφιπολεύουσαν ἐν Θήβησι ιρὸν Διὸς, ἐνθα ἀπίκετο, ἐνθαῦτα μνήμην αὐτοῦ ἔχειν. ἐκ δὲ τούτου, χρηστήριον κατηγήσατο, ἔπει τε συνέλαβε τὴν Ἑλλάδα γλῶσσαν. φάναι δὲ οἱ ἀδελφεῖν ἐν Λιβύῃ πεπρῆσθαι ὑπὸ τῶν αὐτῶν Φοίνικων, ὑπὸν καὶ αὐτὴ ἐπρήθη.

LVII. Πελειάδες δέ μοι δοκέουσι κληθῆναι πρὸς Δωδωναίων ἐπὶ τοῦδε αἱ γυναικες, διότι βάρβαροι ήσαν· ἐδόκεον δέ σφι ὅμοια ὄρνισι φθέγγεσθαι. μετὰ δὲ χρόνον τὴν πελειάδα ἀνθρωπηῖη φωνῇ αὐδάξασθαι λέγουσι, ἔπει τε τὰ συνετά σφι ηὔδια ή γυνή. ἔως δὲ ἐβαρβάριζε, ἐδόκεε σφι ὄρνιθος

τρόπον φθέγγεσθαι. ἐπεὶ τέψι τρόπῳ ἀν πελεάως γε ἀνθρωπηῖ φωνῇ φθέγξαιτο; μέλαιναν δὲ λένγοντες εἶναι τὴν πελειάδα, σημαίνουσι ὅτι Αἰγυπτίη ἡ γυνὴ ἦν.

LVIII. Ἡ δὲ μαντηή ἡ τε ἐν Θήβαις τῆσι Αἴγυπτίσι καὶ ἐν Δωδώνῃ, παραπλήσιαι ἀλλήλῃσι τυγχάνουσι ἔοῦσαι. ἔστι δὲ καὶ τῶν ἱρῶν ἡ μαντικὴ ἀπ' Αἴγυπτου ἀπιγμένη πανηγύρες δὲ ἄρα καὶ πομπὰς καὶ προσαγωγὰς πρῶται ἀνθρώπων Αἴγυπτοι εἰσι οἱ ποιησάμενοι· καὶ παρὰ τούτων "Ελληνες μεμαθήκασι. τεκμήριον δέ μοι τούτου, τόδε· αἱ μὲν γὰρ φαίνονται ἐκ πολλοῦ τευ χρόνου ποιεύμεναι· αἱ δὲ 'Ελληνικαὶ νεωστὶ ἐποιήθησαν.

LIX. Πανηγυρίζουσι δὲ Αἴγυπτοι οὐκ ἄπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ, πανηγύρις δὲ συχνάς. μάλιστα μὲν καὶ προθυμότατα ἔς Βούβαστιν πόλιν, τῷ Ἀρτεμίδῃ δεύτερα ἔς Βούσιριν πόλιν τῷ Ἰσι· ἐν ταύτῃ γὰρ δὴ τῇ πόλι ἔστι μέγιστον Ἰσιος ἴρον. ἴδρυται δὲ ἡ πόλις αὕτη τῆς Αἴγυπτου ἐν μέσῳ τῷ Δέλτᾳ, Ἰσις δὲ ἔστι κατὰ τὴν Ελλήνων γλῶσσαν Δαμήτηρ. τρίτα δ' ἔς Σάιν πόλιν τῷ Ἀθηναίρ τανηγυρίζουσι· τέταρτα δὲ, ἔς Ήλιούπολιν τῷ Ἡλίῳ· πέμπτα δὲ, ἔς Βουτοῦν πόλιν τῇ Λητοῖ· ἕκτα δὲ, ἔς Πάπρημν πόλιν τῷ Ἀρεὶ.

LX. Ἐς μέν νυν Βούβαστιν πόλιν ἐπεὰν κομίζωνται, ποιεῦσι τοιάδε. πλέουσί τε γάρ δὴ ἄμα ἄνθρες γυναιξὶ, καὶ πολλόν τι πλῆθος ἐκατέρων ἐν ἑκάστῃ βάρι. αἱ μὲν τινες τῶν γυναικῶν κρό-

ταλα ἔχουσαι, κροταλᾶσσι· οἱ δὲ αὐλέουσι κατὰ πάντα τὸν πλόον· αἱ δὲ λοιπαὶ γυναικες καὶ αὐδρες ἀείδουσι, καὶ τὰς χεῖρας κροτέουσι. ἐπεὰν δὲ πλέοντες κατά τινα πόλιν ἄλλην γένωνται, ἐγχρίμφαντες τὴν βάριν τῷ γῇ, ποιεῦσι τοιάδε. αἱ μὲν τινες τῶν γυναικῶν ποιεῦσι τάπερ εἴρηκα· αἱ δὲ τωθάζουσι, βοῶσαι τὰς ἐν τῷ πόλει ταύτῃ γυναικας· αἱ δ' ύρχεονται· αἱ δ' ἀνασύρονται ἀποτάμεναι. ταῦτα παρὰ πᾶσαν πόλιν παραποταμίην ποιεῦσι. ἐπεὰν δὲ ἀπίκωνται ἐς τὴν Βεύθαστιν, ὄρτάζουσι, μεγάλας ἀνάγοντες θυσίας· καὶ οἵνος ἀμπέλινος ἀναισιμοῦται πλέον ἐν τῷ ὄρτῷ ταύτῃ ἡ ἐν τῷ ἀπαντι ἐνιαυτῷ τῷ ἐπιλοίτῳ. συμφοιτέωσι δὲ ὅ, τι ἀνὴρ καὶ γυνή ἔστι, πλὴν παιδίων, καὶ ἐς ἐβδομήκοντα μυριάδας, ὡς οἱ ἐπιχώριοι λέγουσι. ταῦτα μὲν δὴ ταύτῃ ποιέεται.

LXI. Ἐν δὲ Βουσίρι πόλι ὡς ἀνάγονται τῷ Ἱσι τὴν ὄρτὴν, εἴρηται πρότερόν μοι. τύπτονται μὲν γὰρ δὴ μετὰ τὴν θυσίην πάντες καὶ πᾶσαι, μυριάδες κάρτα πολλαὶ ἀνθρώπων. τὸν δὲ τύπτονται, οὐ μοι ὅσιόν ἔστι λέγειν. ὅσοι δὲ Καρῶν εἰσὶ ἐν Αἰγύπτῳ οἰκέοντες, οὗτοι δὲ τοσούτῳ ἔτι πλέω ποιεῦσι τούτων, ὅσῳ καὶ τὰ μέτωπα κόπτονται μαχαίρῃσι· καὶ τούτῳ εἰσὶ δῆλοι ὅτι εἰσὶ ξεῖνοι καὶ οὐκ Αἰγύπτιοι.

LXII. Ἐς Σάΐν δὲ πόλιν ἐπεὰν συλλεχθέωσι τῷσι θυσίρσι ἐν τινι νυκτὶ, λύχνα καίουσι πάντες πολλὰ ὑπαίθρια· περὶ τὰ δώματα κύκλῳ. τὰ δὲ

λύχνα ἔστι οὐδέποτε ἄλλας καὶ ἐλαίου. ἐπικολῆς δὲ ἔπειτα αὐτὸ τὸ ἡλλύχιον. καὶ τοῦτο καίεται πανύχιον· καὶ τῇ ὥρῃ οὔνομα κέεται λυχνοκαῖη. οἱ δὲ ἀν μὴ ἐλθωσι τῶν Αἴγυπτίων ἵς τὴν πανήγυριν ταύτην, φυλάσσοντες τὴν νύκτα τῆς θυσίας, καίουσι καὶ αὐτοὶ πάντες τὰ λύχνα. καὶ οὕτω οὐκέτι Σάΐ μούνη καίεται, ἀλλὰ καὶ ἀνὰ πᾶσαν Αἴγυπτον. ὅτεν δὲ ἔνεκα φῶς ἐλαχεῖ καὶ τιμὴν ή νὺξ αὗτη, ἔστι ιρὸς περὶ αὐτοῦ λόγος λεγόμενος.

LXIII. Ἐς δὲ Ἡλίου πόλιν καὶ Βουτοῦν θυσίας μούνας ἐπιτελέουσι φοιτέοντες. εὐ δὲ Παπρήμι θυσίας μὲν καὶ ιρὰ, κατάπερ καὶ τῇ ἄλλῃ, ποιεῖσι. εὐ τ' ἀν δὲ γίνηται καταφερῆς ὁ ἥλιος, ὅλεγος μὲν τενες τῶν ἴρέων περὶ τὸ ἄγαλμα πεπονέαται, οἱ δὲ πολλοὶ αὐτέων, ξύλων κορύνας ἔχοντες, ἐστᾶσι τοῦ ιροῦ ἐν τῇ ἐπόδῳ. ἄλλοι δὲ εὐχωλὰς ἐπιτελέοντες πλεῦνες χλίων ἀνδρῶν, ἕκαστοι ἔχοντες ξύλα, καὶ οὗτοι ἐπὶ τὰ ἔτερα ἄλλεις ἐστᾶσι. τὸ δὲ ἄγαλμα ἐὸν ἐν νηῷ μικρῷ ξυλίνῳ κατακεχρυσωμένῳ, προεκκομίζουσι τῇ προτεραιή ἵς ἄλλο οἰκημα ιρόν. οἱ μὲν δὴ ὅλεγοι οἵ περὶ τῶγαλμα λελειμμένοι, ἐλκουσι τετράκυκλον ἄμαξαν, ἄγουσαν τὸν ηγόν τε καὶ τὸ ἐν τῷ νηῷ ἐνεὸν ἄγαλμα. οἱ δὲ οὐκέτι ἐώσι ἐν τοῖσι προπυλαίοισι ἐστεῶτες ἐσιέναι. οἱ δὲ εὐχωλιμαῖοι, τιμωρέοντες τῷ θεῷ; παίουσι αὐτοὺς ἀλεξόμενοι. ἐνθαῦτα μάχη ξύλοισι καρτερὴ γίνεται· κεφαλάς τε συναράσσονται, καὶ, ὡς ἐγὼ δοκέω, πολλοὶ

καὶ ἀποθνήσκουσι ἐκ τῶν τρωμάτων· οὐ μέντοι οἱ γε Αἰγύπτιοι ἔφασαν ἀποθνήσκειν οὐδένα.

ΙΧΙV. Τὴν δὲ πανήγυριν ταύτην ἐκ τοῦδε νομίσαι φασὶ οἱ ἐπιχώριοι. οἰκέτιν ἐν τῷ ἵψῳ τούτῳ τοῦ Ἀρεος τὴν μητέρα· καὶ τὸν Ἀρεα ἀπότροφον γενόμενον, ἐλθεῖν ἔξανδρώμενον, ἐθέλοντα τῷ μητρὶ συμμίξαι· καὶ τοὺς προπόλους τῆς μητρὸς, οἵα οὐκ ὀπωπότας αὐτὸν πρότερον, οὐ περιορᾶν παριέναι, ἀλλ' ἀπερύκειν· τὸν δ' ἐξ ἄλλης πόλιος ἀγαγόμενον ἀνθρώπους, τοὺς τε προπόλους τρηχέως περισπεῖν, καὶ ἐσελθεῖν παρὰ τὴν μητέρα. ἀπὸ τούτου τῷ Ἀρεὶ ταύγην τὴν πληγὴν ἐν τῷ ὄρτῃ νευρικέναι φασί. καὶ τὸ μὴ μίσγεσθαι γυναιξὶ ἐν ἴροῖσι, μηδὲ ἀλούτους ἀπὸ γυναικῶν ἐς ἵρα ἐσιέναι, οὗτοί εἰσι οἱ πρῶτοι θρησκεύσαντες. οἱ μὲν γάρ ἄλλοι σχεδὸν πάντες ἀνθρώποι, πλὴν Αἴγυπτίων καὶ Ἐλλήνων, μίσγονται ἐν ἴροῖσι· καὶ ἀπὸ γυναικῶν ἀνιστάμενοι, ἀλούτοι ἐσφρονται ἐς ἴρον, νομίζοντες ἀνθρώπους εἶναι κατάπερ τὰ ἄλλα κτήνεα. καὶ γάρ τὰ ἄλλα κτήνεα ὄρφαν καὶ ὄρνιθων γένεα ὄχευσόμενα ἐν τε τοῖσι υηοῖσι τῶν θεῶν καὶ ἐν τοῖσι τεμένεσι. εἴ ὡν ἦν τῷ θεῷ τοῦτο μὴ φίλον, οὐκ ἀν οὐδὲ τὰ κτήνεα ποιέειν. οὗτοι μέν νυν τοιαῦτα ἐπιλέγοντες ποιῶσι, ἐμοὶ γε οὐκ ἀρεστά.

ΙΧV. Αἴγυπτοι δὲ θρησκεύουσι περισσῶς τὰ τε ἄλλα περὶ τὰ ἵρα, καὶ δὴ καὶ τάδε. ἐοῦσα δὲ Αἴγυπτος ὅμοιρος τῇ Λιβύῃ, οὐ μάλα θηριώδης ἔστι. τὰ δὲ ἔοντα σφι, ἀπαντα ἵρα νειρόμισται·

καὶ τὰ μὲν, σύντροφα αὐτοῖσι τοῖσι ἀνθρώποισι· τὰ δὲ, οὐ. τῶν δὲ εἰνεκεν ἀνείται τὰ ἵρα, εἰ λέγοιμι, καταβαίνην ἀν τῷ λόγῳ ἐς τὰ θεῖα πρήγματα, τὰ ἑγὼ φεύγω μάλιστα ἀπηγέεσθαι. τὰ δὲ καὶ εἰρηκα αὐτῶν ἐπιψαύσας, ἀναγκαὶ καταλαμβανόμενος εἶπον. νόμος δέ ἔστι περὶ τῶν θηρίων ὃδε ἔχων. μελεδωνοὶ ἀποδεδέχαται τῆς τροφῆς χωρὶς ἐκάστων, καὶ ἕρσενες καὶ θῆλεαι τῶν Αἰγυπτίων, τῶν παῖς παρὰ πατρὸς ἐκδέκεται τὴν τιμήν. οἱ δὲ ἐν τῷσι πόλισι ἔκαστοι εὐχὰς τάσδε σφι ἀποτελέοντι· εὐχόμενοι τῷ θεῷ τοῦ ἀν τὸ θηρίον, ξυροῦντες τῶν παιδίων ἡ πᾶσαν τὴν κεφαλὴν, ἡ τὸ ἥμισυ, ἡ τὸ τρίτον μέρος τῆς κεφαλῆς, ἵστασι σταθμῷ πρὸς ἀργύριον τὰς τρίχας· τὸ δὲ ἀν ἐλκύσῃ, τοῦτο τῇ μελεδωνῷ τῶν θηρίων διδοῖ. ἡ δὲ ἀντ' αὐτοῦ τάμνουσα ἰχθῦς, παρέχει βορὴν τοῖσι θηρίοισι. τροφὴ μὲν δὴ αὐτοῖσι τοιαύτη ἀποδέκεται. τὸ δὲ ἀν τις τῶν θηρίων τούτων ἀποκτείνῃ, ἦν μὲν ἐκών, θάνατος ἡ ζημί· ἦν δὲ ἀέκων, ἀποτίνει ζημίην τὴν ἀν οἱ ἵρεες τάξωνται. ὃς δὲ ἀν ἴβιν ἡ ἵρηκα ἀποκτείνῃ, ἦν τε ἐκών, ἦν τε ἀέκων, τεθνάναι ἀνάγκη.

LXVI. Πολλῶν δὲ ἔοντων ὁμοτρόφων τοῖσι ἀνθρώποισι θηρίων, πολλῷ ἀν ἔτι πλέω ἐγίνετο, εἰ μὴ κατελάμβανε τοὺς αἰελούρους τοιάδε. ἐπεὰν τέκωσι αἱ θῆλεαι, οὐκέτι φοιτέουσι παρὰ τοὺς ἕρσενας· οἱ δὲ, διζήμενοι μίσγεσθαι αὐτῆσι, οὐκ ἔχουσι. πρὸς ὅν ταῦτα σοφίζονται τάδε· ἀρπάζοντες ἀπὸ τῶν θηλέων καὶ ὑπαιρεόμενοι τὰ τέκνα,

κτείνουσι· κτείναντες μέντοι, οὐ πατέονται. αἱ δὲ, στερισκόμεναι τῶν τέκνων, ἄλλων δὲ ἐπιθυμέονσαι, οὕτω δὴ ἀπικνέονται παρὰ τοὺς ἔρστας. φελότεκνον δὲ τὸ θηρίον. πυρκαϊῆς δὲ γενομένης, θεῖα πρήγματα καταλαμβάνει τοὺς αἰελούρους· οἱ μὲν γάρ Αἰγύπτιοι διαστάντες φυλακὰς ἔχουσι τῶν αἰελούρων, ἀμελήσαντες σβεντύναι τὸ καιόμενον· οἱ δὲ αἴελουροι, διαδέοντες καὶ ὑπερθρώσκοντες τοὺς ἀνθρώπους, ἐσάλλονται ἐς τὸ πῦρ. ταῦτα δὲ γινόμενα, πένθεα μογάλα τοὺς Αἰγυπτίους καταλαμβάνει. ἐν ὅτεοισι δ' ὁν οἰκίοισι αἴελουρος ἀποθάνῃ ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου, οἱ ἐνοικέοντες πάντες ξυρέονται τὰς ὄφρους μαύνας· παρ' ὅτεοισι δ' ἀν κύνων, πᾶν τὸ σῶμα· καὶ τὴν κεφαλήν.

LXVII. Ἀπάγονται δὲ οἱ αἴελουροι ἀποθανόντες ἐς ἵρας στέγας, ἐνθα βάπτονται· ταριχεύθεντες ἐν Βουβάστι πόλι· τὰς δὲ κύνας ἐν τῷ ἑαußρῳ ἔκαστοι πόλι βάπτουσι ἐν ἵρῃσι θήκῃσι· ώς δ' αὐτῶς τῇσι κυσὶ οἱ ἰχνευταὶ βάπτονται. τὰς δὲ μυγαλὰς καὶ τοὺς ἵρηκας ἀπάγονται ἐς Βουτοῦν πόλιν· τὰς δὲ ἴβις ἐς Ἐριμέω πόλιν. τὰς δὲ ἄρκτους ἐούσας σπανίας, καὶ τοὺς λύκους, οὐ πολλῷ τέω ἐόντας ἀλωπέκων μέζουσες, αὐτοῦ βάπτουσι τῷ ἀν εὑρεθέωσι κείμενοι.

LXVIII. Τῶν δὲ κροκοδείλων φύσις, ἔστι τοιίδε. τοὺς χειμεριωτάτους μῆνας τέσσερας ἐσθίει οὐδέν· ἐν δὲ τετράπον, χερσαῖον καὶ λιμναῖον ἔστι· τίκτει μὲν γάρ ὡὰ ἐν γῇ, καὶ ἐκλέπει· καὶ τὸ

πελλὸν τῆς ἡμέρης διατρίβεται ἐν τῷ ξηρῷ, τοῦτο
δὲ νύκτα πᾶσαν ἐν τῷ ποταμῷ· θερμότερον γάρ
δὴ ἔστι τὸ ὄντων τῆς τε αἰθρίης καὶ τῆς δρόσου.
πάντων δὲ τῶν ἡμεῖς ἴδμεν θυητῶν, τοῦτο ἔξ
έλαχίστου μέγιστον γίνεται. τὰ μὲν γὰρ ὡς,
χηνέων οὐ πολλῷ μέζονα τίκτεται· καὶ ὁ νεοσσὸς
κατὰ λόγον τοῦ ὡς γίνεται· αὐξανόμενος δὲ,
γίνεται καὶ ἐς ἑπτακαίδεκα πήχεας, καὶ μέζων ἔτι.
ἔχει δὲ ὁ φθαλμὸς μὲν ύπος, ὁδόντας δὲ μεγάλους
καὶ χαυλιόδοντας, κατὰ λόγον τοῦ σώματος.
γλῶσσαν δὲ μοῦνον θηρίων οὐκ ἔφυσε. οὐδὲ τὴν
κάτω κινέει γνάθον· ἀλλὰ καὶ τοῦτο μοῦνον
θηρίων τὴν ἄνω γνάθον προσάγει τῇ κάτῳ. ἔχει
δὲ καὶ ὄνυχας καρτεροὺς, καὶ δέρμα λεπιδωτὸν
ἄρρηκτον ἐπὶ τοῦ νώτου. τυφλὸν δὲ ἐν ὄνται,
ἐν δὲ τῇ αἰθρίῃ ὀξυδερκέστατον. ἄτε δὴ ὡν ἐν
ὄνται δίαιταν ποιεύμενον, τὸ στόμα ἐνδοθεν φορέει
πᾶν μεστὸν βδελλέων. τὰ μὲν δὴ ἀλλα ὄρνεα καὶ
θηρία φεύγει μιν· ὁ δὲ τροχῖλος εἰρηναῖόν οἱ
ἔστι, ἄτε ὡφελεομένῳ πρὸς αὐτοῦ· ἐπεὰν γὰρ ἐς
τὴν γῆν ἐκβῆ ἐκ τοῦ ὄντος ὁ κροκόδειλος, καὶ
ἔπειτα χάνῃ (ἔωθες γὰρ τοῦτο ὡς ἐπίπαν ποιέειν
πρὸς τὸν ζέφυρον), ἐνθαῦτα ὁ τροχῖλος ἐσδύνων
ἐς τὸ στόμα αὐτοῦ, καταπίνει τὰς βδέλλας·
ὁ δὲ, ὡφελεύμενος ἥδεται, καὶ οὐδὲν σίνεται τὸν
τροχῖλον.

LXIX. Τοῖσι μὲν δὴ τῶν Αἰγυπτίων ἵροι εἰσι·
οἱ κροκόδειλοι, τοῖσι δὲ οὐ, ἀλλ' ἄτε πολεμίους
περιέπουσι. οἱ δὲ περὶ τε Θήβας καὶ τὴν Μοίριος

λίμνην οἰκέοντες, καὶ κάρτα ἡγηνται αὐτοὺς εἶναι ἰρούς. ἐκ πάντων δὲ ἔνα ἑκάτεροι τρέφουσι κροκόδειλον, δεδιδαγμένον εἶναι χειροσθεα· ἀρτήματά τε λίθινα χυτὰ καὶ χρύσεα ἐς τὰ ὡτα ἐνθέντες, καὶ ἀμφιδέας περὶ τοὺς ἐμπροσθίους πόδας, καὶ σιτία ἀπότακτα διδόντες καὶ ἴρηια, καὶ περιέποντες ὡς κάλλιστα ζῶντας· ἀποθανόντας δὲ ταριχεύοντες, θάπτουσι ἐν ἵρῃσι θήκησι. οἱ δὲ περὶ Ἐλεφαντίνην πόλιν οἰκέοντες, καὶ ἐσθίουσι αὐτοὺς, οὐκ ἡγεόμενοι ἰροὺς εἶναι. καλέονται δὲ οὐ κροκόδειλοι, ἀλλὰ χάμψαι. κροκοδείλους δὲ Ἰωνες ὠνόμασαν, εἴκαζοντες αὐτῶν τὰ εἰδεῖα τοῖσι παρὰ σφίσι γινομένοισι κροκοδείλοισι τοῖσι ἐν τῇσι αἰμασιῇσι.

LXX. Ἀγραι δέ σφεων πολλαὶ κατεστέασι, καὶ παντοῖαι· ἡ δὲ ὡν ἐμοίγε δυκέει ἀξιωτάτη ἀπηγήσιος εἶναι, ταύτην γράφω. ἐπεὰν νῶτον ὑὸς δελεάσῃ περὶ ἄγκιστρου, μετίει ἐς μέσον τὸν ποταμόν. αὐτὸς δὲ ἐπὶ τοῦ χείλεος τοῦ ποταμοῦ ἔχων δέλφακα ζωὴν, ταύτην τύπτει. ἐπακούσας δὲ τῆς φωνῆς ὁ κροκόδειλος, ἵεται κατὰ τὴν φωνήν· ἐντυχὼν δὲ τῷ νώτῳ, καταπίνει· οἱ δὲ, ἐλκουσι. ἐπεὰν δὲ ἔξελκυσθῇ ἐς γῆν, πρῶτον ἀπάντων ὁ θηρευτὴς πηλῷ κατ’ ὡν ἔπλασε αὐτοῦ τοὺς ὄφθαλμούς. τοῦτο δὲ ποιήσας, κάρτα εὐπετέως τὰ λοιπὰ χειροῦται· μὴ ποιήσας δὲ τοῦτο, σὺν πόνῳ.

LXXI. Οἱ δὲ ἵπποι οἱ ποτάμιοι νομῷ μὲν τῷ Παπρημίτῃ ἰροί εἰσι, τοῖσι δὲ ἄλλοισι Αἰγυπτίοισι οὐκ ἰροί. φύσιν δὲ παρέχονται ἴδεης τοιήνδε·

τετράποντιν ἔστι, δίχηλον, ὄπλαι βοὸς, σιμόν,
λοφιὴν ἔχον ἵππου, χαυλιόδοντας φαῖνον, οὐρὴν
ἵππου καὶ φωνήν· μέγαθος, ὅσον τε βοῦς ὁ
μέγιστος· τὸ δέρμα δὲ αὐτοῦ οὕτω δῆ τι παχύ
ἔστι, ὥστε αὖν γενομένου, ξυστὰ ποιέσθαι ἀκόντια
εἰς αὐτοῦ.

LXXII. Γίνονται δὲ καὶ ἐνύδριες ἐν τῷ ποταμῷ,
τὰς ἱρὰς ἡγηνται εἶναι. νομίζουσι δὲ καὶ πάντων
ἰχθύων τὸν καλεύμενον λεπιδωτὸν, ἱρὸν εἶναι,
καὶ τὴν ἔγχελυν. ἱρὸν δὲ τούτους εἶναι τοῦ
Νείλου φασί· καὶ τῶν ὄρνιθων τοὺς χηναλώ-
πεκας.

LXXIII. Ἐστι δὲ καὶ ἄλλος ὄρνις ἱρὸς, τῷ
οὐνομα φοῖνιξ. ἔγὼ μέν μιν οὐκ εἴδον, εἰ μὴ ὅσον
γραφῇ· καὶ γὰρ δὴ καὶ σπάνιος ἐπιφοιτᾶ σφι,
δι' ἑτέων, ὡς Ἡλιουπολῖται λέγουσι, πεντακοσίων.
φοιτᾷν δὲ τότε φασὶ, ἐπέαν οἱ ἀποθάνῃ ὁ πατέρω.
ἔστι δὲ, εἰ τῷ γραφῇ παρόμοιος, τοσόσδε καὶ
τοιόσδε· τὰ μὲν αὐτοῦ χρυσόκομα τῶν πτερῶν,
τὰ δὲ, ἐρυθρά· ἐς τὰ μάλιστα αἰετῷ περιήγησιν
ὅμοιότατος, καὶ τὸ μέγαθος. τοῦτον δὲ λέγουσι
μηχανᾶσθαι τάδε, ἐμοὶ μὲν οὐ πιστὰ λέγοντες·
ἔξ Ἀραβίης ὄρμεώμενον, ἐς τὸ ἱρὸν τοῦ Ἡλίου
κομίζειν τὸν πατέρα, ἐν σμύρνῃ ἐμπλάσσοντα, καὶ
θάπτειν ἐν τοῦ Ἡλίου τῷ ἱρῷ. κομίζειν δὲ οὗτῳ·
πρῶτον, τῆς σμύρνης ὡὸν πλάσσειν ὅσον τε δυνα-
τός ἔστι φέρειν· μετὰ δὲ, πειρᾶσθαι αὐτὸν φορέοντα·
ἐπεὰν δὲ ἀποπειρηθῇ, οὕτω δὴ κολψάντα τὸ ὡὸν,
τὸν πατέρα ἐς αὐτὸν ἐντιθέναι· σμύρνῃ δὲ ἄλλῃ

ἐμπλάσσειν τοῦτο; καθότι τοῦ ὡοῦ ἐγκοιλήνας
ἐνέθηκε τὸν πατέρα· ἐσκεψένου δὲ τοῦ πατρὸς,
γίνεθαι τῷτὸ βάρος· ἐμπλάσαντα δὲ, κομίζειν
μιν ἐπ' Αἴγυπτου ἐς τοῦ Ἡλίου τὸ ἴρον. ταῦτα
μὲν τοῦτο τὸν ὅρνιν λέγουσι ποιέειν.

LXXIV. Εἰσὶ δὲ περὶ Θήβας ἵροι ὄφιες, ἀν-
θρώπων οὐδαμῶς δηλήμονες· οἱ μεγάθει ἔοντες
μικροί, δύο κέρεα φορέουσι, πεφυκότα ἐξ ἄκρης
τῆς κεφαλῆς. τοὺς ἀποθανόντας θάπτουσι ἐν τῷ
ἱρῷ τοῦ Διός· τούτου γάρ σφεας τοῦ θεοῦ φασὶ^{εἶναι} ἴρούς.

LXXV. Ἐστι δὲ χῶρος τῆς Ἀραβίης κατὰ
Βουτοῦν πόλιν μάλιστά κη κείμενος· καὶ ἐς τοῦτο
τὸ χωρίον ἥλθον πυνθανόμενος περὶ τῶν πτερωτῶν
ὄφιών. ἀπικόμενος δὲ, εἶδον ὁστέα ὄφιών, καὶ
ἀκάνθας. πλήθει μὲν ἀδύνατα ἀπηγήσασθαι· σωροὶ
δὲ ἥσαν ἀκανθέων καὶ μεγάλοι, καὶ ὑποδεέστεροι,
καὶ ἐλάσσονες ἔτι τούτων· πολλοὶ δὲ ἥσαν οὗτοι.
Ἐστι δὲ ὁ χῶρος οὗτος, ἐν τῷ αἱ ἀκανθαὶ κατα-
κεχύναται, τοιόσδε τις· ἐσβολὴ ἐξ οὐρέων στεινῶν
ἐς πεδίον μέγα· τὸ δὲ πεδίον τοῦτο συνάπτει τῷ
Αἴγυπτίῳ πεδίῳ. λόγος δέ ἐστι, ἂμα τῷ ἔαρι
πτερωτοὺς ὄφις ἐκ τῆς Ἀραβίης πέτεσθαι ἐπ' Αἰ-
γύπτου· τὰς δὲ ἵβις τὰς ὅρνιθας ἀπαντώσας ἐς
τὴν ἐσβολὴν ταύτης τῆς χώρης, οὐ παριέναι
τοὺς ὄφις, ἀλλὰ κατακτείνειν. καὶ τὴν ἵβιν διὰ
τοῦτο τὸ ἔργον τετιμῆσθαι λέγουσι Ἀράβιοι
μεγάλως πρὸς Αἴγυπτίων· ὅμολογέουσι δὲ καὶ
Αἴγυπτιοι διὰ ταῦτα τιμᾶν τὰς ὅρνιθας ταύτας.

LXXVI. Εἴδος δὲ τῆς μὲν ἴβιος τόδε· μέλαινα δεινῶς πᾶσα, σκέλεα δὲ φορέει γεράκου, πρόσωπον δὲ ἐς ταμάλιστα ἐπίγυρυπον, μέγαθος ὅσον κρέξ. τῶν μὲν δὴ μελαινών τῶν μαχομενών πρὸς τοὺς ὄφις, ἥδ' ἰδέη. τῶν δὲ ἐν ποσὶ μᾶλλον εἰλευμένων τοῖσι ἀνθρώποισι (δικαὶ γὰρ δή εἰσι αἱ ἴβιες), ψιλὴ τὴν κεφαλὴν, καὶ τὴν δειρὴν πᾶσαν· λευκὴ πτεροῖσι, πλὴν κεφαλῆς, καὶ τοῦ αὐχένος, καὶ ἄκρων τῶν πτερύγων, καὶ τοῦ πυγαίου ἄκρουν· ταῦτα δὲ τὰ εἴπον πάντα, μέλανά ἔστι δεινῶς· σκέλεα δὲ καὶ πρόσωπον ἐμφερῆς τῷ ἐτέρῳ. τοῦ δὲ ὄφιος ἡ μορφὴ, οὕτη ποτε τῶν ὄρδων. πτίλα δὲ οὐ πτερωτὰ φορέει, ἀλλὰ τοῖσι τῇς νυκτερίδος πτεροῖσι μάλιστά κη ἐμφερέστατα. τοσαῦτα μὲν θηρίων πέρι ιρῶν είρησθω.

LXXVII. Αὐτῶν δὲ δὴ Αἰγυπτίων, οἳ μὲν περὶ τὴν σπειρομένην Αἴγυπτον οἰκέουσι, μνήμην ἀνθρώπων πάντων ἐπασκέοντες μάλιστα, λογιώτατοί είσι μακρῷ τῶν ἔγῳ ἐς διάπειραν ἀπικόμην. τρόπῳ δὲ ζόντοι ὅπερ δὴ χρέωνται. συρμαῖζουσι τρεῖς ἡμέρας ἐπεξῆς μηνὸς ἐκάστου, ἐμέτοισι θηρώμενοι τὴν ὑγιείην καὶ κλύσμασι, νομίζοντες ἀπὸ τῶν τρεφόντων σιτίων πάσας τὰς νούσους τοῖσι ἀνθρώποισι γίνεσθαι. εἰσὶ μὲν γὰρ καὶ ἄλλως Αἰγύπτιοι μετὰ Λίβυας ὑγιτρέστατοι πάντων ἀνθρώπων, τῶν ὠρέων, ἐμοὶ δοκέειν, εἴνεκεν, ὅτι οὐ μεταλλάσσουσι αἱ ὥραι. ἐν γὰρ τῷσι μεταβολῇσι τοῖσι ἀνθρώποισι αἱ νοῦσοι μάλιστα γίνονται, τῶν τε ἄλλων πάντων, καὶ δὴ καὶ

τῶν ὥρέων μάλιστα. ἀρτοφαγέουσι δὲ ἐκ τῶν ὀλυρέων ποιεῦντες ἄρτους, τοὺς ἐκεῖνοι κυλλήστις ὀνομάζουσι. οὗνψ δὲ ἐκ κριθέων πεποιημένψ διαχρέωνται. οὐ γάρ σφί εἰσι ἐν τῇ χώρῃ ἄμπελοι. ιχθύων δὲ τοὺς μὲν, πρὸς ἥλιον αὐγάναντες ὡμοὺς σιτέονται· τοὺς δὲ, ἐξ ἄλμης τεταριχευμένους. ὁρνίθων δὲ τούς τε ὅρτυγας, καὶ τὰς νήσσας, καὶ τὰ σμικρὰ τῶν ὁρνίθιων ὡμὰ σιτέονται, προταριχεύσαντες. τὰ δὲ ἄλλα ὅσα ἡ ὁρνίθων ἡ ιχθύων ἔστι σφι ἔχόμενα, χωρὶς ἡ ὁκόσοι σφι ἴροὶ ἀποδεδέχαται, τοὺς λοιποὺς ὀπτοὺς καὶ ἐφθοὺς σιτέονται.

LXXXVIII. Ἐν δὲ τῇσι συνουσίησι τοῖσι εὐδαιμοσι αὐτέων, ἐπεὰν ἀπὸ δείπνου γένωνται, περιφέρει ἀνὴρ νεκρὸν ἐν σορῷ ἕντα τοιςὶ πεποιημένον, μεριμημένον ἐς ταμάλιστα καὶ γραφῆ καὶ ἔργῳ μέγαθος ὅσον τε πάντη πηχυαῖον, ἡ δίπηχυν δεικνὺς δὲ ἐκάστῳ τῶν συμποτέων, λέγει, “Ἐε τοῦτον ὄρέων, πīνέ τε καὶ τέρπευ ἔσται γὰρ ἀποθανὼν τοιοῦτος.” ταῦτα μὲν παρὰ τὰ συμπόσια ποιεῦσι.

LXXIX. Πατρίοισι δὲ χρεώμενοι νόμοισι, ἄλλον οὐδένα ἐπικτέωνται. τοῖσι ἄλλα τε ἐπάξιά ἔστι νόμιμα, καὶ δὴ καὶ ἀεισμα ἐν ἔστι, ὅπερ ἐν τε Φοινίκῃ ἀοιδίμον ἔστι καὶ ἐν Κύπρῳ, καὶ ἄλλῃ κατὰ μέντοι ἔθνεα οὔνομα ἔχει· συμφέρεται δὲ τῷτὸ εἶναι τὸ οἱ Ἑλληνες Λίνον ὀνομάζοντες ἀείδουσι· ὥστε πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα ἀποθωράκειν με τῶν περὶ Αἴγυπτον ἔοντων, ἐν δὲ δὴ καὶ τὸν

Λίνον ὁκόθεν ἔλαβον· φαίνονται δὲ ἀεὶ κοτὲ τοῦτον ἀείδοντες. ἔστι δὲ Αἰγυπτιστὶ ὁ Λίνος καλεύμενος Μανέρως· ἐφασαν δέ μιν Αἰγύπτιοι τοῦ πρώτου βασιλεύσαντος Αἰγύπτου παῖδα μουνογενέα γενέσθαι· ἀποθανόντα δὲ αὐτὸν ἄνωφον, θρήνοισι τούτοισι ὑπὲρ Αἰγυπτίων τιμηθῆναι· καὶ ἀοιδὴν τε ταύτην πρώτην καὶ μούνην σφίσι γενέσθαι.

LXXX. Συμφέρονται δὲ καὶ τόδε ἄλλο Αἰγύπτιοι Ἐλλήνων μούνοισι Λακεδαιμονίοισι. οἱ νεώτεροι αὐτέων τοῖσι πρεσβυτέροισι συντυγχάνοντες, εἴκουσι τῆς ὁδοῦ καὶ ἐκτράπονται· καὶ ἐπιοῦσι, ἐξ ἕδρης ὑπανιστέαται. τόδε μέντοι ἄλλοισι Ἐλλήνων οὐδαμοῖσι συμφέρονται· ἀντὶ τοῦ προσαγορεύειν ἀλλήλους ἐν τῇσι ὁδοῖσι προσκυνέουσι, κατιέντες μέχρι τοῦ γούνατος τὴν χεῖρα.

LXXXI. Ἐνδεδύκασι δὲ κιθῶνας λινέους, περὶ τὰ σκέλεα θυσανωτοὺς, οὓς καλέουσι καλασίρις· ἐπὶ τούτοισι δὲ εἰρίνεα εἵματα λευκὰ ἐπαναβληδὸν φορέουσι. οὐ μέν τοι ἔς γε τὰ ἵρα ἐσφέρεται εἰρίνεα, οὐδὲ συγκαταθάπτεται σφι· οὐ γὰρ ὅσιον. ὥμολογέουσι δὲ ταῦτα τοῖσι Ὀρφικοῖσι καλεομένοισι καὶ Βακχικοῖσι, ἐοῦσι δὲ Αἰγυπτίοισι, καὶ Πυθαγορείοισι. οὐδὲ γὰρ τούτων τῶν ὄργιών μετέχοντα, ὅσιόν ἔστι ἐν εἰρινέοισι εἵμασι θαφθῆναι· ἔστι δὲ περὶ αὐτῶν ἵρος λόγος λεγόμενος.

LXXXII. Καὶ τάδε ἄλλα Αἰγυπτίοισι ἔστι ἔξευρημένα· μείς τε καὶ ἡμέρη ἐκάστη θεῶν ὅτευ ἔστι· καὶ τῇ ἐκαστος ἡμέρῃ γενόμενος, ὅτεοισι

έγκυρήσαι, καὶ ὅκως τελευτήσει, καὶ ὁκοῖς τις
ἔσται. καὶ τούτοισι τῶν Ἑλλήνων οἱ ἐν ποιήσει
γενόμενοι ἔχρήσαντο. τέρατά τε πλέω σφιν ἀνέυ-
ρηται ἡ τοῖσι ἄλλοισι ἅπασι ἀνθρώποισι. γένο-
μένου γὰρ τέρατος, φυλάσσουσι γραφόμενοι τώ-
ποβαῖνον. καὶ ἦν κοτὲ ὕστερον παραπλήσιον
τούτῳ γένηται, κατὰ τῷτὸ ονομίζουσι ἀποβή-
σεοθαι.

LXXXIII. Μαντικὴ δὲ αὐτοῖσι ὥδε διακέεται.
ἀνθρώπων μὲν οὐδενὶ προσκέεται ἡ τέχνη, τῶν
δὲ θεῶν μετεξετέρουσι. καὶ γὰρ Ἡρακλέος μαν-
τῆιον αὐτόθι ἔστι, καὶ Ἀπόλλωνος, καὶ Ἀθηναίης,
καὶ Ἀρτέμιδος, καὶ Ἄρεος, καὶ Διός· καὶ ὅγε
μάλιστα ἐν τιμῇ ἄγονται πάντων τῶν μαντηῶν,
Λητοῦς ἐν Βουτοῖ πόλι ἔστι. οὐ μέντοι αἱ γε
μαντήια σφι κατὰ τῷτὸ ἔστασι, ἀλλὰ διάφοροι
εἰσι.

LXXXIV. Ἡ δὲ ἴητρικὴ κατὰ τάδε σφι δέδασται.
μῆτες νοάπου ἔκαστος ἴητρός ἔστι, καὶ οὐ πλεόνων.
πάντα δὲ ἴητρῶν ἔστι πλέα. οἱ μὲν γὰρ, ὄφθαλμῶν
ἴητροὶ κατεστέαστε· οἱ δὲ, κεφαλῆς· οἱ δὲ, ὄδον-
των· οἱ δὲ, τῶν κατὰ νηδύν· οἱ δὲ, τῶν ἀφανέων
νούσων.

LXXXV. Θρῆνοι δὲ καὶ ταφαί σφεων, εἰσὶ αἵδε·
τοῖσι ἀν ἀπογένηται ἐκ τῶν οἰκηῶν ἀνθρωπος,
τοῦ τις καὶ λόγος ἦ, τὸ θῆλυ γένος πᾶν τὸ ἐκ
τῶν οἰκηῶν τούτων κατ’ ὃν ἐπλάσατο τὴν
κεφαλὴν πηλῷ ἦ καὶ τὸ πρόσωπον. κἄπειτα ἐν
τοῖσι οἰκίοισι λιποῦσαι τὸν νεκρὸν, αὗται ἀνὰ τὴν

πόλιν στροφώμεναι, τύπτονται ἐπεζωσμέναι, καὶ φαίνουσαι τοὺς μαζούς· σὺν δέ σφι αἱ προσήκουσαι πᾶσαι. ἐτέρωθεν δὲ οἱ ἄνδρες τύπτονται, ἐπεζωσμένοι καὶ οὗτοι. ἐπεὰν δὲ ταῦτα ποιήσωσι, οὕτω ἐς τὴν ταρίχευσιν κομίζουσι.

LXXXVI. Εἰσὶ δὲ οἱ ἐπ' αὐτῷ τούτῳ κατέαται, καὶ τέχνην ἔχουσι ταύτην. οὗτοι ἐπεάν σφι κομισθῇ νεκρὸς, δεικνύασι τοῖσι κομίσασι παραδείγματα νεκρῶν ξύλινα, τῇ γραφῇ μεμιμημένα. καὶ τὴν μὲν σπουδαιοτάτην αὐτέων φασὶ εἶναι, τοῦ οὐκ ὅσιον ποιεῦμαι τὸ οὖνομα ἐπὶ τοιούτῳ πρήγματι ὀνομάζειν· τὴν δὲ δευτέρην δεικνύασι ὑποδεεστέρην τε ταύτης καὶ εὐτελεστέρην· τὴν δὲ τρίτην, εὐτελεστάτην. φράσαντες δὲ, πυνθάνονται παρ' αὐτέων κατὰ ἣν τινα βούλονται σφι σκευασθῆναι τὸν νεκρόν. οἱ μὲν δὴ ἐκποδὼν, μισθῷ ὁμολογήσαντες, ἀπαλλάσσονται· οἱ δὲ ὑπολειπόμενοι ἐν οἰκήμασι, ὥδε τὰ σπουδαιότατα ταριχεύονται. πρῶτα μὲν σκολιῷ σιδήρῳ διὰ τῶν μυξωτήρων ἔξαγουσι τὸν ἐγκέφαλον, τὰ μὲν αὐτοῦ οὔτω ἔξαγοντες, τὰ δέ φάρμακα ἔγχεοντες. μετὰ δὲ, λίθῳ Αἰθιοπικῷ ὀξεῖ παρασχίσαντες παρὰ τὴν λαπάρην, ἔξ ὧν εἴλον τὴν κοιλίην πᾶσαν. ἐκκυθήραντες δὲ αὐτὴν, καὶ διηθήσαντες οἷνῳ φοινικῆϊ, αὐτὶς διηθέουσι θυμήμασι τετριμμένοισι. ἐπειτα τὴν νηδὸν σμύρνης ἀκηράτου τετριμμένης, καὶ κασίνης, καὶ τῶν ἄλλων θυμάτων, πλὴν λιβανωτοῦ, πλήσαντες, συρράπτουσι ὄπίσω. ταῦτα δὲ ποιήσαντες, ταριχεύονται

λίτρῳ, κρύψαντες ἡμέρας ἐβδομήκοντα· πλεῦνας δὲ τουτέων οὐκ ἔξεστι ταριχεύειν. ἐπεὰν δὲ παρελθούσι αἱ ἐβδομήκοντα, λούσαντες τὸν νεκρὸν, κατειλίσσουσι πᾶν αὐτοῦ τὸ σῶμα σινδόνος βυσσίνης τελαμῶσι κατατεμημένοισι, ὑποχρίουντες τῷ κόμμι, τῷ δὴ ἀντὶ κόλλης ταπολλὰ χρέωνται Αἰγύπτιοι, ἐνθεῦτεν δὲ παραδεξάμενοι μιν οἱ προσήκοντες, ποιεῦνται ξύλινον τύπον ἀνθρωποειδέα· ποιησάμενοι δὲ, ἐσεργυνῦσι τὸν νεκρόν· καὶ κατακλητσαντες οὕτω, θησαυροῖζουσι ἐν οἰκήματι θηκαίφ, ιστάντες ὄρθὸν πρὸς τοῖχον. οὕτω μὲν τοὺς τὰ πολυτελέστατα σκευάζουσι νεκρούς.

LXXXVII. Τοὺς δὲ τὰ μέσα βουλομένους, τὴν δὲ πολυτελῆτην φεύγοντας, σκευάζουσι ὥδε. ἐπεὰν τοὺς κλυστῆρας πλήσωνται τοῦ ἀπὸ τοῦ κέδρου ἀλεύφατος γινομένου, ἐν ᾧν ἐπλησσαν τοῦ νεκροῦ τὴν κοιλίην, οὕτε ἀναταμόντες αὐτὸν, οὕτε ἔξελόντες τὴν νηδόν· κατὰ δὲ τὴν ἕδρην ἐσηθῆσαντες, καὶ ἐπιλαβόντες τὸ κλύσμα τῆς ὀπίσω ὁδοῦ, ταριχεύουσι τὰς προκειμένας ἡμέρας· τῷ δὲ τελευταίῃ ἔξιεῖσι ἐκ τῆς κοιλίης τὴν κεδρίην, τὴν ἐσῆκαν πρότερον· ἡ δὲ ἔχει τοσαύτην δύναμιν, ὥστε ἅμα ἐώὕτῃ τὴν νηδόν καὶ τὰ σπλάγχνα κατατετηκότα ἔξαγει· τὰς δὲ σάρκας τὸ νίτρον κατατήκει· καὶ δὴ λείπεται τοῦ νεκροῦ τὸ δέρμα μούνον, καὶ τὰ ὄστέα. ἐπεὰν δὲ ταῦτα ποιήσωσι, ἀπ' ᾧν ἔδωκαν οὕτω τὸν νεκρὸν, οὐδὲν ἔτι πρηγματευθέντες.

LXXXVIII. Ἡ δὲ τρίτη ταρίχευσίς ἔστι ἦδε, ἦ

τοὺς χρήμασι ἀσθενεστέρους σκευάζει. συζημαίνει διηθήσαντες τὴν κοιλίην, ταριχεύονται τὰς ἐβδομήκοντα ἡμέρας, καὶ ἔπειτα ἀπ' ὧν ἔδωκαν ἀποφέρεσθαι.

LXXXIX. Τὰς δὲ γυναικας τῶν ἐπιφανέων ἀνδρῶν, ἔπειν τελευτήσωσι, οὐ παραυτίκα διδοῦσι ταριχεύειν, οὐδὲ ὅσαι ἂν ὥσι εὐειδέες κάρτα καὶ λόγου πλεῦνος γυναικες· ἀλλ' ἔπειν τριταῖαι ἢ τεταρταῖαι γένωνται, οὕτω παραδιδοῦσαι τοῖσι ταρετοῖς. τοῦτο δὲ ποιέουσι οὕτω τοῦδε εἰπεῖαι, ἵνα μή σφι οἱ ταριχευταὶ μίσγωνται τῆσι γυναικεῖς· λαμφθῆναι γάρ τινά φασι μισγόμενον νεκρῷ προσφάτῳ γυναικός· κατειπεῖν δὲ τὸν ὄμοτον τεχνον.

XC. Ὡς δέ ἂν ἡ αὐτῶν Αἴγυπτίων ἡ ζείνων ὄμοιώς ὑπὸ κροκοδείλου ἀρπαχθεὶς, ἡ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ποταμοῦ φαίνηται τεθνητὸς, κατ' ἦν ἂν πόλιν ἔξειχθῇ, τούτους πᾶσα ἀνάγκη ἔστι ταριχεύσαντας αὐτὸν, καὶ περιστείλαντας ὡς κάλλιστα, θάψαι ἐν ἴρησι θήκησι. οὐδὲ ψαῦσαι ἔξεστι αὐτοῦ ἄλλον οὐδένα, οὔτε τῶν προσηκόντων, οὔτε τῶν φίλων· ἀλλά μν οἱ ἱρέες αὐτοὶ οἱ τοῦ Νείλου, ἀτε πλέον τι ἡ ἀνθρώπου νεκρὸν, χειραπτάζουστες θάπτουσι.

XCI. Ἐλληνικοῖσι δὲ νομαίοισι φεύγονται χρᾶσθαι· τὸ δὲ σύμπαν εἰπεῖν, μηδ' ἄλλων μηδαμά μηδαμῶν ἀνθρώπων νομαίοισι. οἱ μέν νυν ἄλλοι Αἴγυπτοι οὕτω τοῦτο φυλάσσουσι. ἔστι δὲ Χέμυμις πόλις μεγάλη νομοῦ τοῦ Θηβαϊκοῦ, ἐγγὺς Νέης

πόλεος. ἐν ταύτῃ τῇ πόλι ἔστι Περσέος τοῦ Δανάης ἵρὸν τετράγωνον· πέριξ δὲ αὐτοῦ φοίνικες πεφύκασι. τὰ δὲ πρόπυλα τοῦ ἵρου λίθινά ἔστι, κάρτα μεγάλα· ἐπὶ δὲ αὐτοῖσι ἀνδριάντες δύο ἔστασι λίθινοι μεγάλοι. ἐν δὲ τῷ περιβεβλημένῳ τούτῳ νηός τε ἔνι, καὶ ἄγαλμα ἐν αὐτῷ ἐνέστηκε Περσέος. οὗτοι οἱ Χερμίται λέγουσι τὸν Περσέα πολλάκι μὲν ἀνὰ τὴν γῆν φαίνεσθαι σφι, πολλάκι δὲ ἔσω τοῦ ἵρου· σανδάλιόν τε αὐτοῦ πεφορημένον εὑρίσκεσθαι, ἐὸν τὸ μέγαθος δίπτηχυ· τὸ ἐπεὰν φανῆ, εὐθηνέειν ἀπασαν Αἴγυπτον. ταῦτα μὲν λέγουσι. ποιεῦσι δὲ τάδε Ἐλληνικὰ τῷ Περσέῃ· ἀγῶνα γυμνικὸν τιθεῖσι διὰ πάσης ἀγωνίης ἔχοντα· παρέχοντες ἄεθλα, κτήνεα καὶ χλαίνας καὶ δέρματα. εἰρομένου δέ μεν ὅ, τι σφι μούνοισι ἔωθε ὁ Περσεὺς ἐπιφαίνεσθαι, καὶ ὅ, τι κεχωρίδαται Αἴγυπτίων τῶν ἄλλων, ἀγῶνα γυμνικὸν τιθέντες, ἔφασαν τὸν Περσέα ἐκ τῆς ἐώὕτῶν πόλιος γεγονέναι. τὸν γὰρ Δαναὸν καὶ τὸν Λυγκέα, ἔόντας Χερμίτας, ἐκπλῶσαι ἐς τὴν Ἐλλάδα. ἀπὸ δὲ τούτων γενελογέοντες, κατέβαινον ἐς τὸν Περσέα. ἀπικόμενον δὲ αὐτὸν ἐς Αἴγυπτον, κατ' αἰτίην τὴν καὶ Ἐλληνες λέγουσι, οἵσοντα ἐκ Λιβύης τὴν Γοργοῦς κεφαλὴν, ἔφασαν ἐλθεῖν καὶ παρὰ σφέας, καὶ ἀναγνῶναι τοὺς συγγενέας πάντας· ἐκμεμαθηκότα δέ μιν ἀπικέσθαι ἐς Αἴγυπτον, τὸ τῆς Χέρμιος οὖνομα πεπυσμένον παρὰ τῆς μητράς· ἀγῶνα δέ οἱ γυμνικὸν, αὐτοῦ κελεύσαντος, ἐπιτελέειν.

τίκα τε πλέα γίνεται ταῦτα, καὶ παραχρῆμα ἰχθύων σμικρῶν πίπλαγαι πάντα. κόθεν δὲ εἴκος αὐτὸὺς γίνεσθαι, ἐγώ μοι δοκέω καταγοεῖν τοῦτο. τοῦ προτέρου ἔτεος ἐπεὰν ἀπολίπῃ ὁ Νεῖλος, οἱ ἰχθύες οἱ τεκόντες ὡὰ ἐς τὴν ἵλυν, ἀμα τῷ ἐσχάτῳ ὕδατι ἀπαλλάσσονται· ἐπεὰν δὲ περιελθόντος τοῦ χρόνου πάλιν ἐπέλθῃ τὸ ὕδωρ, ἐκ τῶν ὡῶν τούτων παραυτίκα γίνονται οἱ ἰχθύες. καὶ περὶ μὲν τοὺς ἰχθῦς οὕτω ἔχει.

XCV. Ἀλείφατι δὲ χρέωνται Αἰγυπτίων οἱ περὶ τὰ ἔλεα οἰκέοντες, ἀπὸ τῶν σιλλικυπρίων τοῦ καρποῦ, τὸ καλεῦσι μὲν Αἰγύπτιοι κίκρη ποιεῦσι δὲ ὥδε· παρὰ τὰ χείλεα τῶν τε ποταμῶν καὶ τῶν λιμέων σπείρουσι τὰ σιλλικύπρια ταῦτα, τὰ ἐν Ἑλλησι αὐτόματα ἄγρια φύεται· ταῦτα ἐν τῇ Αἰγύπτῳ σπειρόμενα, καρπὸν φέρει πολλὸν μὲν, δωσάδεα δέ τοῦτον ἐπεὰν συλλέξωνται, οἱ μὲν κόψαντες ἀπιποῦσι· οἱ δὲ καὶ φρύξαντες ἀπέψουσι, καὶ τὸ ἀπορρέον ἀπ' αὐτοῦ συγκομίζουνται. ἔστι δὲ πῖον, καὶ οὐδὲν ἡσσον τοῦ ἐλαίου τῷ λύχνῳ προσηνές· ὁδμὴν δὲ βαρέαν παρέχεται.

XCV. Πρὸς δὲ τοὺς κώνωπας ἀφθόνους ἔοντας τάδε σφί ἔστι μεμηχανημένα. τοὺς μὲν τὰ ἄνω τῶν ἐλέων οἰκέοντας οἱ πύργοι ὀφελέουσι, ἐς οὓς ἀναβαίνοντες κοιμέονται· οἱ γὰρ κώνωπες ὑπὸ τῶν ἀνέμων οὐκ οἷοί τέ εἰσι ὑψοῦ πέτεσθαι. τοῖσι δὲ περὶ τὰ ἔλεα οἰκέοντι τάδε ἀντὶ τῶν πύργων ἄλλα μεμηχάνηται. πᾶς ἀνὴρ αὐτέων ἀμφί-

βληστρον ἔκτηται, τῷ τῆς ὥμέρης μὲν ἰχθὺς
ἀγρεύει, τὸν δὲ νάκτα αὐτῷ χρᾶται ἐν τῷ ἀνε-
ταύεται κοίτῃ περὶ ταύτην ἴστησι τὸ ἀμφί-
βληστρον, καὶ ἔπειτα ἐνδὺς, ὑπ' αὐτῷ καθεύδει.
οἱ δὲ κώνωπες, ἦν μὲν ἐν ἵματίῳ ἐνελιξάμενος
εῦδρός ἡ συνδόνι, διὰ τούτων δάκνουσι· διὰ δὲ τοῦ
δικτύου οὐδὲ πειρῶνται ἀρχήν.

ΧCVI. Τὰ δὲ δὴ πλοῖα σφι, τοῖσι φορτηγέοντι,
ἔστι ἐκ τῆς ἀκάνθης ποιεύμενα, τῆς ἡ μορφὴ μὲν
ἔστι ὄροιστάτη τῷ Κυρηναίῳ λωτῷ· τὸ δὲ
δάκρυον, κόμψι ἔστι. ἐκ ταύτης ὡν τῆς ἀκάνθης
κοψάμενοι ξύλα ὅσον τε διπήχεα, πλινθηδὸν
συντιθεῖσι, ναυπηγεύμενοι τρόπον τούνδε· περὶ
γόμφους πικνοὺς καὶ μακροὺς περιείσουσι τὰ δε-
πήχεα ξύλα· ἐπεὰν δὲ τρόπῳ τούτῳ ναυπηγή-
σωνται, ζυγὰ ἐπιπολῆς τείνουσι αὐτῶν. νομεῦσι
δὲ οὐδὲν χρέωνται· ἔσωθεν δὲ τὰς ἀρμοιάς ἐν
ῶν ἐπάκτωσαν τῷ βύζλῳ. πηδάλιον δὲ ἐν ποιεῦν-
ται, καὶ τοῦτο διὰ τῆς τρόπιος διαβύνεται. ιστῷ
δὲ ἀκανθίνῳ χρέωνται, ιστίοισι δὲ βυθλίνοισι.
ταῦτα τὰ πλοῖα ἀνὰ μὲν τὸν ποταμὸν οὐ δύνανται
πλέειν, ἦν μὴ λαμπτρὸς ἄνεμος ἐπέχῃ, ἐκ γῆς
δὲ ταρέλκεται. κατὰ ρόνον δὲ κομίζεται ὡδε· ἔστι
ἐκ μυρίσης πεποιημένη θύρη, κατερόμμένη ρίπει
καλάμων, καὶ λίθος τετρημένος δετάλαντος μά-
λιστά κη σταθμόν· τούτων τὴν μὲν θύρην δεδε-
μένην κάλῳ ἐμπροσθε τοῦ πλοίου ἀπίει ἐπιφέ-
ρεσθαι, τὸν δὲ λίθον ἄλλῳ κάλῳ ὅπισθε. ἡ μὲν
δηθύρη, τοῦ ρόνου ἐμπίπτοντος, χωρέει· ταχέως,

καὶ ἔλκει τὴν βάριν· (τοῦτο γὰρ δὲ οὐκορά ἐστι τοῖσι πλοίοισι τούτοισι·) ὁ δὲ λέθος ὅπισθεν ἐλεόμενος, καὶ ἐὼν ἐν βυσσῷ, κατεβίνει τὸν πλόον. ἔστι δέ σφι τὰ πλοῦα ταῦτα πλήθει πολλὰ, καὶ ἄγει ἔνια πολλὰς χειλιάδας ταλάντων.

XCVII. Ἐπεὶν δὲ ἐπέλθη ὁ Νεῖλος τὴν χώρην, αἱ πόλις μοῦναι φαίνονται ὑπερέχουσαι, μάλιστά κη ἐμφερέες τῆσι ἐν τῷ Αἰγαίῳ πόντῳ νήσουσι. τὰ μὲν γὰρ ἄλλα τῆς Αἴγυπτου, πέλαγος γίνεται· αἱ δὲ πόλις μοῦναι ὑπερέχουσι. πορθμέονται ὡς, ἐπεὶν τοῦτα γένηται, οὐκέτι κατὰ τὰ ρέεθρα. τοῦ ποταμοῦ, ἀλλὰ διὰ μέσου τοῦ πεδίου. ἐς μέν γε Μέμφιν ἐκ Ναυκράτιος ἀνατλώντι, παρ' αὐτὰς τὰς πυραμίδας γίνεται ὁ πλόος· ἔστι δὲ αὐδὸντας, ἀλλὰ παρὰ τὸ ὄξὺ τοῦ Δέλτα, καὶ παρὰ Κερκασώρον τέλιν· ἐς δὲ Ναυκρατίν ἀπὸ θελάσσης καὶ Κανώβων διὰ πεδίου πλέων, ἥξεις κατ' Ἀιθυλλάν τε τόλιν, καὶ τὴν Ἀρχάνδρου καλευμένην.

XCVIII. Τουτέων δὲ ή μὲν Ἀιθυλλα, ἕπονται λογίμῳ πόλις, ἐς ὑποδήματα ἔξαιρετος διάδοτος τοῦ αἰεὶ βασιλέμοντος Αἴγυπτου τῷ γυναικάτῳτο δὲ γίνεται, ἐξ ὅσου ὑπὸ Πέρσεων ἐστι Αἴγυπτος. ή δὲ ἐτέρη πόλις δοκίμη μοι τὸ σύνορον ἔχειν ἀπὸ τοῦ Δαμασκοῦ γεμβρῶν, Ἀρχάνδρου τοῦ Φθίου, τοῦ Ἀχειοῦ· καλέεται γὰρ δὴ Ἀρχάνδρου πόλις. εἴη δ' ἡνὶ καὶ ἄλλος τοις Ἀρχάνδρος· αὐτοῖς γε Αἴγυπτου τὰ οὖναρα.

XCIX. Μέχρι μὲν τούτου, ἄφις τε ἐρῆ, καὶ

γνῶμη, καὶ ἀτορφὴ ταῦτα λέγουσά ἐστι· τὸ δὲ
ἄπο τούθε; Αἰγυπτίους ἔρχομαι λόγους ἔρεων,
κατὰ τὰ ἡκουον· προσέσται δὲ αὐτοῖσι τι καὶ τῆς
ἐρῆς ὄψιος. Τὸν ΜΗΝΑ, τὸν πρῶτον βασιλεύ-
σαντα Αἴγυπτου, οἱ ἵρεις ἐλεγον τοῦτο μὲν ἀπο-
γεφυρῶσσαι τὴν Μέμφιν. τὸν γὰρ ποταμὸν πάντα
ῥέειν παρὰ τὸ ὄρος τὸ φάμμινον πρὸς Λιβύης·
τὸν δὲ Μῆνα ἄνωθεν, ὃσον τε ἑκατὸν σταδίους
ἀπὸ Μέρφιος, τὸν πρὸς μεσαμβρίης ἀγκῶνα
προσχώσαντα, τὸ μὲν ἀρχαῖον ρέεθρον ἀποξη-
ράντα, τὸν δὲ ποταμὸν ὀχετεῦσαι, τὸ μέσον τῶν
οὐρέων ρέειν. ἔτι δὲ καὶ νῦν ὑπὸ Περσέων ὁ
ἄγκων οὗτος τοῦ Νείλου, ὃς ἀπεργμένος ρέει, ἐν
φυλακῇσι μεγάλῃσι ἔχεται, φραστόρεος ἀνὰ πᾶν
ἔτος. εἰ γὰρ ἔθελήσει ρήξας ὑπερβῆναι ὁ ποταμὸς
ταύτῃ, κίνδυνος πάσῃ Μέμφι κατακλυσθῆναι ἐστι.
ὡς δὲ τῷ Μῆνι τούτῳ τῷ πρώτῳ γενομένῳ βα-
σιλεὺς χέρσον γεγονέναι τὸ ἀπεργμένον, τοῦτο μὲν,
ἐν αὐτῷ πόλιν κτίσαι ταύτην, ἥτις νῦν Μέμφις
καλέεται. ἐστι γὰρ καὶ ἡ Μέμφις ἐν τῷ στεινῷ
τῆς Αἴγυπτου ἔξωθεν δὲ αὐτῆς περιορύζαι λίμνην
ἐκ τοῦ ποταμοῦ πρὸς βορέην τε καὶ πρὸς ἐσπέρην·
τὸ γὰρ πρὸς τὴν ἡῶ αὐτὸς ὁ Νείλος ἀπέργει·
τοῦτο δὲ, τοῦ Ἡφαίστου τὸ ἱρὸν ιδρύσασθαι ἐν
αὐτῇ, ἐν μέγα τε καὶ ἀξιαπηγητότατον.

C. Μετὰ δὲ τοῦτον, κατέλεγον οἱ ἵρεις ἐκ
βύθου ἀλλων βασιλήων τριηκοσίων τε καὶ τριή-
κοντα οὐνόματα. ἐν τεσσάντηρι δὲ γενεῆσι ἀν-
θρώπων, ἀκτωκαΐδεκα μὲν Αἰθίοπες ἦσαν, μίη

δι γυνή ἐπιχωρίγ' οἱ δὲ ἄλλοι, ἄνδρες Λιγύστιοι· τῷ δὲ γυναικὶ σύνομε ην ὅτις ἐβασιλεύει, τότερ τῷ Βαζυλιωνίῳ, Νίτηκρις. τὸν ἐλεγον τιμωρέουν σιν ἀδειλφεψ, τὸν Λιγύστιον βασιλεύοντα εφέντι ἀπόκτειναν· ἀποκτείναντες δὲ, οὕτω ἐκάνη ἀπέδιπαν τὴν βασιληῖην· τούτῳ τιμωρέουσαν, πολλοὺς Λιγυπτίων διαφθεῖραι δόλῳ. ποιησαμέναν γάρ μιν οἰκημα περίμηκες, ὑπόγαλον, καινῶν τῷ λόγῳ, νόμῳ δὲ ἄλλα μηχανᾶσθαι· καλέσασκε δὲ μιν Λιγυπτίων τοὺς μάλιστα μεταπίστους τοῦ φίλου ψόφου, πολλοὺς ἐστιὰν· δαιτυράνοιστι· δὲ ἕκαστη τὸν πογαμὸν δί αὐλῶνος κρυπτῶν κρυπτῶν, ταῦτα μὲν πέρι τοσαῦτα ἐλεγον· πλὴν θεοὶ πάντιμοι μιν, ὡς τοῦτο ἔξεργαστο, ρίφαι· ἐς μίαντιν αποιδούν πλέον ὅκως ἀτιμώρητος γένοιτο.

τι. Τοι πᾶν ἄλλων βασιλέων, οὐ γάρ ἐλεγον οὐδεινον τριγονον ἀπόδεξιν, κατ' οὐδὲν εἶπεν λαρυγγοντινη, η. Τῷ δὲ τοῦ ἐσχάτου αὐτῶν Μοίροις. εἰπέντε δὲ πάντας πανομόσυνα, τοῦ Ἡφαίστου εἰ πάντας εἴπειν πάνταν τετραράντα προτύλαις· Ιττούτοις εἰ πάντας τοῖς ἡ περίδος ὅσων ἐστὶ παντούς τινος πάντων παραπλῆτες τε ἐν αὐτῇ παντούτοις, τοι τοῖς παντοῖς τέρε, ὄρος αὐτῇ παλαιού τιμωρέουσαν, τούτου μέν τοσαῦτα ἀπόδεξιν· τοι δὲ πάλλους ἄλλους πάντας.

τι. Παραπληρώματος μὲν τοισινερ. τοῦ ἐπε τούτου παντούς βασιλέων, τῷ αἰνειαν ἐπε Σεπτέμβριον τοῖς παντοῖς παντοῖς τὸν ἐλεγον

οἱ ὄρέες πρῶτον μὲν πλοίοισι μακροῖσι ὁρμηθέντα
ἐκ τοῦ Ἀραβίου κόλπου, τοὺς παρὰ τὴν Ἐρυθρὴν
θάλασσαν κατοικημένους καταστρέφεσθαι· ἐς ἓπειρον
πλέοντά μν πρόσω, ἀπικέσθαι ἐς θάλασσαν
οὐκέτι πλωτὴν ὑπὸ βραχέων. ἐνθεῦτεν δὲ ὡς
ὑπίστω ἀπίκετο ἐς Αἴγυπτον, κατὰ τῶν ἰούνι
τῆν φάτιν, στρατιὴν πολλὴν λαβὼν ἥλαυνε διὰ
τῆς ἡπείρου, πᾶν ἔθνος τὸ ἐμποδὸν καταστρε-
φόμενος. ὅτεοισι μέν υἱον αὐτέων ἀλκίμοιοι
ἐντεύχησιν, καὶ δεινῶς γλεχομένοισι περὶ τῆς
ἔλειθροίς, τούτοισι μὲν στήλας ἐνίστη ἐς τὰς
χώρους; διὰ γραμμάτων λεγούσας τό, τε ἐντεῦ-
αννομα καὶ τῆς πάτρης, καὶ ὡς δυνάμει τῇ ὑπερτοῦ
κατεστρέψατο σφεας· ὅτεων δὲ ἀμαχητὶ καὶ εὐπε-
τέως παρέλαβε τὰς πόλις, τούτοισι δὲ ἐνέγραφε
ἐν τῇσι στήλῃσι κατὰ ταῦτα καὶ τοῖσι ἀνδρητοῖσι
τῶν ἐθνέων γενομένοισι· καὶ δὴ καὶ αἰδοῖα γυ-
ναικὸς προσενέγραφε, δῆλα βουλόμενος ποιέειν ὡς
εἴησαν ἀνάλκιδες.

CIII. Ταῦτα δὴ ποιέων, διεξῆϊ τὴν ἡπειρον·
ἐς ὃ ἐκ τῆς Ἀσίης ἐς τὴν Εὐρώπην διαβὰς, τούς
τε Δκύθας κατεστρέψατο καὶ τοὺς Θρῆκας. ἐς
τούτους δέ μοι δοκεῖ καὶ οὐ προσώπατα ἀπικέσθαι
ὑπὸ Αἴγυπτιος στρατός. ἐν μὲν γὰρ τῷ τούτων
χώρῃ φαίνονται σταθεῖσαι αἱ στήλαι· τὸ δὲ προ-
σωτέρῳ τούτων, οὐκέτι. ἐνθεῦτεν δὲ ἐπιστρέψας
ὑπίστω ἦϊ· καὶ ἐπεὶ τε ἐγένετο ἐπὶ Φάσι ποταμῷ,
φύκ ἔχω τὸ ἐνθεῦτεν ἀτρεκέως εἰπεῖν, εἴτε αὐτὸς
ὁ βασιλεὺς Σέπωστρος ἀποδασάμενος τῆς ἐντοῦ

στρατιῆς μόριον ὁσουνδὴ, αὐτοῦ κατέλιπε τῆς χώρης οἰκήτορας· εἴτε τῶν τινὲς στρατιωτέων τῷ πλάνῃ αὐτοῦ ἀχθεσθέντες, περὶ Φάσιν ποταμὸν κατέμειναν.

CIV. Φαίνονται μὲν γὰρ ἔόντες οἱ Κόλχοι Αἰγύπτιοι· νοήσας δὲ πρότερον αὐτὸς, ἢ ἀκούσσας ἄλλων, λέγω· ὡς δέ μοι ἐν φροντίδι ἐγίνετο, εἰρόμην ἀμφοτέρους· καὶ μᾶλλον οἱ Κόλχοι ἐμεμνέατο τῶν Αἰγυπτίων, ἢ οἱ Αἰγύπτιοι τῶν Κόλχων. νομίζειν δ' ἔφασαν Αἰγύπτιοι τῆς Σεσσώντριος στρατιῆς εἶναι τοὺς Κόλχους· αὐτὸς δὲ εἴκεστα τῷδε, καὶ ὅτι μελάγχροές εἰστι καὶ σύλοτριχες· καὶ τοῦτο μὲν ἐς οὐδὲν ἀνήκει· εἰσὶ γὰρ καὶ ἔτεροι τοιωῦτοι· ἀλλὰ τοῖσι δὴ καὶ μᾶλλον, ὅτι μοῦνοι πάντων ἀνθρώπων Κόλχοι καὶ Αἰγύπτιοι καὶ Αἰθιόπες περιτάμνονται ἀπ' ἀρχῆς τὰ αἰδοῖα. Φοίνικες δὲ καὶ Σύροι οἱ ἐν τῇ Πελαιστίνῃ, καὶ αὐτοὶ ὁμολογέουσι παρ' Αἰγυπτίων μεμαθηκέναι· Σύροι δὲ οἱ περὶ Θερμώδοντα καὶ Παρθένιον ποταμὸν, καὶ Μάκρωνες οἱ τόντοισι ἀστυγείτουνες ἔόντες, ἀπὸ Κόλχων φασὶ νεωστὶ μεμαθηκέναι. οὗτοι γάρ εἰσι οἱ περιταμνόμενοι ἀνθρώπων μοῦνοι· καὶ οὗτοι Αἰγυπτίοισι φενούνται ποιεῦντες κατὰ ταῦτα· αὐτῶν δὲ Αἰγυπτίων καὶ Αἰθιόπων οὐκ ἔχω εἰπεῖν ὅκοτερος παρὰ τῶν ἔτερον ἐξέμαθον· ἀρχαῖον γὰρ δή τι φαίνεται ἔον· ὡς δ' ἐπιμισγόμενοι Αἰγύπτῳ ἐξέμαθον, μέγα μοι καὶ τόδε τεκμήριον γίνεται. Φοινίκων ὄκόσσοι· τῷ Ἑλλάδι ἐπιμίσγονται, οὐκέτι Αἰγυπτίους μιμέονται

κατὰ τὰ αἰδοῖα, ἀλλὰ τῶν ἐπιγίνομένων οὐ περιτάμνουσι τὰ αἰδοῖα.

ΣΥ. Φέρε νυν καὶ ἄλλα εἴπω περὶ τῶν Κολχῶν, ὡς Αἴγυπτίοις προσφερέες εἰσί. λίνου μοῦνοι οὗτοι τε καὶ Αἴγυπτοις ἔργαζονται κατὰ ταῦτα· καὶ ἡ Ζόη πᾶσα καὶ ἡ γλῶσσα ἐμφερόντες ἔστι ἀλλήλοισι. λίνον δὲ τὸ μὲν Κολχικὸν ὑπὸ Ἑλλήνων Σαρδονικὸν κέκληται· τὸ μέντοι ἀπὸ Αἴγυπτον ἀπικνεύμενον, καλέεται Αἴγυπτιον.

ΣΥ. Τὰς δὲ στήλας τὰς ἵστα κατὰ τὰς χώρας ὁ Αἴγυπτὸς βασιλεὺς Σέσωστρις, αἱ μὲν πλεῦνες οὐκέτε φεύγονται περιεοῦσαι· ἐν δὲ τῷ Παλαιστίνῃ Σμύρῃ. αὐτὸς ὅρεον ἔούσας, καὶ τὰ γράμματα τὰ εἰρημένα ἐμεόντα, καὶ γυναικὸς αἰδοῖα. εἰσὶ δὲ καὶ περὶ Ἰωνίην δύο τύποι ἐν πέτρησι ἐγκεκολαμμένοις τούτου τοῦ ἀνδρὸς, τῷ τε ἐκ τῆς Ἐφεσίτης ἐς Φώκαιαν ἔρχονται, καὶ τῷ ἐκ Σαρδίων ἐς Σμύρνην ἔκατέρωθι δὲ ἀνὴρ ἐγγέγλυπται, μέγαθος πέμπτης σπιθαμῆς, τῷ μὲν δεξεῖ χειρὶ ἔχων αἰχμὴν, τῷ δὲ ἀριστερῇ τόξα, καὶ τὴν ἄλλην σκευὴν ὥσαύτως· καὶ γὰρ Αἴγυπτίων καὶ Αἴθιοπίδα ἔχει· ἐκ δὲ τοῦ ὕμου ἐς τὸν ἔτερον ὄμοιν διὰ τῶν στηθέων γράμματα ἵρᾳ Αἴγυπτια δίηκει ἐγκεκολαμμένα, λέγοντα τάδε, ΕΓΩ ΤΗΝΔΕ ΤΗΝ ΧΩΡΗΝ ΩΜΟΙΣΙ ΤΟΙΣΙ ΕΜΟΙΣΙ ΕΚΤΗΣΑΜΗΝ. ὅστις δὲ καὶ ὄκοθεν ἔστι, ἐνθαῦτα μὲν οὐ δηλοῖ, ἐτέρωθι δὲ δεδήλωκε. τὰ δὴ καὶ μετεξέτεροι τῶν θεησαμένων, Μέμρυνος εἰκόνα εἰκάζουσί μιν εἶναι, πολὺ τῆς ἀληθηῖτες ἀπολελειμμένοις.

CVII. Τοῦτον δὴ τὸν Αἰγύπτιον Σέσωστρεν ἀναχωρέοντα, καὶ ἀνάγοντα πολέας ἀνθρώπους τῶν ἔθνεων τῶν τὰς χώρας κατεστρέψατο, ἐλέγουν οἱ ἱρεῖς, ἐπεὶ τε ἐγένετο ἀνακομιζόμενος ἐν Δάφνησι τῆσι Πηλουσίῃσι, τὸν ἀδελφεὸν ἐωὕτου, τῷ ἐπέτρεψε Σέσωστρις τὴν Αἴγυπτον, τοῦτον ἐπὶ ζεῦνα αὐτὸν καλέσαντα, καὶ πρὸς αὐτῷ τοὺς γαδας, περινήσαις ἔξωθεν τὴν οἰκίην ὅλην περινήσαντα δὲ, ὑποπρῆσαι. τὸν δὲ ὡς μαθεῖν τοῦτο, μάθεα συμβουλεύεσθαι τῇ γυναικὶ. καὶ γὰρ δὴ καὶ τὴν γυναικαν αὐτὸν ἄμα ἄγεσθαι. τὴν δέ οἱ συμβουλεῦσαι, τῶν παιδῶν ἔσντων ἔξ, τοὺς δύοις ἐπὶ τὴν πύρην ἐκτείναντα, γεφυρῶσαι τὸ καιόμενον, αὐτοὺς δ' ἐπ' ἐκείνων ἐπιβαίνοντας ἐκσώζεσθαι. ταῦτα ποιῆσαι τὸν Σέσωστριν· καὶ δύο μεν τῶν παιδῶν κατακαῆναι τρόπῳ τοιούτῳ· τοὺς δὲ λύτροὺς ἀποσωθῆναι ἄμα τῷ πατρὶ.

CVIII. Νοστήσας δὲ ὁ Σέσωστρις ἐς τὴν Αἴγυπτον, καὶ τισάμενος τὸν ἀδελφεὸν, τῷ μὲν διμήλῳ τὸν ἐπηγάγετο, τῶν τὰς χώρας κατεστρέψατο, τούτῳ μὲν τάδε ἐχρήσατο· τούς τέ οἱ λίθους τοὺς ἐπὶ τούτου τοῦ βασιλέος κομισθέντας ἐς τοῦ Ἡφαίστου τὸ ἱρὸν, ἔσντας μεγάθει περιηκεας, οὗτοι ἦσαν οἱ ἐλκύσαντες· καὶ τὰς διώρυχας τὰς νῦν ἔοντας ἐν Αἰγύπτῳ πάσας οὗτοι ἀναγκαζόμενοι ὥρυσσον. ἐποιεῦν τε οὐκ ἐκόντες Αἴγυπτον, τοπρὶν ἔονταν ἵππασίμην καὶ ἀμεξενομένην πᾶσαν, ἐνδεῦ τούτων. ἀπὸ γὰρ τούτου τοῦ χρόνου Αἴγυπτος, ἔοῦσα πεδιὰς πᾶσα, ἄνιππος

καὶ ἀναμέξευτος γέγονε' αἴτιαι δὲ τούτων οἱ διώρουχες γεγόνασι, ἐφῦσαι πολλαὶ, καὶ παντοίους τρόπους ἔχουσαι. κατέταμνε δὲ τοῦδε εἰνεκα τὴν χώρην ὁ βασιλεὺς· ἀσοι τῶν Αἰγυπτίων μὴ ἐπὶ τῷ ποταμῷ ἔκτηντο τὰς πόλεις, ἀλλ' ἀναμέσσους, ὅντος ὅκεως τε ἀπίστος ὁ ποταμὸς, σπαζόντες ὑδάτων, πλαγυτέροισι ἔχρεώντο τοῖσι πόμασι, ἐκ φρεάτων χρεώμενοι. τούτων μὲν δὴ εἰνεκα κατεγμέθη ἡ Αἴγυπτος.

CIX. Κατανεῖμαι δὲ τὴν χώρην Αἰγυπτίους ἄσασι τούτου ἐλεγον τὸν βασιλέα, κλῆρον ἵσου ἐκάστῳ τετράγωνον διδόντα· καὶ ἀπὸ τούτου τὰς προσόδους ποιήσασθαι, ἐπιτάξαντα ἀποφορὴν ἐπεταλέειν κατ' ἐμαυτόν. εἰ δέ τινος τοῦ κλήρου ὁ ποταμός τι παρέλοιτο, ἐλθὼν ἀν. πρὸς αὐτὸν, ἐσῆμαινε τὸ γεγενημένον· ὁ δὲ, ἐπειπτε τὸντες ἐπισκεψιμένους καὶ ἀναμετρήσαντας ὅσῳ ἐλάσσων ὁ χῶρος γέγονε, ὅκως τοῦ λοιποῦ κατὰ λόγον τῆς τεταγμένης ἀποφορῆς τελέοι δυσκέει δέ μοι ἐνθεῦτεν γεωμετρίῃ εὑρεθεῖσα, ἐς τὴν Ἑλλάδα ἐπακελθεῖν. πόλου μὲν γὰρ, καὶ γυνώμονα, καὶ τὰ διώδεκα μέρεα τῆς ἡμέρης, παρὰ Βαθυλωνίων ἔμαθον οἱ Ἕλληνες.

CX. Βασιλεὺς μὲν δὴ οὗτος μοῦνος Αἰγύπτιος Διθιοπίης ἦρξε. μυημέσυνα δὲ ἐλίπετο πρὸ τοῦ Ἡφαιστείου, ἀνδριάντας λιθίνους· δύο μὲν, τριήν καντα πήχεων, ἐωϊτόν τε καὶ τὴν γυναικα· τοὺς δὲ παιᾶς ἔσντας τέσσερας, εἴκοσι πήχεων ἔκαστοι τίκιαδε. δὴ ὁ ἴρεὺς τοῦ Ἡφαιστου χρόνῳ μετέπειτα

πολλῷ Δαρείον τὸν Πέρσην οὐ περιεῖδε ἵσταντα ἐμπροσθεν ἀνδριάντα, φὰς οὐ οἱ πεκοιῆσθαι ἔργα οἰάπερ Σεσώστρι τῷ Αἴγυπτῷ. Σέσωστριν μὲν γάρ ἄλλα τε καταστρέψασθαι ἔθνεα οὐκ ἐλύσσω ἔκείνου, καὶ δὴ καὶ Σκύθας· Δαρείον δὲ οὐ δυνασθῆναι Σκύθας ἐλεῖν. οὐκων δίκαιον εἶναι ἵσταναι ἐμπροσθεν τῶν ἔκείνου ἀναθημάτων, μὴ οὐκ ὑπερβαλλόμενον τοῖσι ἔργοισι. Δαρείον μέν νυν λέγουσι πρὸς ταῦτα συγγνώμην ποιήσασθαι.

ΣΧΙ. Σεσώστριος δὲ τελευτήσαντος, ἐκδέξασθαι ἔλεγον τὴν βασιληῖην τὸν παῖδα αὐτοῦ Φερῶν τὸν ἀποδέξασθαι μὲν οὐδεμίην στρατηῖην, συνενειχθῆναι δὲ οἱ τυφλὸν γενέσθαι, διὰ τοιόνδε πρῆγμα. τοῦ ποταμοῦ κατελθόντος μέγιστα δὴ τότε ἐπ' ὄκτωκαίδεκα πήχεας, ὡς ὑπερέβαλε τὰς ἀφούρας, πνεύματος ἐμπεσόντος, κυματίης ὁ ποταμὸς ἐγένετο· τὸν δὲ βασιλέα λέγουσι τοῦτον ἀτασθαλίῃ χρησάμενον, λαβόντα αἰχμὴν, βαλέειν ἐς μέσας τὰς δίνας τοῦ ποταμοῦ· μετὰ δὲ, αὐτίκα καμόντα αὐτὸν τοὺς ὄφθαλμοὺς, τυφλωθῆναι. δέκα μὲν δὴ ἔτεα εἶναι μιν τυφλόν· ἐνδεκάτῳ δὲ ἔτει ἀπικέσθαι οἱ μαντῆιον ἐκ Βουτοῦς πόλιος, ὡς ἔζηκε τέ οἱ ὁ χρόνος τῆς ζημίης, καὶ ἀναβλέψει, γυναικὸς οὔρῳ νεψάμενος τοὺς ὄφθαλμοὺς, ἥτις παρὰ τὸν ἐωὕτης ἄνδρα μούνον πεφοίτηκε, ἄλλων ἀνδρῶν ἐοῦσα ἀπειρος. καὶ τὸν πρώτης τῆς ἐωὕτοῦ γυναικὸς πειρᾶσθαι· μετὰ δὲ, ὡς οὐκ ἀνέβλεπε, ἐπεξῆς πασέων πειρᾶσθαι· ἀναβλέψαντα δὲ, συναγαγεῖν τὰς γυναικας τῶν

έπειράθη, πλὴν ἡ τῆς τῷ οὔρῳ νιψάμενος ἀνέβλεψε, ἐς μίαν πόλιν, ἡ νῦν καλέεται Ἐρυθρὴ βῶλος· ἐς ταύτην συναλίσαντα, ὑποκρῆσαι πάσας σὺν αὐτῇ τῇ πόλι. τῆς δὲ νιψάμενος τῷ οὔρῳ ἀκέβλεψε, ταύτην δὲ εἶχε αὐτὸς γυναῖκα. ἀναθήματα δὲ, ἀποφυγὼν τὴν πάθην τῶν ὄφθαλμῶν, ἄλλα τε ἀνὰ τὰ ἵρα πάντα τὰ λόγμα ἀνέθηκε, καὶ τοιγέ λόγον μάλιστα ἄξιόν ἔστι ἔχειν, ἐς τοῦ Ἡλέων τὸ ἵρὸν ἀξιοθέητα ἀνέθηκε ἔργα, ὁβελοὺς δύο λιθίνους, ἐξ ἑνὸς ἔοντα ἐκάτερου λίθου, μῆκος μὲν ἐκάτερον πήχεων ἐκατὸν, εὐρεῖς δὲ ὥκτω πήχεων.

.. CXII. Τούτου δὲ ἐκδέξασθαι τὴν βασιλῆιν ἔλεγον ἄνδρα Μεμφίτην, τῷ κατὰ τὴν τῶν Ἐλάχηνων γλῶσσαν οὐνομα Πρωτέα εἶναι· τοῦ νῦν τέμενός ἔστι ἐν Μέμφι κάρτα καλόν τε καὶ εὖ ἐπικενασμένον, τοῦ Ἡφαιστῆιου πρὸς νότον ἄνθρου κείμενον. περιοικέοντι δὲ τὸ τέμενος τοῦτο Φοίνικες Τύριοι· καλέεται δὲ ὁ χωρος οὗτος ὁ συνάπτας, Τυρίων στρατόπεδον. ἔστι δὲ ἐν τῷ τεμένετ τοῦ Πρωτέος ἵρου, τὸ καλέεται ξείνης Ἀφροδίτης· συμβάλλομαι δὲ τοῦτο τὸ ἵρον εἶναι Ἐλένης τῆς Τινδάρεω, καὶ τὸν λόγον ἀκηκοώς ὡς ἐδιαστήθη Ἐλένη παρὰ Πρωτέῃ, καὶ δὴ καὶ ὅτι ξείνης Ἀφροδίτης ἐπωνύμιόν ἔστι· ὅσα γὰρ ἄλλα Ἀφροδίτης ἵρα ἔστι, οὐδαμῶς ξείνης ἐπικαλέεται.

.. CXIII. Ἐλεγον δέ μοι οἱ ἱρέες ιστορέοντι τὰ περὶ Ἐλένην, γενέσθαι ὡδε· Ἀλέξανδρον ἀρπάσαντα Ἐλένην ἐκ Σπάρτης, ἀποπλέειν ἐς τὴν

ιωντον· καὶ μεν ὡς ἐγένετο ἐν τῷ Αἴγυπτῳ, ἔξω-
σται ἄνεμος ἐκβάλλουσι ἐς τὸ Αἰγύπτιον τέλεγος·
ἐνθέτεν δὲ (οὐ γὰρ ἀπό τὰ πνεύματα) ἀπεισέται
ιε Αἰγυπτον, καὶ Αἰγυπτον ἐς τὸ νῦν Καποβασίον
καλείμενον ετόμα τοῦ Νείλου, καὶ ἐς Ταρρχίας.
ἡν δὲ ἐπὶ τῇ πόνος, ὁ καὶ νῦν ἔστι, Ήρακλέος
ἱρίον· ἐς τὸ ἦν καταφυγοῦν οἰκέτης ὅταν ἀνθρώπουν
ἐπειδίλληται στίγματα ἴρα, εἰωτὸν διδοὺς τῷ θεῷ,
καὶ ἔπειτα τούτοις ἀψεσθε. ὁ τόμος αὗτος δι-
στελεῖ τὸν ἄνθρωπον μέχρι ἑωρᾶν τῷ ἀπορχῆσθαι. τοῦ
ῶν δὲ Ἀλεξανδρου ἀποτέλεσται Θράσουτες, τυθό-
μον τὸν τοῦ τὸ ιρίον ἔχοντα πόμον· μέτρον δὲ
τεμαχεῖται τοῦ θεοῦ. λατρεύειν τοῦ Ἀλεξανδρου,
τυθόμονται πίλαστραι αὐτοῖς· πάστοι δέργαται ἔρ-
γατοιοι ως εἰρη τοῦ τὸν Βίλιου τε καὶ τὸν
α Μαντινεανούς οὐδέποτε λατρεύειν δὲ τούτοις πάσιν
τοιούτοις οὐδὲ τοιούτοις φανταστικοῖς φύ-
λαισιν τοιούτοις φάντασται.

εγένετο δὲ αὐτὸν ἡ θύμη, πολλοῖς
τοιούτοις οὐδέποτε λατρεύειν. Προστάτης διατηρεῖται
τοιούτοις οὐδέποτε λατρεύειν τοῦ Βίλιου,
όντα δὲ πατέρα τοῦ Λαζαρίου τοῦ Βίλιου,
οὐδὲ διατηρεῖται τοῦ Λαζαρίου τοῦ Βίλιου.
τοιούτοις οὐδέποτε λατρεύειν τοῦ Λαζαρίου τοῦ
Βίλιου, οὐδὲ διατηρεῖται τοῦ Λαζαρίου τοῦ Βίλιου.
τοιούτοις οὐδέποτε λατρεύειν τοῦ Λαζαρίου τοῦ
Βίλιου, οὐδὲ διατηρεῖται τοῦ Λαζαρίου τοῦ Βίλιου.

“ ἐνῦτον· συλλαβόντες, ἀπάγετε παρ’ ἐμὲ, ἵνα εἰδῶ
“ ὅ, τι κοτὲ καὶ λέξει.”

ΣΧV. Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Θῶνις, συλλαμβάνει τὸν Ἀλέξανδρον, καὶ τὰς νέας αὐτοῦ κατίσχει· μετὰ δὲ, αὐτὸν τε τοῦτον ἀνήγαγε ἐς Μέμφεν, καὶ τὴν Ἐλένην τε καὶ τὰ χρήματα· τρὸς δὲ, καὶ τοὺς ἱκέτας. ἀνακομισθέντων δὲ πάντων, εἰρώτα τὸν Ἀλέξανδρον ὁ Πρωτεὺς, τός εἴη, καὶ ὄκοθεν πλέοι. ὁ δέ οἱ καὶ τὸ γένος κατέλεξε, καὶ τῆς πάτρης εἶπε τοῦνομα· καὶ δὴ καὶ τὸν πλόον ἀπηγήσατο ὄκοθεν πλέοι. μέτα δὲ, ὁ Πρωτεὺς εἰρώτα αὐτὸν ὄκοθεν τὴν Ἐλένην λάθος πλανωμένου δὲ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐν τῷ λόγῳ, καὶ εὖ λέγοντος τὴν ἀληθῆτιν, ἥλεγχον οἱ γενόμενοι ἱκέται, ἔξηγεύμενοι πάντα λόγον τοῦ ἀδικήματος· τέλος δὲ δή σφι λόγον τόνδε ἐκφαίνει ὁ Πρωτεὺς, λέγων ὅτι “ Ἐγὼ εἰ μὴ περὶ πολλοῦ ἡγεύμην μηδένα ξείνων κτείνειν, ὅσοι ὑπ’ ἀνέρων ἥδη ἀπολαμφθέντες ἥλθον ἐς χώρην τὴν ἐμὴν, ἐγὼ ἀν σε ὑπὲρ τοῦ Ἑλληνος ἐτισάμην” ὅς, ὡς κά- κιστε ἀνδρῶν, ξεινίων τυχῶν, ἔμγον· ἀνοσιώ- τατον ἐργάσαο· παρὰ τοῦ σεωὕτοῦ ξείνου τὴν γυναικα ἥλθες· καὶ μάλα ταῦτά τοι οὐκ ἥρκεσε, ἀλλ’ ἀναπτερώσας αὐτὴν, οἴχεαι ἔχων ἐκ- κλέψας. καὶ οὐδὲ ταῦτά τοι μοῦνα ἥρκεσε, ἀλλὰ καὶ τὰ οἰκία τοῦ ξείνου κεραΐσας ἥκεις. νῦν ὅν ἐπειδὴ περὶ πολλοῦ ἡγημαὶ μὴ ξεινο- κτονέειν, γυναικα μὲν ταύτην καὶ τὰ χρήματα οὐ τοι προήσω ἀπάγεσθαι, ἀλλ’ αὐτὰ ἐγὼ τῷ

“ Ἐλληνι τοι εἴναι φυλάξω, ἐς δὲ ἂν αὐτοὺς ἐλθῶν
 “ ἔκεινος ἀπαγαγέσθαι ἑθέλγε· αὐτὸν δέ σε καὶ
 “ τοὺς σοὺς συμπλόους τριῶν ἡμερέων προαγο-
 “ ρεύω ἐκ τῆς ἐμῆς γῆς ἐς ἄλλην τινὰ μετ-
 “ ορμᾶσθαι· εἰ δὲ μὴ, ἀτε πολεμίους περι-
 “ ἐψεσθαι·”

CXVI. Ἐλένης μὲν ταύτην ἀπιξιν παρὰ Πρω-
 τέα ἐλεγον οἱ ἱέες γενέσθαι· δοκέει δέ μοι καὶ
 “ Ομηρος τὸν λόγον τοῦτον πυθέσθαι· ἀλλ’ οὐ
 γάρ ὁμοίως ἐς τὴν ἐποποιήην εὐπρεπῆς ήν τῷ
 ἑτέρῳ τῷπερ ἔχρονσατο· ἐς δὲ μετῆκε αὐτὸν, δη-
 λώσας ὡς καὶ τοῦτον ἐπίσταιτο τὸν λόγον. δῆλον
 δὲ, κιτάπερ ἐποίησε ἐν Ἰλιάδι (καὶ οὐδαμῇ ἄλλῃ
 ἀνεπόδιστε ἑωὗτὸν) πλάνην τὴν Ἀλεξάνδρου, ὡς
 ἀπηνείχθη ἄγων Ἐλένην, τῇ τε δὴ ἄλλῃ πλα-
 ζόμενος, καὶ ὡς ἐς Σιδῶνα τῆς Φοινίκης ἀπίκετο.
 ἐπιμέμνηται δὲ αὐτοῦ ἐν Διομήδεος ἀριστείῃ· λέγει
 δὲ τὰ ἔπεα οὕτω,

“Ἐνθ’ ἔσαν οἱ πέτλοι παμποίκιλοι, ἔργα γυναικῶν
 Σιδονίων, τὰς αὐτὸς Ἀλέξανδρος θεοειδῆς
 “ Ηγαγε Σιδονίηθεν, ἐπιπλὼς εὐρέα πόντον,
 Τὴν ὁδὸν ήν Ἐλένην περ ἀνήγαγεν εὐπατέρειαν.

ἐπιμέμνηται δὲ καὶ ἐν Ὁδυσσείῃ, ἐν τοιστὶ τοῖσι
 ἔπεσι,

Τοῖα Διὸς θυγάτηρ ἔχε φάρμακα μητιόεντα,
 ‘Εσθλὰ, τά οἱ Πολυδάμνα πόρεν Θῶνος παράκοιτις
 Αίγυπτιή· τῇ πλεῖστα φέρει ζείδωρος ἄρουρα
 Φάρμακα, πολλὰ μὲν ἔσθλὰ μεμιγμένα, πολλὰ δὲ
 λυγρά.

καὶ τάδε ἔνερφ πρὸς Τηλέμαχον Μενέλεως λέγει,

Αἰγύπτῳ μ' ἔτι δεῦρο θεοὶ μεμαῶτα νέεσθαι
·Ἐσχον, ἐπεὶ οὐ σφιν ἔρεξα τελέσσας ἐκατόμβας.

ἐν τούτοισι τοῖσι ἔπεσι δῆλοι, ὅτι ἡπίστατο τὴν
ἔς Αἴγυπτον Ἀλεξανδρου πλάνην· ὁμουρέει γὰρ
ἡ Συρίη Αἴγυπτῳ· οἱ δὲ Φοίνικες τῶν ἔστι ἡ
Σιδών, ἐν τῇ Συρίῃ οἰκέουσι.

CXVII. Κατὰ ταῦτα δὲ τὰ ἔπεα καὶ τόδε τὸ
χωρίου οὐκ ἡκιστα, ἀλλὰ μάλιστα δῆλον, ὅτι οὐκ
Ομήρου τὰ Κύπρια ἔπεα ἔστι, ἀλλ' ἄλλου τινός.
ἐν μὲν γὰρ τοῖσι Κυπρίοισι εἴρηται ώς τριταῖς
ἐκ Σπάρτης Ἀλεξανδρος ἀπίκετο ἔς τὸ Ἰλιον
ἄγων τὴν Ἐλένην, εὐαῖτε πνεύματι χρησάμενος
καὶ θαλάσση λείρ· ἐν δὲ Ἰλιάδι λέγει ώς ἐπλάζετο
ἄγων αὐτήν. Ομηρος μέν νυν καὶ τὰ Κύπρια
ἔπεα χαιρέτω.

CXVIII. Εἰρομένου δέ μεν τοὺς ἱρέας, εἰ μά-
ταιοι λόγον λέγουσι οἱ Ἑλληνες τὰ περὶ Ἰλιον
γενέσθαι, ἥ οὖ, ἔφασαν πρὸς ταῦτα τάδε, ιστορέψι
φάμενοι εἰδέναι παρ' αὐτοῦ Μενέλεω· ἐλθεῖν μὲν
γὰρ, μετὰ τὴν Ἐλένης ἀρπαγὴν, ἐς τὴν Τευκρόδα
γῆν Ἐλλήνων στρατιὴν πολλὴν βοηθεῦσαν Με-
νέλεῳ· ἐκβᾶσαν δὲ ἐς γῆν καὶ ιδρυθεῖσαν τὴν
στρατιὴν, πέμπειν ἐς τὸ Ἰλιον ἀγγέλους· σὺν
δέ σφι οἴναι καὶ αὐτὸν Μενέλεων· τοὺς δ' ἐπεὶ
τε ἐσελθεῖν ἐς τὸ τεῖχος, ἀπαιτέειν Ἐλένην τε καὶ
τὰ χρήματα τά οἱ οἴχετο κλέφας Ἀλέξανδρος,
τῶν τε ἀδικημάτων δίκας αἰτέειν· τοὺς δὲ Τεύκρους

“ Ἐλληνι ξείνῳ φυλάξω, ἐς δὲ ἀν αὐτοὺς ἐλθὼν
 “ ἔκεῖνος ἀπαγαγέσθαι εἴθελη· αὐτὸν δέ σε καὶ
 “ τοὺς σους συμπλόους τριῶν ἡμερέων προαγο-
 “ ρεύω ἐκ τῆς ἐμῆς γῆς ἐς ἄλλην τινὰ μετ-
 “ ορμῆσθαι· εἰ δὲ μὴ, ἅτε πολεμίους περι-
 “ ἐψεσθαι.”

ΣΧVΙ. Ἐλένης μὲν ταύτην ἄπιξιν παρὰ Πρω-
 τέα ἐλεγον οἱ ἱρέες γένεσθαι· δοκέει δέ μοι καὶ
 “Ομηρος τὸν λόγον τοῦτον πυθέσθαι· ἀλλ’ οὐ
 γὰρ ὄμοιώς ἐς τὴν ἐποποείην εὐπρεπής ἦν τῷ
 ἑτέρῳ τῷ περ ἐχρήσατο· ἐς δὲ μετῆκε αὐτὸν, δη-
 λώσας ὡς καὶ τοῦτον ἐπίσταιτο τὸν λόγον. δῆλον
 δὲ, κατάτερ ἐποίησε ἐν Ἰλιάδι (καὶ οὐδαμῇ ἄλλῃ
 ἀνεπόδιστε ἐωὗτὸν) πλάνην τὴν Ἀλεξάνδρου, ὡς
 ἀπηνείχθη ἄγων Ἐλένην, τῇ τε δὴ ἄλλῃ πλα-
 ζόμενος, καὶ ὡς ἐς Σιδῶνα τῆς Φοινίκης ἀπίκετο.
 ἐπιμέμνηται δὲ αὐτοῦ ἐν Διομήδεος ἀριστείῃ· λέγει
 δὲ τὰ ἔπεα οὕτω,

“Ενθ' ἔσαν οἱ πέπλοι παμποίκιλοι, ἔργα γυναικῶν
 Σιδονίων, τὰς αὐτὸς Ἀλέξανδρος θεοειδῆς
 “Ηγαγε Σιδονίηθεν, ἐπιπλώς εὐρέα πόντου,
 Τὴν ὁδὸν ἦν Ἐλένην περ ἀνήγαγεν εὐπατέρειαν.

ἐπιμέμνηται δὲ καὶ ἐν Ὀδυσσείῃ, ἐν τοισίδε τοῖσι
 ἔπεσι,

Τοῖα Διὸς θυγάτηρ ἔχε φάρμακα μητιθεντα,
 ‘Εσθλὰ, τὰ οἱ Πολυδάμνα πόρεν Θῶνος παράκοιτις
 Αἰγυπτίη· τῇ πλεῖστα φέρει ζείδωρος ἄρουρα
 Φάρμακα, πολλὰ μὲν ἐσθλὰ μεμιγμένα, πολλὰ δὲ
 λυγρά.

καὶ τάδε ἔνερε πρὸς Τηλέμαχον Μενέλεως λέγει,

Αἴγυπτῳ μ' ἔτι δεῦρο θεοὶ μεμαῶτα νέεσθαι
“Εσχον, ἐπεὶ οὐ σφιν ἔρεξα τεληέσσας ἑκατόμβας.

ἐν τούτοισι τοῖσι ἔπεσι δῆλοι, ὅτι ἡπίστατο τὴν
ἔς Αἴγυπτον Ἀλεξάνδρου πλάνην· ὁμουρέει γὰρ
ἡ Συρίη Αἴγυπτῳ· οὐ δὲ Φοίνικες τῶν ἐστι η
Σαδῶν, ἐν τῇ Συρίῃ οἰκέουσι.

CXVII. Κατὰ ταῦτα δὲ τὰ ἔπεα καὶ τόδε τὸ
χωρίον οὐκ ἥκιστα, ἀλλὰ μάλιστα δῆλον, ὅτι οὐκ
Ομῆρον τὰ Κύπρια ἔπεα ἐστι, ἀλλ' ἄλλου τινός.
ἐν μὲν γὰρ τοῖσι Κυπρίοισι εἴρηται ώς τριταῖος
ἐκ Σπάρτης Ἀλέξανδρος ἀπίκετο ἔς τὸ Ιλιον
ἄγων τὴν Ἐλένην, εὐαῖῃ τε πνεύματι χρησάμενος
καὶ θαλάσση λείγη· ἐν δὲ Ιλιάδι λέγει ώς ἐπλάζετο
ἄγων αὐτήν. Ομηρος μέν νυν καὶ τὰ Κύπρια
ἔπεα χαιρέτω.

CXVIII. Εἰδομένου δέ μεν τοὺς ἴρεας, εἰ μά-
ταιον λόγον λέγοντι οἱ Ἐλληνες τὰ περὶ Ιλιον
γενέσθαι, ἢ οὐ, ἔφασαν πρὸς ταῦτα τάδε, ιστορίησι
φάμενοι εἰδέναι παρ' αὐτοῦ Μενέλεων ἐλθεῖν μὲν
γὰρ, μετὰ τὴν Ἐλένης ἀρπαγὴν, ἔς τὴν Τευκρίδα
γῆν Ἐλλήνων στρατιὴν πολλὴν βοηθεῦσαν Με-
νέλεων ἐκβάσαν δὲ ἐς γῆν καὶ ιδρυθεῖσαν τὴν
στρατιὴν, πέμπειν ἐς τὸ Ιλιον ἀγγέλους· σὺν
δέ σφι ἵέναι καὶ αὐτὸν Μενέλεων· τοὺς δὲ ἐπεί
τε ἐσελθεῖν ἐς τὸ τεῖχος, ἀπαιτέειν Ἐλένην τε καὶ
τὰ χρήματα τά οἱ οἴχετο κλέψας Ἀλέξανδρος,
τῶν τε ἀδικημάτων δίκας αἰτέειν· τοὺς δὲ Τεύκρους

τὸν αὐτὸν λόγον λέγειν τότε καὶ μετέπειτα, καὶ ὅμνύντας καὶ ἀνωμοτὶ, μὴ μὲν ἔχειν Ἐλένην, μηδὲ τὰ ἐπικαλεύμενα χρήματα, ἀλλ’ εἶναι αὐτὰ πάντα ἐν Αἰγύπτῳ· καὶ οὐκ ἀν δικαίως αὐτοὶ δίκας ὑπέχειν, ἢ Πρωτεὺς ὁ Αἰγύπτιος βασιλεὺς ἔχει. οἱ δὲ Ἑλληνες καταγελᾶσθαι δοκέοντες ὑπ’ αὐτῶν, οὕτω δὴ ἐπολιόρκεον, ἐς ὃ ἔξειλον ἐλοῦσε δὲ τὸ τεῖχος ὡς οὐκ ἐφαίνετο ἡ Ἐλένη, ἀλλὰ τὸν αὐτὸν λόγον τῷ προτέρῳ ἐπυνθάνοντο, οὕτω δὴ πιστεύσαντες τῷ λόγῳ τῷ πρώτῳ οἱ Ἑλληνες, αὐτὸν Μενέλεων ἀποστέλλουσι παρὰ Πρωτέα.

CXIX. Ἀπικόμενος δὲ ὁ Μενέλεως ἐς τὴν Αἴγυπτον, καὶ ἀναπλώσας ἐς τὴν Μέμφιν, εἴπας τὴν ἀληθήην τῶν πρηγμάτων, καὶ ζεινίων ἥντησε μεγάλων, καὶ Ἐλένην ἀπαθέα κακῶν ἀπέλαβε· πρὸς δὲ, καὶ τὰ ἑωὕτοῦ χρήματα πάντα. τυχὼν μέντοι τούτων, ἐγένετο Μενέλεως ἀνὴρ ἄδικος ἐς Αἴγυπτίους· ἀποπλέειν γὰρ ὡρμημένον αὐτὸν ἵσχον ἄπλοιαι· ἐπειδὴ δὲ τοῦτο ἐπὶ πολλὸν τοιοῦτο ἦν, ἐπιτεχνᾶται πρῆγμα οὐκ ὄσιον· λαβὼν γὰρ δύο παιδία ἀνδρῶν ἐπιχωρίων, ἐντομά σφεα ἐποίησε· μετὰ δὲ, ὡς ἐπάϊστος ἐγένετο τοῦτο ἔργασμένος, μισθείς τε καὶ διωκόμενος, οἵχετο φεύγων τῇσι οὐησὶ ιθὺ Λιβύης. τὸ ἐνθεῦτεν δὲ ὅκου ἔτι ἐτράπετο, οὐκ είχον εἴπειν Αἰγύπτιοι. τούτων δὲ τὰ μὲν ιστορίησι ἔφασαν ἐπίστασθαι, τὰ δὲ, παρ’ ἑωὕτοισι γενόμενα, ἀτρεκέως ἐπιστάμενοι λέγειν.

CXX. Ταῦτα μὲν Αἰγυπτίων οἱ ἱρέες ἔλεγον· ἐγὼ δὲ τῷ λόγῳ τῷ περὶ Ἐλένης λεχθέντι καὶ αὐτὸς

προστίθεμαι, τάδε ἐπειλεγόμενος· εἰ δὴ Ἐλένη ἐν Ἰλίῳ, ἀποδοθῆναι ἀν αὐτὴν τοῖσι Ἑλλησι, ὅτοι ἐκόντος γε ἡ ἄκοντος Ἀλέξανδρον. οὐ γὰρ δὴ οὕτω γε φρεγοβλαβῆς ἦν ὁ Πρίαμος, οὐδὲ οἱ ἄλλοι προσήκοντες αὐτῷ, ὥστε τοῖσι σφετέροισι σώμασι καὶ τοῖσι τέκνοισι καὶ τῇ πόλι κινδυνεύειν ἔβουλοντο, ὅκως Ἀλέξανδρος Ἐλένη συνοικέῃ· εἴ δὲ τοι καὶ ἐν τοῖσι πρώτοισι χρόνοισι ταῦτα ἔγινωσκον· ἐπεὶ πολλοὶ μὲν τῶν ἄλλων Τρώων ὀκότε συμμίσγοιεν τοῖσι Ἑλλησι, ἀπώλλυντο, αὐτοῦ δὲ Πριάμου οὐκ ἔστι ὅτε οὐ δύο, ἢ τρεῖς, ἢ καὶ ἕτεροι πλείους τῶν παίδων μάχης γινομένης ἀπέθνησκον, εἰ χρή τι τοῖσι ἐποκοιοῖσι χρεώμενου λέγειν· τούτων δὲ τοιούτων συμβαινόντων, ἐγὼ μὲν ἔλπομαι εἴ καὶ αὐτὸς Πρίαμος συνοίκεε Ἐλένη, ἀποδοῦναι ἀν αὐτὴν τοῖσι Ἀχαιοῖσι, μέλλοντά γε δὴ τῶν παρεόντων κακῶν ἀπαλλαγῆσεσθαι. οὐ μὲν οὐδὲ ἡ βασιληὴ ἐς Ἀλέξανδρον περιεἴη, ὥστε γέροντος Πριάμου ἔόντος, ἐπ' ἐκείνῳ τὰ πρόγματα ἔναι· ἀλλὰ Ἐκτώρ, καὶ τρεσβύτερος καὶ ἀνὴρ ἐκείνου μᾶλλον γ' ἔὼν, ἐμελλε αὐτὴν Πριάμου ἀποθανόντος παραλάμψεσθαι· τὸν οὐ προσῆκε ἀδικέοντι τῷ ἀδελφεῷ ἐπιτρέπειν, καὶ ταῦτα, μεγάλων κακῶν δι' αὐτὸν συμβαινόντων, ἴδιῃ τε καὶ αὐτῷ, καὶ τοῖσι ἄλλοισι πᾶσι Τρωσί. ἀλλ' οὐ γὰρ εἶχον Ἐλένην ἀποδοῦναι, οὐδὲ λέγουσι αὐτοῖσι τὴν ἀληθηῖν ἐπίστευον οἱ Ἑλλητες· ὡς μὲν ἐγὼ γνώμην ἀποφαίγομαι, τοῦ δαιμονίου παρασκευάζοντος, ὅκως πανωλεθρίη

ἀπολόμενοι, καταφανὲς τοῦτο τοῖσι ἀνθρώποισι ποιήσωσι, ὡς τῶν μεγάλων ἀδικημάτων μεγάλαι εἰσὶ καὶ αἱ τιμωρίαι παρὰ τῶν θεῶν. καὶ ταῦτα μὲν, τῇ ἐμοὶ δοκέει, εἴρηται.

CXXI. Πρωτέος δὲ ἐκδέξασθαι τὴν βασιληῖην ‘Ραμψίνιτον ἔλεγον· ὃς μνημόσυνα ἐλίπετο τὰ προπύλαια τὰ πρὸς ἑσπέρην τετραμένα τοῦ ‘Ηφαιστείου’ ἀντίους δὲ τῶν προπυλαίων ἔστησε ἀνδριάντας δύο, εἴντας τὸ μέγαθος πέντε καὶ εἴκοσι πήχεων· τῶν Αἰγύπτιοι τὸν μὲν πρὸς βορέω ἐστεῶτα καλέουσι θέρος· τὸν δὲ πρὸς νότον, χειμῶνα· καὶ τὸν μὲν καλέουσι θέρος, τοῦτον μὲν προσκυνέουσί τε καὶ εὖ ποιέουσι· τὸν δὲ χειμῶνα καλεύμενον, τὰ ἔμπαλιν τούτων ἔρδουσι. Πλοῦτον δὲ τούτῳ τῷ βασιλεῖ γενέσθαι ἀργύρου μέγαν, τὸν οὐδένα τῶν ὕστερον ἐπιτραφέντων βασιλέων δύνασθαι ὑπερβαλέσθαι, οὐδὲ ἔγγὺς ἐλθεῖν. βουλόμενον δὲ αὐτὸν ἐν ἀσφαληῖᾳ τὰ χρήματα θησαυρίζειν, οἰκοδομέσθαι οἰκημα λίθινον· τοῦ τῶν τοίχων ἔνα ἐς τὸ ἔξω μέρος τῆς οἰκίης ἔχειν. τὸν δὲ ἔργαζόμενον ἐπιβουλεύοντα, τάδε μηχανᾶσθαι· τῶν λίθων παρασκευάσασθαι ἔνα ἔξαίρετον εἶναι ἐκ τοῦ τοίχου ρῆιδίως καὶ ὑπὸ δύο ἀνδρῶν καὶ ὑπ’ ἐνός. ὡς δὲ ἐπετελέσθη τὸ οἰκημα, τὸν μὲν βασιλῆα θησαυρίσαι τὰ χρήματα ἐν αὐτῷ· χρόνου δὲ περιιόντος, τὸν οἰκοδύμον περὶ τελευτὴν τοῦ βίου ἔοντα, ἀνακαλέσασθαι τοὺς παιδας (εἶναι γὰρ αὐτῷ δύο)· τούτοισι δὲ ἀπηγήσασθαι, ὡς ἐκείνων προορέων ὅκως

βίον ἄφθονον ἔχωσε, τεχνάσαιτο οἰκοδομέων τὸν θησαυρὸν τοῦ βασιλῆος· σαφέως δ' αὐτοῖσι πάντα ἐξηγησάμενον τὰ περὶ τὴν ἔξαίρεσιν τοῦ λίθου, δοῦναι τὰ μέτρα αὐτοῦ, λέγοντα ὡς ταῦτα διαφύλασσοντες, ταμίαι τῶν βασιλῆος χρημάτων ἔσονται. καὶ τὸν μὲν τελευτῆσαι τὸν βίον, τοὺς δὲ παιδας αὐτοῦ οὐκ ἔς μακρὸν ἔργου ἔχεσθαι· ἐπελθόντας δὲ ἐπὶ τὰ βασιλήια νυκτὸς, καὶ τὸν λίθον ἐπὶ τῷ οἰκοδομήματι ἀνευρόντας, ρηϊδίως μεταχειρίσασθαι, καὶ τῶν χρημάτων πολλὰ ἔξενείκασθαι. Ὡς δὲ τυχεῖν τὸν βασιλῆα ἀνοίξαντα τὸ οἴκημα, θωῦμάσαι, ἰδόντα τῶν χρημάτων καταδεῖ τὰ ἀγγήια· οὐκ ἔχειν δὲ ὅν τινα ἐπαιτιᾶται, τῶν τε σημάντρων ἔοντων σώων, καὶ τοῦ οἰκήματος κεκλειμένου. ὡς δὲ αὐτῷ καὶ δίς καὶ τρὶς ἀνοίξαντι, ἀεὶ ἐλάσσω φαίνεσθαι τὰ χρήμata (τοὺς γὰρ κλέπτας οὐκ ἀνιέναι κεραΐζοντας), ποιησαὶ μιν τάδε· πάγας προστάξαι ἐργάσασθαι, καὶ ταύτας περὶ τὰ ἀγγήια ἐν τοῖσι τὰ χρήμata ἐνη̄, στῆσαι· τῶν δὲ φωρῶν ὥσπερ ἐν τῷ προτοῦ χρόνῳ ἐλθόντων, καὶ ἐνδύντος τοῦ ἐτέρου αὐτῶν, ἐπεὶ πρὸς τὸ ἄγγος προσῆλθε, ιθέως τῷ πάγῳ ἐνέχεσθαι· ὡς δὲ γνῶναι αὐτὸν ἐν οἴῳ κακῷ ἦν, ιθέως καλέειν τὸν ἀδελφεὸν, καὶ δηλοῦν αὐτῷ τὰ παρεόντα, καὶ κελεύειν τὴν ταχίστην ἐσδύντα, ἀποτάμνειν αὐτοῦ τὴν κεφαλήν· ὅκως μὴ αὐτὸς ὀφθεὶς καὶ γνωρισθεὶς ὃς εἴη, προσαπολέσει καὶ ἐκεῖνον· τῷ δὲ δόξαι εὖ λέγειν, καὶ ποιησαὶ μιν πεισθέντα ταῦτα· καὶ καταρρόσαντα τὸν λίθον,

ἀπιέναι ἐπ' οἴκου, φέροντα τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀδελφεοῦ. Ὡς δὲ ἡμέρη ἐγένετο, ἐσελθόντα τὸν βασιλῆα ἐς τὸ οἴκημα, ἐκπεπλῆχθαι, ὄρέοντα τὸ σῶμα τοῦ φωρὸς ἐν τῇ πάγῃ ἅνευ τῆς κεφαλῆς ἔον· τὸ δὲ οἴκημα, ἀσινὲς, καὶ οὕτε ἐσοδον οὕτε ἔκδυσιν οὐδεμίην ἔχον· ἀπορεύμενον δέ μιν, τάδε τοιῆσαι· τοῦ φωρὸς τὸν νέκυν κατὰ τοῦ τεύχεος κατακρεμάσας φυλάκους δὲ αὐτοῦ καταστήσαντα, ἐντείλασθαι σφισ, τὸν ἀνίδωνται ἀποκλαύσαντα, ἢ κατοικτεσάμενον, συλλαβθόντας ἄγειν πρὸς ἑώρτον. ἀνακρεμαμένου δὲ τοῦ νέκυος, τὴν μητέρα δεινῶς φέρειν· λόγους δὲ πρὸς τὸν περιεόντα παιδὰ ποιευμένην, προστάσσειν αὐτῷ, ὅτεψ τρύπῳ δύναται, μηχανᾶσθαι ὅκως τὸ σῶμα τοῦ ἀδελφεοῦ καταλύσας κομιεῖ· εἰ δὲ τούτων ἀμελήσει, διαπειλέειν αὐτὴν, ὡς ἐλθοῦσα πρὸς τὸν βασιλῆα, μηνύσει αὐτὸν ἔχοντα τὰ χρήματα. Ὡς δὲ χαλεπῶς ἐλαμβάνετο ἡ μήτηρ τοῦ περιεόντος παιδὸς, καὶ πολλὰ πρὸς αὐτὴν λέγων οὐκ ἐπειθε, ἐπιτεχνήσασθαι τοιάδε μιν· ὄνος κατασκευασάμενον, καὶ ἀσκοὺς πλήσαντα οἴνου, ἐπιθεῖναι ἐπὶ τῶν ὄνων, καὶ ἐπειτα ἐλαύνειν αὐτούς· ὡς δὲ κατὰ τοὺς φυλάσσοντας ἦν τὸν κρεμάμενον νέκυν, ἐπισπάσαντα τῶν ἀσκῶν δύο ἢ τρεῖς ποδεῶνας αὐτὸν λύειν ἀπαμμένους· ὡς δὲ ἐρρέε ὁ οἶνος, τὴν κεφαλὴν μιν κόπτεσθαι μεγάλα βοῶντα, ὡς οὐκ ἔχοντα πρὸς ὄκοιον τῶν ὄνων πρῶτον τράπηται· τοὺς δὲ φυλάκους, ὡς ἰδεῖν πολὺν ρέοντα τὸν οἶνον, συντρέχειν ἐς τὴν ὁδὸν, ἀγγήια ἔχον-

τας, καὶ τὸν ἔκκεχυμένον οἶνον συγκομῆσιν, ἐν κέρδεῃ ποιευμένους· τὸν δὲ διαλοιδορέεσθαι πᾶσι, ὄργην προσποιεύμενον· παραμυθευμένων δὲ αὐτὸν τῶν φυλάκων, χρόνῳ πρητύνεσθαι προσποιέεσθαι, καὶ ὑπίεσθαι τῆς ὄργης· τέλος δὲ, ἔξελάσαι αὐτὸν τοὺς ὄνους ἐκ τῆς ὁδοῦ, καὶ κατασκευάζειν. ὡς δὲ λόγους τε πλείους ἐγγίνεσθαι, καὶ τινα καὶ σκῶφαί μιν καὶ ἐς γέλωτα προσαγαγέσθαι, ἐπιδοῦναι αὐτοῖσι τῶν ἀσκῶν ἔνα· τοὺς δὲ αὐτοῦ ὕσπερ εἴχον κατακλιθέντας πίνειν διανοέεσθαι, καὶ ἐκείνον παραλαμβάνειν, καὶ κελεύειν μετ' ἑωὕτῶν μείγαντα αυμπίνειν· τὸν δὲ πεισθῆναι τε δὴ, καὶ καταμεῖναι. ὡς δέ μιν παρὰ τὴν πόσιν φιλοφρόνως ἡσπάζοντο, ἐπιδοῦναι αὐτοῖσι καὶ ἄλλον τῶν ἀσκῶν· δαψιλέῃ δὲ τῷ ποτῷ χρησαμένους τοὺς φυλάκους, ὑπερμεθυσθῆναι· καὶ κρατηθέντας ὑπὸ τοῦ ὅπνου, αὐτοῦ ἐνθάπερ ἐπινοι κατακομηθῆναι· τὸν δὲ, ὡς πρόσω ην τῆς νυκτὸς, τό, τε σῶμα τοῦ ἀδελφεοῦ καταλύσαι, καὶ τῶν φυλάκων ἐπὶ λύμῃ πάντων ἔνρησαι τὰς δεξιὰς παρηίδας· ἐπιθέντα δὲ τὸν νέκυν ἐπὶ τοὺς ὄνους, ἀπελαύνειν ἐπ' οἴκου, ἐπιτελέσαντα τῇ μητρὶ τὰ προσταχθέντα. Τὸν δὲ βασιλέα, ὡς αὐτῷ ἀπηγγέλθη τοῦ φωρὸς ὁ νέκυς ἔκκεκλεμένος, δεινὰ ποιέειν· πάντως δὲ βουλόμενον εὑρεθῆναι ὅστις κοτὲ εἴη ὁ ταῦτα μηχανώμενος, ποιῆσαι μιν τάδε, ἐμοὶ μὲν οὐ πιστά· τὴν θυγατέρα τὴν ἑωὕτοῦ κατίσαι ἐπ' οἰκήματος, ἐντειλάμενον πάντας τε ὁμοίως προσδέκεσθαι, καὶ πρὶν συγγενέσθαι, ἀναγκάζειν λέγειν αὐτῇ ὅ, τι

δὴ ἐν τῷ βίῳ ἔργασται αὐτῷ σοφώτατον καὶ ἀνοσιώτατον· ὃς δὲ ἂν ἀπηγόσῃ τὰ περὶ τὸν φῶρα γεγενημένα, τοῦτον συλλαμβάνειν, καὶ μὴ ἀπείναι ἔξω. ὡς δὲ τὴν παιδα ποιέειν τὰ ἐκ τοῦ πατρὸς προσταχθέντα, τὸν φῶρα πυθόμενον τῶν εἴνεκα ταῦτα ἐπρήσσετο, θουληθέντα πολυτροπίῃ τοῦ βασιλῆος περιγενέσθαι, ποιέειν τάδε· νεκροῦ προσφάτου ἀποταρόντα ἐν τῷ ἄμψῃ τὴν χεῖρα, ἵέναι αὐτὸν ἔχοντα αὐτὴν ὑπὸ τῷ ἴματίῳ· ἐσελθόντα δὲ ὡς τοῦ βασιλῆος τὴν θυγατέρα, καὶ εἵρωτάμενον τάπερ καὶ οἱ ἄλλοι, ἀπηγόσασθαι ὡς ἀνοσιώτατον μὲν εἴη ἔργασμένος, ὅτε τοῦ ἀδελφεοῦ ἐν τῷ θησαυρῷ τοῦ βασιλῆος ὑπὸ πάγης ἀλόντος ἀποτάμοι τὴν κεφαλήν· σοφώτατον δὲ, ὅτι τοὺς φυλάκους καταμεθύσας, καταλύσει τοῦ ἀδελφεοῦ κρεμαμένου τὸν νέκυν. τὴν δὲ, ὡς ἤκουσε, ἀπτεσθαι αὐτοῦ. τὸν δὲ φῶρα ἐν τῷ σκότει προτείναι αὐτῇ τοῦ νεκροῦ τὴν χεῖρα· τὴν δὲ, ἐπιλαβομένην ἔχειν, νομίζουσαν αὐτοῦ ἐκείνου τῆς χειρὸς ἀντέχεσθαι· τὸν δὲ φῶρα προέμενον αὐτῇ, οἴχεσθαι διὰ θυρέων φεύγοντα. Ὡς δὲ καὶ ταῦτα ἐς τὸν βασιλέα ἀπενείχθη, ἐκπεπλῆχθαι μὲν ἐπὶ τῷ πολυφροσύνῃ τε καὶ τόλμῃ τάνθρωπον· τέλος δὲ, διαπέμποντα ἐς πάσας τὰς πόλις, ἐπαγγέλλεσθαι ἀδεάν τε διδόντα, καὶ μεγάλα ὑποδεκόμενον ἐλθόντι ἐς ὄψιν τὴν ἐωὕτοῦ· τὸν δὲ φῶρα, πιστεύσαντα, ἐλθεῖν πρὸς αὐτόν· Ἐρμψίνιτον δὲ μεγάλως θωράκασαι, καὶ οἱ τὴν θυγατέρα ταύτην συνοικίσαι, ὡς πλεῖστα ἐπισταμένων ἀνθρώπων·

Αίγυπτίους μὲν γὰρ τῶν ἄλλων προκεκρίσθαι,
ἐκεῖνον δὲ, Αίγυπτίων.

CXXII. Μετὰ δὲ ταῦτα, ἔλεγον τοῦτον τὸν
βασιλῆα ζωὸν καταβῆναι κάτω ἐς τὸν οἱ Ἐλ-
ληνες ἀΐδην νομίζουσι εἶναι, κάκεῖθι συγκυθεύειν
τῇ Δήμητρι· καὶ τὰ μὲν, νικᾶν αὐτὴν, τὰ δὲ,
ἴσσοιςθαι ύπ' αὐτῆς· καὶ μιν πάλιν ἀπικέσθαι
δῶρον ἔχοντα παρ' αὐτῆς χειρόμακτρον χρύσεον.
ἀπὸ δὲ τῆς Ῥαμψινίτου καταβάσιος, ὡς πάλιν
ἀπίκετο, ὅρτὴν δὴ ἀνάγειν Αἰγυπτίους ἔφασαν·
τὴν καὶ ἐγὼ οἵδα ἔτι καὶ ἐς ἐμὲ ἐπιτελέοντας
αὐτούς· οὐ μέντοι εἴτε δέ ἄλλο τι, εἴτε διὰ ταῦτα
ὅρτάζουσι, ἔχω λέγειν. φάρος δὲ αὐτημερὸν ἔξυ-
φύναντες οἱ ἱρέες, κατ' ὃν ἔδησαν ἐνὸς αὐτῶν
μάτρῃ τοὺς ὄφθαλμούς· ἀγαγόντες δέ μιν ἔχοντα
τὸ φάρος ἐς ὁδὸν φέρουσαν ἐς ἵρὸν Δήμητρος,
αὐτοὶ ἀπαλλάσσονται ὀπίσω· τὸν δὲ ἵρεα τοῦτον
καταδεδεμένον τοὺς ὄφθαλμοὺς, λέγουσι ύπὸ δύο
λύκων ἄγεσθαι ἐς τὸ ἵρὸν τῆς Δήμητρος, ἀπέχον
τῆς πόλιος εἴκοσι σταδίους· καὶ αὗτις ὀπίσω
ἐκ τοῦ ἵρου ἀπάγειν μιν τοὺς λύκους ἐς τῷοῦτὸ
χωρίον.

CXXIII. Τοῖσι μέν νυν ύπ' Αἰγυπτίων λεγο-
μένοισι χράσθω ὅτεψ τὰ τοιαῦτα πιθανά ἔστι·
ἔμοὶ δὲ παρὰ πάντα τὸν λόγον ὑπάκειται, ὅτι
τὰ λεγόμενα ύπ' ἐκάστων ἀκοῆ γράφω. ἀρχηγε-
τεύειν δὲ τῶν κάτω Αἰγύπτιοι λέγουσι Δήμητρα
καὶ Διόνυσον. πρῶτοι δὲ καὶ τόνδε τὸν λόγον
Αἰγύπτιοί είσι οἱ εἰπόντες, ὡς ἀνθρώπους ψυχὴ

άλλοντος ἦστι· τοῦ οὐρανοῦ δὲ παπρίσσετος,
οὐδὲ ἄλλο μέρη εἰς γούναις ἐσάνεται· ἔτιδε
τριπλῆ γένεται τὸ γόνον τοῦ τὸ βαλάνειον καὶ
τὰ πετρεῖα, εἴτε δὲ αἰγάλευτον σχῆμα γούναις
ἐσάνεται· τὸν πεπλάνευτον δὲ αὕτη γούναις εἰ
γραμμάτων ἔτοιτα τούτου τῷ λόγῳ εἰσὶ οἱ Ἐλ-
λίνεις ἐγγένετοι, οἱ δέ γούναις, οἱ δὲ,
βαλάνεις, οἱ δέ γούναις εἰστούσαι· τοῦτο δέ τοι
τὰ γούναιτα, οὐ τούτα.

CXXXV. Μηδὶ μη τὸν Φαραώνον Σασσάνης
έναν οὐ δικράντην πόλεις αἰνιγματικήν εἶναι. καὶ
αὐτοῦτοι δικράντην λεγούσι· μετὰ δὲ τούτους,
διατίθεντε τούτου Λαούς, οἱ τάραντοι παρέσχεται
εἰσαγόντες τοῦ μητρὸς τὸ φέρετρον,
πρῶτα μεταφέρειν τούτον τὸ φέρετρον· μετὰ δὲ, προέ-
ιδον εἰσαγόντες τούτος τούτον τὸ φέρετρον· τούτη
μετὰ δὲ παραπέδευται, οἱ τοῦ Αιδανούντος τοῦ εἰ
τοῦ Δραγόνος γούναι, οἱ τούτους Σάσσανοι Λαθροί
μερικαὶ τοῦ Λαούντος διαπεριβαλλούσαι δὲ τὸν πο-
ταμόν τὸν οὐρανού τοῦ Λαθρού ιστορεῖσθαι εἰσί-
σσανται, καὶ τούτη τὸν Λαθρούν παρέσχεται οὖτε,
τούτης τούτου Σάσσανοι. εργαζόντα δὲ επειδὴ με-
ριώδεις αὐτούς τοὺς τὸν τριπληρὸν εἰσιτεῖν.
γάντια δὲ επινεμένα τριπληρά τοῦ λαοῦ. δέκα
μερέστοις τὸν ψάνθη κατέταινο τὸν αἰλούρον τοῦ Λαθρού,
τὸν ἔπιπλον, σύντονο εἴη οὐ πεπλάνη τὸν ἔπιπλον
τὸν παραπέδον, οὐδὲ οὐδεσσι· τούτος μερέστοις
μεριώδεις τούτης αριστείας θεός δέ, οὐδεις αριστεί-
ας δέ, τῷ μεταπλαστῇ εἰπειν μεταπλασία, εἰπειν

όργηματι· λίθου τε ζεστοῦ καὶ ζώων ἐγγεγλυμένων) ταύτης τε δὴ δέκα ἔτεα γενέσθαι, καὶ τῶν ἐπὶ τοῦ λόφου, ἐπ' οὐκ ἐστᾶσι αἱ πυραμίδες, καὶ τῶν ὑπὸ γῆν οἰκημάτων, τὰς ἐποιέτερο θήκας ἐνύτῳ ἐν νήσῳ, διώρυχα τοῦ Νείλου ἐσαγαγών. τῇ δὲ πυραμίδῃ αὐτῇ χρόνον γενέσθαι εἴκοσι ἔτεα ποιευμένη, τῆς ἐστὶ παντακῇ μέτωπον ἔκαστον ὀκτὼ πλεθρα, ἐούσης τετραγώνου, καὶ ὑψος ἵσον· λίθου δὲ ζεστοῦ τε καὶ ἀρμοσμένου ταμάλιστα· ὄνδις τῶν λίθων τριήκοντα ποδῶν ἐλάσσων.

CXXV. Ἐποιήθη δὲ ὡδε αὐτῇ ἡ πυραμὶς ἀναβαθμῶν τρόπον, τὰς μετεξέτεροι κρώσσας, οἱ δὲ βωμίδας ὀνομάζουσι· τοιαύτην τοπρώτον ἐπεί τε ἐποίησαν αὐτὴν, ἡειρον τοὺς ἐπιλοίπους λίθους μηχανῆσι ξύλων βραχέων πεποιημένησι· χαμάθεν μὲν ἐπὶ τὸν πρώτον στοῖχον τῶν ἀναβαθμῶν ἀείροντες· ὅκως δὲ ἀνίοι ὁ λίθος ἐπ' αὐτὸν, εἰς ἐτέρην μηχανὴν ἐτίθετο, ἐστεῶσαν ἐπὶ τοῦ πρώτου στοίχου· ἀπὸ τούτου δὲ ἐπὶ τὸν δεύτερον εὐλκέτο στοῖχον, ἐπ' ἄλλης μηχανῆς· ὅσοι γὰρ δὴ στοῖχοι ἦσαν τῶν ἀναβαθμῶν, τοσαῦται καὶ μηχαναὶ ἦσαν· εἴτε καὶ τὴν αὐτὴν μηχανὴν ἐνύσαν μίην τε καὶ εὑβάστακτον μετεφόρεον ἐπὶ στοῖχον ἔκαστον, ὅκως τὸν λίθον ἐξέλοιεν· λελέχθω ἡμῖν ἐπ' ἀμφότερα, κατάπερ λέγεται. ἐξεποιήθη δὲ ὡν τὰ ἀνώτατα αὐτῆς πρῶτα· μετὰ δὲ, τὰ ἐπόμενα τούτων ἐξεποίευν· τελευταῖα δὲ αὐτῆς τὰ ἐπίγαια καὶ τὰ κατωτάτω ἐξεποίησαν. σεσήμανται δὲ διὰ γραμμάτων Αἰγυπτίων ἐν τῇ

πυραμίδι, ὅσα ἔς τε συμβαιένου καὶ κρόμμια καὶ σκόρφδα ἀναισημώθη τοῖσι ἐργαζομένοισι· καὶ, ὡς ἐμὲ εὖ μεμνῆσθαι τὰ ὁ ἐρμηνεύς μοι, ἐπιλεγόμενος τὰ γράμματα, ἔφη, ἐξαύσια καὶ χίλια τάλαντα ἀργυρίου τετελέσθαι. εἰ δὲ ἔστι οὕτως ἔχοντα ταῦτα, κόσα εἴκος ἄλλα δεδαπανῆσθαι ὥστι ἐς τε σιδηρού τῷ ἐργάζοντο, καὶ σιτία καὶ ἑσθῆτα τοῖσι ἐργαζομένοισι; ὡκότε χρόνου μὲν οἰκοδόμεον τὰ ἐργα τὸν εἰρημένον· ἄλλον δὲ, ὡς ἐγὼ δοκέω, ἐν τῷ τοὺς λίθους ἔταμνον, καὶ ἄγον, καὶ τὸ ὑπὸ γῆν ὅρυγμα ἐργάζοντο, οὐκ ἀλίγον χρόνον.

CXXVI. Ἐς τοῦτο δὲ ἐλθεῖν Χέστα κακότητος, ὥστε χρημάτων δεόμενον, τὴν θιγατέρα τὴν ἐωύτου κατίσαντα ἐπ' οἰκήματος, προστάξαι πρήσσεσθαι ἀργύριον ὄκόσον δή τι· οὐ γάρ δὴ τοῦτο γε ἐλεγον· τὴν δὲ, τά τε ὑπὸ τοῦ πατρὸς ταχθέντα πρήσσεσθαι· ἴδερ δὲ καὶ αὐτὴν διανοηθῆναι μνημῆιον καταλιπέσθαι· καὶ τοῦ ἐσιέντος πρὸς αὐτὴν ἐκάστον δέεσθαι, ὅκως ἀν αὐτῇ ἔνα λίθον ἐν τοῖσι ἐργοισι δωρέοιτο. ἐκ τούτων δὲ τῶν λίθων ἔφασαν τὴν πυραμίδα οἰκοδομηθῆναι, τὴν ἐν μέσῳ τῶν τριῶν ἐστηκυῖαιν, ἐμπροσθεν τῆς μεγάλης πυραμίδος· τῆς ἔστι τὸ κῶλον ἔκαστον, ὅλου καὶ ἡμίσεος πλέθρον.

CXXVII. Βασιλεῦσαι δὲ τὸν Χέστα τοῦτον Αἰγύπτιοι ἐλεγον πεντήκοντα ἔτεα· τελευτήσαντος δὲ τούτου, ἐκδέξασθαι τὴν βασιληῖην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Χεφρῆνα· καὶ τοῦτον δὲ τῷ αὐτῷ τρόπῳ

διαχράσθαι τῷ ἑτέρῳ τά τε ἄλλα, καὶ πυραμίδα ποιῆσαι, ἐς μὲν τὰ ἔκείνου μέτρα οὐκ ἀνήκουσαν ταῦτα γάρ ὅτε καὶ ἡμεῖς ἐμεγρήσαμεν· οὔτε γὰρ ὑπεστι οἰκήματα ὑπὸ γῆν, οὔτε ἐκ τοῦ Νείλου διώρυξ ἥκει ἐς αὐτὴν, ὕσπερ ἐς τὴν ἑτέρην, ρέουσα· διοικεδομημένου δὲ αὐλῶνος, ἐσω νῆσον περιβρέπει, ἐν τῷ αὐτὸν λέγουσι κείσθαι Χέοπα. ὑποδείμας δὲ τὸν πρώτον δόμον λίθου Αἰθιοπικοῦ ποκίλου τεσσιράκοντα πόδας, ὑπόβασιν τῆς ἑτέρης τῶντὸ μέγαθος, ἔχομένην τῆς μεγάλης οἰκοδόμησε. ἐστᾶσι δὲ ἐπὶ λόφου τοῦ αὐτοῦ ἀμφότεραι, μάλιστα ἐς ἑκατὸν πόδας ὑψηλοῦ. βασιλεῦσαι δὲ ἐλεγον Χεφρῆνα ἐξ καὶ πεντήκοντα ἔτεα.

ΣΧΧVIII. Ταῦτα δέ τε καὶ ἑκατὸν λογίζονται ἔτεα, ἐν τοῖσι Αἴγυπτίοισι τε πᾶσαν εἶναι κακότητα, καὶ τὰ ἵρα χρόνου τεσσούτου κατακλητισθέντα οὐκ ἀναιχθῆναι. τούτους ὑπὸ μίστος οὐ κάρτα θέλουσι Αἴγυπτιοι ὄντωμάζειν, ἀλλὰ καὶ τὰς πυραμίδας καλέουσι ποιμένος Φελίτιος, ὃς τοῦτον τὸν χρόνον ἔνεψε κτήνεα κατὰ ταῦτα τὰ χωρία.

ΣΧΧIX. Μετὰ δὲ τοῦτον, βασιλεῦσαι Αἴγυπτον Μικερίνοι ἐλεγον, Χέοπος παῖδα· τῷ τὰ μὲν τοῦ πατρὸς ἔργα ἀπαδεῖν· τὸν δὲ τά τε ἵρα ἀνοίκαι, καὶ τὸν λεὼν τετρυρένων ἐς τὸ ἐσχατον κακοῦ, ἀκεῖναι πρὸς ἔργα τε καὶ θυσίας· δίκαιας δὲ σφι πάντων βασιλήων δικαιοτάτας κρίνειν. κατὰ τοῦτο μὲν νυν τὸ ἔργον, ἀπάντων ὅσοι ἥδη βασιλῆς ἐγένοντο Αἴγυπτίων, αἰνέουσι μάλιστα τοῦτον τά τε ἄλλα γάρ μν. ερίνειν εὖ, καὶ δὴ καὶ τῷ ἐπι-

μεμφομένψ ἐκ τῆς δίκης παρ' ἑωὕτου διδόντα ἄλλα, ἀποπιμπλάναι αὐτοῦ τὸν θυμόν. ἔοντι δὲ ἡπίψ τῷ Μυκερίνῳ κατὰ τοὺς πολιταῖς, καὶ ταῦτα ἐπιτηδεύοντι, πρῶτον κακῶν ἅρξαι τὴν θυγατέρα ἀποθανοῦσαν αὐτοῦ, τὴν μοῦνόν οἱ εἶναι ἐν τοῖσι οἰκίοισι τέκνον. τὸν δὲ, ὑπεραλγήσαντά τε τῷ περιεπεπτώκεε πρόγυματι, καὶ βουλόμενον περισσότερόν τι τῶν ἄλλων θάψαι τὴν θυγατέρα, ποιήσασθαι βοῦν· ξυλίνην κοίλην. καὶ ἐπειτα καταχρυσώσαντά μιν ταύτην, ἐσω ἐν αὐτῇ θάψαι ταύτην δὴ τὴν ἀποθανοῦσαν θυγατέρα.

CXXX. Αὗτη ὡν ἡ βοῦς γῆ οὐκ ἐκρύψθη, ἀλλ' ἔτι καὶ ἐς ἐμὲ ἦν φανερή· ἐν Σάῃ μὲν πόλι ἑοῦσα, κειμένη δὲ ἐν τοῖσι βασιληῖσι, ἐν οἰκήματι ἡσκημένῳ· θυμίματα δὲ παρ' αὐτῇ παντοῖα καταγίζουσι ἀνὰ πᾶσαν ἡμέρην· σύκτα δὲ ἐκάστην πάνυ χος λύχνος παρακαίεται. ἀγχοῦ δὲ τῆς βοὸς ταύτης ἐν ἄλλῳ οἰκήματι εἴκονες τῶν παλλακέων τῶν Μυκερίνου ἐστᾶσι, ὡς ἐλεγον οἱ ἐν Σάῃ πόλι ἱέες· ἐστᾶσι μὲν γὰρ ξύλινοι κολοσσοὶ, ἑοῦσαι ἀριθμὸν ὡς εἴκοσι μάλιστά κη, γυμναὶ ἐργασμέναι· αἱ τινες μέντοι εἰσὶ, οὐκ ἔχω εἰπεῖν, πλὴν ἡ τὰ λεγόμενα.

CXXXI. Οἱ δέ τινες λέγουσι περὶ τῆς βοὸς ταύτης καὶ τῶν κολοσσῶν, τόνδε τὸν λόγον· ὡς Μύκερεῖνος ἡράσθη τῆς ἑωὕτου θυγατρὸς, καὶ ἐπειτα ἐμίγη οἱ ἀεκούσῃ· μετὰ δὲ, λέγουσι· ὡς παῖς ἀπῆγξατο ὑπὸ ἄχεος· ὃ δέ μιν ἔθαψε ἐν τῇ βοΐ ταύτῃ· ἡ δὲ μήτηρ αὐτῆς τῶν ἀμφεπόλων

τῶν προδοτέων τὴν θυγατέρα τῷ πατρὶ ἀπέσφει
τὰς χάρας· καὶ τὸν τὰς εἰκόνας αὐτῶν αἷμα
πεποιηθέντας τάπτει εἰ Ζωὴ ἔτυθεν. ταῦτα δὲ λέ-
γουσι φλυαρίστος, ὃς ἐγὼ δοκεῖ, τέ τε ἄλλα,
καὶ δὲ καὶ τὰ παρὰ τὰς χάρας τὸν καλοστον-
ταῦτα γὰρ ὃν καὶ ἡρῷς ἀρέσκειν, ὅτι ὑπὸ χρόνου
τὰς χάρας ἀποβριθένται, αἱ ἐν ταῖς εἰκόναις
ἀφίενται ἰσοῦσαι ἢν καὶ ἐς ἡρᾶ.

CXXXII. Ἡ δὲ βοῦς τὲ μὲν ἄλλα κατα-
προτεις φονικέψι σήμειος· τὸν εὐχέστα δὲ καὶ τὸν
κεφαλὴν φέναι πεγχρούμενα παχεῖς κάρτα χρυσοῦ·
μεταξὺ δὲ τῶν περάνω, ὁ τοῦ ἥλου κύκλος με-
μυριζόντος ἔπειται χρύσιος. ἔστι δὲ ἡ βοῦς οὐκ
ὅρθη, ἀλλ' ἐν γεύσινει πεκτίνης μίγνεος δὲ,
ἔστητερ μεγάλῃ βοῦς Ζωῆ. ἐκφέρεται δὲ ἐκ τοῦ
οὐκήρατος ἀνὰ πάντα τὰ ἔτεα· ἔπειτα τύπτωνται
οἱ Λιγύπτιοι τὸν εὖκτὸν ὀνομαζόμενον Θεὸν ὃν
ἔρει ἐπὶ τοιούτῳ πρόγυματι, τότε ὃν καὶ τὴν βοῦν
ἐπιφέρουσι ἐς τὸ φῶς· φασὶ γὰρ δὲ αὐτὴν δεινήνειν
τοῦ πατρὸς Μουκερίνος ἀποθνήσκουσαν, ἐν τῷ
ἐπικυνῷ ἀπαξίᾳ τὸν ἥλιον κατεδεῖν.

CXXXIII. Μετὰ δὲ τῆς θυγατρὸς τὸ πάθος,
διάτερα τούτῳ τῷ βασιλεῖ τάδε γενέσθαι· ἐλθεῖν
οἱ μαυτήσιοι ἐκ Βεστοῦς τόλιοις, ὃς μέλλοι ἐξ
τοτε μούνον βιοὺς, τῷ ἐβδόμῳ γελευτήσειν· τὸν
δὲ, δεινὸν ποιησάμενον, πέμψει ἐς τὸ μαυτήσιον
τῷ θεῷ ὄνταδοντα, ἀντημφόρεινον ὅτι ὁ μὲν
αὐτῷ πατήρ καὶ πάτερας, ἀποκληίσαντας τὰ ἴρε, καὶ
καὶ θεῖν οὐ μεμνημένος, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀνθρώ-

τους φεύροντες, ἐβίωσαν χρόνον ἐπὶ πολλόν· αὐτὸς δ' εὐσεβὴς ἐών, μέλλοι ταχέως οὕτω τελευτήσειν. ἐκ δὲ τοῦ χρηστηρίου αὐτῷ δεύτερα ἐλθεῖν λέγοντα, τούτων εἴνεκα καὶ συνταχύνειν αὐτῷ τὸν βίον· οὐ γὰρ ποιῆσαι μιν τὸ χρέων ἦν ποιέειν· δεῖν γὰρ Αἴγυπτον κακοῦσθαι ἐπ' ἔτεα πεντηκοντά τε καὶ ἑκατόν· καὶ τοὺς μὲν δύο τοὺς πρὸ ἑκείνου γενομένους βασιλέας, μαθεῖν τοῦτο, κείνου δὲ οὐ. ταῦτα ἀκούσαντα τὸν Μυκερίινον, ὃς κατακεκριμένων ἥδη οἱ τούτων, λύχνα ποιησάμενον πολλά, ὅκως γίνοιτο ιὺξ, ἀνάφαντα αὐτὰ, πίνειν τε καὶ εὐπαθέειν, οὔτε ἡμέρης οὔτε νυκτὸς ἀνιέντα, ἕς τε τὰ ἔλεα καὶ τὰ ἄλσεα πλανώμενον, καὶ ἵνα πιμθάνοιτο εἶναι ἐνηβητήρια ἐπιτηδεώτατα. ταῦτα δὲ ἐμηχανᾶτο, θέλων τὸ μαντήιον ψευδόμενον ἀποδέξαι, ἵνα οἱ δυώδεκα ἔτεα ἀντὶ ἐξ ἔτεων γένηται, αἱ νύκτες ἡμέραι ποιεύμεναι.

CXXXIV. Πυραμίδα δὲ καὶ οὗτος ἀπελίπετο, πολλὸν ἐλάσσω τοῦ πατρὸς, εἴκοσι παδῶν κατάδεουσαν, κῶλον ἔκαστον τριῶν πλέθρων, ἐούσης τετραγώνου· λίθου δὲ ἐς τὸ ἥμισυ Αἰθιοπικοῦ. τὴν δὴ μετεξέτεροί φασι Ἑλλήνων Ῥοδώπιος ἑταίρης γυναικὸς εἶναι, οὐκ ὁρθῶς λέγοντες· οὐδὲ ᾧ οὐδὲ εἰδότες μοι φαίνονται λέγειν οὗτοι ἡγίς ἦν ἡ Ῥοδῶπις· οὐ γὰρ ἂν αἱ πυραμίδα ἀνέθεσαν ποιήσασθαι τοιαύτην, ἐς τὴν ταλάντων χιλιάδες ἀναρίθμητοι, ὡς λόγῳ εἴπειν, ἀναισίμωνται· πρὸς δὲ, ὅτι κατὰ Ἀμασιν βασιλεύοντα ἦν ἀκμάζουσα Ῥοδῶπις, ἀλλ' οὐ κατὰ τοῦτον· ἔρεσι γὰρ κάρτε

πολλοίσι οὐτέρως ταυτάν τῶν βασιλέων τῶν τὰς πυραιδίας ταύτας λατήστω, ἢντας Ροδώπης γενέρω μὲν, ἀπὸ Θράκης δούλη δὲ ἢντας Ιάσμοντος τοῦ Ἡφαιστοπόλεως, ἀπέρρος Σαρίου, σύνδουλος δὲ Λισώπου τοῦ λογοτεχνοῦ. καὶ γὰρ αὕτης Ιάσμοντος ἐγένετο, ὡς διέδεξε τῆρας οὐκ ἄκατα· ἐπειδὴ τε γὰρ πολλάκις εἰρηνεύοντας Δελφῶν ἐκ θεωρείου, ὃς βουλούπτει τοιεῦτε τῆς Διονύσου φυχῆς ἀνελίθω, ἄλλος μὲν αὐτοῖς ἔφατο, Ιάσμοντος δὲ τοιεῦτε τῆς ἄλλος Ιάσμων ἀπειλετο· αὕτω καὶ Διονύσος Ιάσμονος ἐγένετο.

CXXXV. Ροδώπης δὲ ἐς Αἴγυπτον ἀπίκετο, Ξάνθεω τοῦ Σαρίου κομίσαντος· ἀπικορένη δὲ κατ' ἐργασίην, ἐλεύθη χρημάτων μεγάλων ὥντες ἀπόρος Μιτιληναίου Χαράξου, τοῦ Σκαραπετρώνυμου παιδὸς, ἀδελφοῦ δὲ Σατφοῦς τῆς μονοποιοῦ. αὕτω δὴ ἡ Ροδώπης ἐλευθεράθη, καὶ κατέμενε τε ἐν Αἴγυπτῳ, καὶ κάρτα ἐταφρόδιτος γενομένη, μεγάλα ἐκτίσατο χρήματα, ὡς ἂν εἶναι Ροδώπιος, ἀτάρ οὐκ ὡς γε ἐς πυραιδία τοιαύτην ἔξικέσθαι. τῆς γὰρ τὴν δεκάτην τῶν χρημάτων ἴδεσθαι ἐστὶ ἔτι καὶ ἐς τόδε ταυτὶ τῷ βουλομένῳ, οὐδὲν δεῖ μεγάλα οἱ χρήματα ἀναθεῖναι. ἐπεθύμησε γὰρ Ροδώπης μυημάτιον ἐωὗτῆς ἐν τῇ Ἑλλάδι καταλιπέσθαι, ποίημα ποιησαμένη τοῦτο, τὸ μὴ τυγχάνει ἄλλῳ ἔξευρημένον καὶ ἀνακείμενον ἐν ἵρῳ· τοῦτο ἀναθεῖναι ἐς Δελφοὺς μυημόσυνον ἐωὗτῆς. τῆς ᾧν δεκάτης τῶν χρημάτων ποιησαμένη ἀβελοῦς βουτόρους πολλοὺς σιδηρέους, ὅσον ἐν-

χώρες ἡ δεκάτη οἵ, ἀπέπεμψε ἐξ Δελφούς· οἱ καὶ
καὶ ἦν ἔτι συννενέσται, ὅπισθε μὲν τοῦ βωρεοῦ τὸν
Χίοι αὐτέσσαν, ἀντίον δὲ αὐτοῦ τοῦ πηοῦ φελέουσεν
δέ κας ἐν τῷ Ναυκράτῃ ἐπαφρύδιοι γένεθαι οἱ
ἐταῖροι· τούτο μὲν γὰρ αὕτη, τῆς πέρι λέγεται
ὅδε ὁ λόγος, οὕτω δή τι κλεινὴ ἐγένετο, ὡς καὶ
πάντες οἱ Ἑλληνες Ῥοδώπιος τούτορα ἔξεμαθον·
τούτο δὲ, ὑστερον ταῦτης, τῷ οὐρανῷ ἢν Ἀρχιδάκη;
ἀσίδημος ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα ἐγένετο, ἥσσον δὲ τῆς
ἰτέρης περιλεσχήνεντος. Χάραξος δὲ ὡς λυτά-
μενος Ῥοδῶπιν ἀπενύστησε ἐξ Μιτυλήνης, ἐν μέλει
Σατφῷ πολλὰ κατεκερτόμησέ μαν. Ῥοδώπιος μέν
υν πέρι πέπαυμαι.

σχηματικού. Μετὰ δὲ Μυκραίνον γενέσθαι Αἴ-
γάκτου βασιλέα ἔλεγος οἱ ἱέες Ἀσυχίν, τὸν
τὰ πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα ποιῆσαι τῷ Ἡφαίστῳ
προσύλωκα, ἕστα πολλῷ τε κάλλιστα καὶ πολλῷ
μέγιστα. ἔχει μὲν γὰρ καὶ τὰ πάντα προσύλωκα
τύπους τε εὖ γεγλυμμάτους, καὶ ἄλλην ὅφει σίκα-
δομημάτων μυρίτην ἐκπίνει δέ, καὶ μακρῷ μάλιστα.
ἐπὶ τούτου βασιλεύοντος, ἔλεγον ἀμιζής ἐσύνθης
πολλῆς χρημάτων, γενέσθαι νόμον Αγυγατίσιες,
ἀπεδικύντα ἐνάχυρον τοῦ πατρὸς τὸν μέκυν,
οὕτω λαμβάνειν τὸ χρέος προστεθῆνατ· δὲ ἔτε
τούτῳ τῷ μόρῳ τόνδε, τὸν διδόντα τὸ χρέος, καὶ
ἐπάστης κρατέειν τῆς τοῦ λαμβάνοντος θήκης· τῷ
δὲ ὑποτεθέντι τοῦτο τὸ ἐνάχυρον, τάνδε ἐπέιναι
Ζημίην μὴ βουλομένην ὀποδούνται τὸ χρέος, μήτε
σωτῷ ἐκείνῳ τελειτήσαντε εἶναι ταφῆς κοροφῆσαι

μῆτ' ἐν ἑκείνῳ τῷ πατρῷ τάφῳ, μῆτ' ἐν ἄλλῳ
μηδενὶ, μῆτ' ἄλλον μηδένα τῶν ἑωὕτου ἀπογενό-
μενον θάψαι. ὑπερβαλέσθαι δὲ βουλόμενον τοῦτον
τὸν βασιλέα τοὺς πρότερον ἑωὕτου βασιλέας
γενομένους Αἰγύπτου, μνημόσυνον πυραμίδα λι-
πέσθαι ἐκ πλίνθων ποιήσαντα· ἐν τῷ γράμματα
ἐν λίθῳ ἐγκεκυλαμένα τάδε λέγοντά ἔστι, ΜΗ
ΜΕ ΚΑΤΟΝΟΣΘΗΣ ΠΡΟΣ ΤΑΣ ΛΙΘΙΝΑΣ
ΠΥΡΑΜΙΔΑΣ. ΠΡΟΕΧΩ ΓΑΡ ΑΥΤΕΩΝ
ΤΟΣΟΥΤΟΝ, ΟΣΟΝ Ο ΖΕΥΣ ΤΩΝ ΑΛ-
ΛΩΝ ΘΕΩΝ. ΚΟΝΤΩ, ΓΑΡ ΥΠΟΤΥΠΤΟΝ-
ΤΕΣ ΕΣ ΛΙΜΝΗΝ, Ο, ΤΙ ΠΡΟΣΧΟΙΤΟ
ΤΟΥ ΠΗΛΟΥ ΤΩ, ΚΟΝΤΩ, ΤΟΥΤΟ ΣΥΛ-
ΛΕΓΟΝΤΕΣ, ΠΛΙΝΘΟΥΣ ΕΙΡΥΣΑΝ. ΚΑΙ
ΜΕ ΤΡΟΠΩ, ΤΟΙΟΥΤΩ, ΕΞΕΠΟΙΗΣΑΝ.
τοῦτον μὲν τοσαῦτα ἀποδέξασθαι.

CXXXVII. Μετὰ δὲ τοῦτον, βασιλεῦσαι ἄνδρα
τυφλὸν ἐξ Ἀινύσιος πόλιος, τῷ οὐνομα Ἀινυσίν
εἶναι. ἐπὶ τούτου βασιλεύοντος, ἐλάσαι ἐπ' Αἴ-
γυπτὸν χειρὶ πολλῇ Αἰθίοπάς τε καὶ Σαβακῶν
τῶν Αἰθιόπων βασιλέα. τὸν μὲν δὴ τυφλὸν τοῦτον
οἰχεσθαι φεύγοντα ἐς τὰ ἔλεα· τὸν δὲ Αἰθίοπα
βασιλεύειν Αἰγύπτου ἐπ' ἔτεα πεντήκοντα· ἐν
τοῖσι αὐτὸν τάδε ἀποδέξασθαι· ὅκως τῶν τις Αἰ-
γυπτίων ἀμάρτοι τι, κτείνειν μὲν αὐτῶν οὐδένα
ἐθέλειν· τὸν δὲ, κατὰ μέγαθος τοῦ ἀδικήματος
ἐκάστῳ δικάζειν, ἐπιτάσσοντα χώματα χοῦν πρὸς
τῷ ἑωὕτῳ πόλι, ὅθεν ἔκαστος ἦν τῶν ἀδικεόντων.
καὶ οὗτα ἔτι αἱ πόλιες ἐγένοντο ὑψηλότεραι. τὸ

μὲν γὰρ πρῶτον, ἔχωσθησαν ὅπὸ τῶν τὰς διώλ-
ρυχας ὄρυξάντων, ἐπὶ Σεοώστριος βασιλέος· δεύ-
τηρα δὲ, ἐπὶ τοῦ Λίθιοπος, καὶ κάρτα ὑφῆλαι
ὑγένοντο. ὑψηλέων δὲ καὶ ἐτέσσων τασσομένων
ἐν τῷ Αἰγύπτῳ πολίσιν, ὡς ἐμοὶ δοκέει, μάλιστα
μὲν Βουβάστι πόλις ἔξεχώσθη, ἐν τῷ καὶ ιρόφ
ἔστι Βουβάστιος ἀξιαπγυπότετος· μέζω μὲν γὰρ
ἄλλα, καὶ πολυδαπάνωτερά ἔστι οἵσα· ηδονῇ δ'
ἰδέονται οὐδὲν τούτου μᾶλλον· ή δὲ Βουβάστις,
κατ' Ἑλλάδα γλωσσάν ἔστι Ἀρτεμις.

ΣΧΧΧVIII. Τὸ δὲ ιρὸν αὐτῆς ἀδε ἔχει πλὴν
τῆς ἐσόδου, τὸ ἄλλο νῆσός ἔστε· ἐκ γὰρ τοῦ
Νείλου διώρυχες ἐσέχουσι, οὐ συμβίσγονται ἀλ-
λήλῃσι, ἄλλ' ἄχρι τῆς ἐσόδου τοῦ ιροῦ ἐκατέρη
ἐσέχει· ή μὲν, τῷ περιφρέσσα, ή δὲ, τῷ εὐρος
ἐουσα ἐκατέρη ἐκατὸν ποδῶν, δένδρεσι κατάσκιος.
τὰ δὲ προπύλαια, ὡφες μὲν δέκα ὄργυιέων ἔστι,
τύποισι δὲ ἐξαπήχεσι ἐσκενάδαται ἄξιοισι λόγουι
ἔον δὲ ἐν μέσῃ τῷ πόλε τὸ ιρὸν; κατορᾶται πάντα
τοθεν περιέόντι· ἄτε γὰρ τῆς πόλιος μὲν ἐκκε-
χωμένης ὥψου, τοῦ δὲ ιροῦ οὐ κεκενηρένεν, ὡς
ἀρχῆθεν ἐποιήθη, ἐποπτόν ἔστε. περιθέει δὲ αὐτὸ
αἴμαστὴ ἐγγεγλυμμένη τύποισι· ἔστι δὲ ἐσωθεν
ἄλσος δευτέρου μεγίστων πεφυτευμένων περὲ νηὸν
μέγαν, ἐν τῷ δὴ τῷ γαλμα ἔνι· εὐρος δὲ καὶ μῆκος
τοῦ ιροῦ, πάντη σταδίου ἔστι. κατὰ μὲν δὴ τὴν
ἐσόδου, ἐστρωμένη ἔστε ὥδος λίθου ἐπὶ σταδίους
τρεῖς μᾶλιστά κι, δεῖ τῆς ἀγορῆς φέροντα ἐς τὸ
πρὸς τῷ· εὐρος δὲ, ὡς τεσσέρων πλεύθεων· τῷ

δὲ καὶ τῷ τῆς ὁδοῦ, διάνδρεα οὐρανομέκεα πέφυκε· φέρει δὲ ἐς Ἐφρέω ἵρὸν. τὸ μὲν δὴ ἵρὸν τοῦτο οὗτῳ ἔχει.

CXXXIX. Τέλος δὲ τῆς ἀταλλαγῆς τοῦ Αἰθίοπος ὡδὲ ἔλεγον γενέσθαι· ὅψιν ἐν τῷ ὑπηρ τούτῳ ἰδόντα αὐτὸν, οὔχεσθαι φεύγοντα· ἐδόκεε οἱ ἄνδρες ἐπιστάντες, συμβουλεύειν τοὺς ἱρέας τοὺς ἐν Αἴγυπτῳ συλλέξαντα πάντας, μέσους μαγαρέαν· ἰδόντα δὲ τὴν ὄψιν ταύτην λέγειν αὐτὸν, ὡς πρόφασίν αἱ δοκέοι ταύτην τοὺς θεοὺς προδεικνύναι, ἵνα ἀσεβήσας περὶ τὰ ἵρα, κακόν τι πρὸς θεῶν ἡ πρὸς ἀνθρώπων λάθοι· οὕκων ποιήσειν ταῦτα· ἀλλὰ γάρ οἱ ἔξεληλυθέναι τὸν χρόνον, ὀκόσον κεχρῆσθαι ἄρξαντα Αἴγυπτου ἀχωρήσιν. ἐν γὰρ τῇ Αἰθιοπίᾳ ἔοντι αὐτῷ τὰ μεντήα, τοῖς χρέωνται Αἰθιόπες, ἀκεῖλε, ὡς δέος αὐτὸν Αἴγυπτον βασιλεῦσαι ἔτεα πεντήκοντα. ὡς ὦν ὁ χρόνος οὗτος ἔξητε, καὶ αὐτὸν ἡ ὄψις τοῦ ἐμπυνίου ἐπετάρασσε, ἐκῶν ἀταλλάσσεται ἐκ τῆς Αἴγυπτου ὁ Σαβακῶς.

CXL. Ως δὲ ἄρα οὔχεσθαι τὸν Αἰθίοπα ἐξ Αἴγυπτου, αὕτις τὸν τυφλὸν ἄρχειν ἐκ τῶν ἐλέων ἀπικόμενον· ἔνθα πεντήκοντα ἔτεα νῆσον χώσας σποδῷ τε καὶ γῇ, οὔκει· ὥκως γάρ οἱ φοιτᾶν σῖτον ἄγεστας Αἴγυπτίων ὡς ἐκάστοτει προστετάχθαι, στιγῇ τοῦ Αἰθίοπος ἐς δωρεὴν κελεύειν σφέας καὶ σπεδὸν κομίζειν. ταύτην τὴν νῆσον οὐδεὶς πρότερον ἔμνασθη· Αμυρταίου ἔξευρεν· ἀλλὰ ἔτεα ἐπὶ πλέω ἡ πεντακόσια οὐκ οἵ τε ἡσαν αὐτὴν

ἀνευρεῖν οἱ πρότεροι γενόμενοι βασιλῆες Ἀμυρταίου· οὐνομα δὲ ταύτη τῇ νήσῳ Ἐλβώ· μέγαθος δ' ἔστι πάντη δέκα σταδίων.

CXLI. Μετὰ δὲ τοῦτον, βασιλεῦσαι τὸν ἵρεα τοῦ Ἡφαίστου, τῷ οὐνομα εἶναι Σεθῶν· τὸν ἐν ἀλογίησι ἔχειν παραχρησάμενον τῶν μαχίμων Αἰγυπτίων, ὡς οὐδὲν δεησόμενον αὐτῶν· ἄλλα τε δὴ ἄγιμα ποιεῦντα ἐς αὐτοὺς, καὶ σφεας ἀπελέσθαι τὰς ἀρούρας, τοῖσι ἐπὶ τῶν προτέρων βασιλήων διδόσθαι ἔξαιρέτους ἐκάστῳ δυώδεκα ἀρούρας. μετὰ δὲ, ἐπ' Αἴγυπτον ἐλαύνειν στρατὸν μέγαν Σακαχάριβον βασιλέα Ἀραβίων τε καὶ Ἀσσυρίων· οὐκων δὴ ἐθέλειν τοὺς μαχίμους τῶν Αἰγυπτίων βοηθέειν· τὼν δὲ ἵρεα ἐς ἀπορίην ἀπειλημέγον, ἐσελθόντα ἐς τὸ μέγαρον, πρὸς τῶγαλμα ἀποδύρεσθαι οἵα κινδυνεύει παθέειν· ὀλοφυρόμενον δ' ἄρα μιν ἐπελθεῖν ὅπνον, καὶ οἱ δόξαι ἐν τῇ ὅψι, ἐπιστάντα τὸν θεὸν θαρσύνειν ὡς οὐδὲν πίστεται ἄχαρι, ἀντιάζων τὸν Ἀραβίων στρατόν· αὐτὸς γάρ οἱ πέμψειν τιμωρούς. τούτοισι δή μιν πίστιν τοῖσι ἐνυπνίοισι, παραλαβόντα Αἴγυπτίων τοὺς βουλομένους οἱ ἐπεσθαί, στρατοπεδεύσασθαί εν Πηλουσίῳ· ταύτῃ γάρ είσι αἱ ἐσβολαὶ· ἐπεσθαί δέ οἱ τῶν μαχίμων μὲν οὐδένα ἀνδρῶν, καπήλους δὲ, καὶ χειρώνακτας, καὶ ἀγοραίους ἀνθρώπους. ἐνθαῦτα ἀπικομένους, τοῖσι ἐναντίοισι αὐτοῖσι ἐπιχυθέντας νυκτὸς μῆς ἀρουραίους, κατὰ μὲν φαγέειν τοὺς φαρετρεῶνας αὐτέων, κατὰ δὲ τὰ τόξα· πρὸς δὲ, τῶν ἀσπίδων τὰ ὄχανα, ὥστε τῇ

ὑστεραίη φευγόντων σφέων γυμνῶν ὅπλων, πεσέειν πολλούς. καὶ νῦν οὗτος ὁ βασιλεὺς ἔστηκε ἐν τῷ ἰρῷ τοῦ Ἡφαίστου λίθινος, ἔχων ἐπὶ τῆς χειρὸς μῦν· λέγων διὰ γραμμάτων τάδε, ΕΣ ΕΜΕ ΤΙΣ ὌΡΕΩΝ, ΕΥΣΕΒΗΣ ΕΣΤΩ.

CXLII. Ἐς μὲν τοσούνδε τοῦ λόγου Αἰγύπτιοί τε καὶ οἱ ἱρέες Ἐλεγον, ἀποδεικνύντες, ἀπὸ τοῦ πρώτου βασιλέος, ἐς τοῦ Ἡφαίστου τὸν ἴρεα τούτον τὸν τελευταῖον βασιλεύσαντα, μίην τε καὶ τεσσεράκοντα καὶ τριηκοσίας ἀνθρώπων γενεὰς γενομένας, καὶ ἐν ταύτῃσι ἀρχιρέας καὶ βασιλέας ἐκατέρους τοσούτους γενομένους. καὶ τοι τριηκοσίαι μὲν ἀνδρῶν γενεὰὶ δύνεται μύρια ἔτεα· γενεαὶ γὰρ τρεῖς ἀνδρῶν, ἐκατὸν ἔτεα ἔστι. μῆς δὲ καὶ τεσσεράκοντα ἔτι τῶν ἐπιλοίπων γενεέων, αἱ ἐπῆσαν τῆσι τριηκοσίησι, ἔστι τεσσεράκοντα καὶ τριηκόσια καὶ χιλια ἔτεα. οὕτω ἐν μυρίοισι τε ἔτεσι καὶ χιλίοισι, καὶ πρὸς, τριηκοσίοισι τε καὶ τεσσεράκοντα Ἐλεγον θεὸν ἀνθρωποειδέα οὐδένα γενέσθαι· οὐ μέντοι οὐδὲ πρότερον, οὐδὲ ὕστερον ἐν τοῖσι ὑπολοίποισι Αἰγύπτου βασιλεῦσι γενομένοισι, Ἐλεγον τοιοῦτον οὐδέν· ἐν τοίνυν τούτῳ τῷ χρόνῳ τετράκις Ἐλεγον ἐξ ἡθέων τὸν ἥλιον ἀνατεῖλαι· ἔνθα τε νῦν καταδύεται, ἐνθεῦτεν δῆς ἐπαντεῖλαι· καὶ ἔνθεν νῦν ἀνατέλλει, ἐνθαῦτα δῆς καταδύναι· καὶ οὐδὲν τῶν κατ' Αἴγυπτον ὑπὸ ταῦτα ἐτεροιωθῆναι, οὔτε τὰ ἐκ τῆς γῆς, οὔτε τὰ ἐκ τοῦ ποταμοῦ σφι γινόμενα, οὔτε τὰ ἀμφὶ νούσους, οὔτε τὰ κατὰ τοὺς θανάτους.

CXLIII. Πρότερον δὲ Ἐκαταίψ τῷ λύγοισι
ἐν Θήβραι γενεθλούγήσαντι ἐώτον, καὶ ἀναδῆ-
σαντί τε τὴν πατριήν ἐς ἐκκαιδέκατον θεὸν, ἐποίη-
σαν οἱ ἵρεες τοῦ Διοῖς, οἵσιν τι καὶ ἔμοι οὐ γενε-
λογήσαντι ἐμεωὕτονι ἐσαγαγόντες ἐς τὸ μέγαρον
ἔσω ἐὸν μέγα, ἐξηρίθμευν δεικνύντες κολοσσοὺς
ξυλίνους τοσούτους ὅσους περ εἴτον· ἄρχαρεν
γάρ ἐκαυτοῖς αὐτόθι ἴσταται ἐπὶ τῆς ἐώτου ἔστης
εἰκόνα ἐώτον· ἀριθμέοντες ὧν καὶ δεικνύντες οὐ
ἱρέες ἐροὶ ἀπεδείκνυσαν παῖδα πατρὸς ἐώτον
ἐκαβτον ἔοντα, ἐκ τοῦ ἄγχιστα ἀποθανόντος τοῦ
εἰκόνος, διεζιώντες διὰ πατέων, ἦως οὗ ἀπέδεξαν
ἀπάντας πούταρ. Ἐκαταίψ δὲ γενεθλούγήσαντι
ἐώτον, καὶ ἀναδῆσαντι ἐς ἐκκαιδέκατον θεὸν,
ἀντεγενεθλόγησαν ἐπὶ τῇ ἀριθμήσει, οὐ δεκό-
μενοι παρ' αὐτοῦ, ἀπὸ θεοῦ γενέσθαι ἄνθρωπον·
ἀντεγενεθλόγησαν δὲ ὥδε, φάμενοι ἐκαστον τῶν
κολοσσῶν Πίρωμιν ἐκ Πιρώμεος γεγονέναι· ἐς
ὅ τοὺς πόντε καὶ τεσσεράκοντα καὶ τριηκοσίους
ἀπόδεξαν κολοσσούς, Πίρωμιν ἐκ Πιρώμεος γε-
νόμενον, καὶ σῦτε ἐς θεὸν, οὔτε ἐς ὥρων ἀνέδησαν
αὐτούς. Πίρωμις δέ ἐστι κατ' Ἑλλάδα γλώσσαν,
καλὸς κάγαθός.

CXLIV. Ἡδη ὡν τῶν αἱ εἰκόνες ἤσαν, τετοό-
τους ἀπεδείκνυσάν σφεις πάντας ἔοντας, θεῶν δὲ
πολλὸν ἀωαλλαγμένους· τὸ δὲ πρότερον τῶν
ἀνδρῶν τούτων, θεὸν εἶναι τοὺς ἐν Αἰγάντῳ
ἄρχοντας, οὐκ ἔοντας ἄμα τοῖς ἀνθρώποισι·
καὶ τούτων αἱ ἕντα τὸν κρατέοντα εἶναι· ὃστατον

δὲ εὐτῆς βασιλεῦσαι Ὁρον τὸν Ὀσίριος παιᾶν,
τὸν Ἀπόλλωνα Ἐλληνος ὄνομάζουσι τοῦτον
καταπαύσαντα Τυφῶνα, βασιλεῦσαι ὑστάτου Λί-
γύπτου. Ὁσψις δέ ἔστι Διόνυσος κατ' Ἑλλάδα
γλωσσαν.

ΣΧΛV. Ἐν Ἑλλησι μὲν νῦν νεώτατοι τῶν θεῶν
νομίζονται εἶναι Ἡρακλῆς τε καὶ Διόνυσος καὶ
Πάν· παρ' Αἰγυπτίοις δὲ, Πὰν μὲν, ἀρχαιό-
τατος, καὶ τῶν ὀκτὼ τῶν πρώτων λεγομένων θεῶν·
Ἡρακλῆς δὲ, τῶν δευτέρων τῶν διώδεκα λεγο-
μένων εἶναι· Διόνυσος δὲ, τῶν τρίτων, οἱ ἐκ
τῶν διώδεκα θεῶν ἐγένοντο. Ἡρακλεῖ μὲν δὴ
ὅσα αὐτοὶ Αἰγυπτιοὶ φασι εἶναι ἔτεα ἐς Ἀμασιν
βασιλέα, δεδήλωται μοι πρόσθι. Πανὶ δὲ ἔτι
τούτων πλέονα λέγεται εἶναι, Διονύσῳ δ' ἐλά-
χιστα τούτων καὶ τούτῳ πεντακισχίλια καὶ μύρια
λογγίζονται εἶναι ἐς Ἀμασιν βασιλέα. καὶ ταῦτα
Αἰγυπτιοὶ ἀτρεκέως φασὶ ἐπίστασθαι, αἵνε τε λογι-
ζόμεναι, καὶ αἵνε ἀπογραφύμενοι τὰ ἔτεα· Διονύσῳ
μὲν νῦν τῷ ἐκ Σεμέλης τῆς Κάδμου λεγομένῳ
γενέσθαι, κατὰ ἐξήκοντα ἔτεα καὶ χίλια μάλιστά
ἔστι ἐς ἐμέ· Ἡρακλεῖ δὲ τῷ Ἀλκμήνῃ, κατὰ
εἴνακόσια ἔτεα. Πανὶ δὲ τῷ ἐκ Πηνελόπης (ἐκ
ταῦτης γὰρ καὶ Ἐρμέω λέγεται γενέσθαι ὑπὸ^{τοῦ}
Ἐλλήνων ὁ Πάν), ἐλάσσω ἔτεά ἔστι τῶν Τρωικῶν,
κατὰ τὰ ὀκτακόσια μάλιστα ἐς ἐμέ.

ΣΧΛVI. Τούτων ὡν ἀμφοτέρων πάρεστι χρᾶσθαι
τοῖσι τις πείσεται λεγομένοισι μᾶλλον· ἐμοὶ δ' ὡν
ἡ περὶ αὐτέων γνώμη ἀποδέκται, εἰ μὲν γὰρ

φανεροί τε ἐγένοντο, καὶ κατεγήρασαν καὶ οὗτοι
ἐν τῇ Ἑλλάδι, κατάπερ Ἡρακλέης ὁ ἐξ Ἀμφι-
τρύωνος γενόμενος, καὶ δὴ καὶ Διόνυσος ὁ ἐκ
Σεμέλης, καὶ Πὰν ὁ ἐκ Πηνελόπης γενόμενος,
ἔφη ἂν τις καὶ τούτους ἄλλους γενομένους
ἄνδρας, ἔχειν τὰ ἐκείνων οὐνόματα τῶν προγεγο-
νότων θεῶν· οὐν δὲ Διόνυσόν τε λέγουσι οἱ
Ἑλληνες ὡς αὐτίκα γενόμενον, ἐς τὸν μηρὸν
ἐνερράψατο Ζεὺς, καὶ ἦνεικε ἐς Νύσαν τὴν ὑπὲρ
Αἰγύπτου ἐοῦσαν ἐν τῇ Αἴθιοπίῃ· καὶ Πανός γε
πέρι οὐκ ἔχουσι εἰπεῖν ὅκη ἐτράπετο γενόμενος.
δῆλά μοι ὡν γέγονε ὅτι ὕστερον ἐπύθοντο οἱ Ἑλ-
ληνες τούτων τὰ οὐνόματα, η τὰ τῶν ἄλλων θεῶν:
ἀπ' οὐ δὲ ἐπύθοντο χρόνου, ἀπὸ τούτου γενεη-
λογέουσι αὐτέων τὴν γένεσιν. ταῦτα μέν νυν αὐτοὶ
Αἰγύπτιοι λέγουσι.

CXLVII. "Οσα δὲ οἱ τε ἄλλοι ἄνθρωποι καὶ
Αἴγυπτοι λέγουσι ὁμολογέοντες τοῖσι ἄλλοισι
κατὰ ταύτην τὴν χώρην γενέσθαι, ταῦτ' ἥδη
φράσω· προσέσταται δέ τι αὐτοῖσι καὶ τῆς ἐμῆς
ὄψιος. Ἐλευθερωθέντες Αἴγυπτοι μετὰ τὸν ἱρέα
τοῦ Ἡφαίστου βασιλεύσαντα (οὐδένα γὰρ χρόνον
οἷοί τε ἦσαν ἀνευ βασιλῆος διαιτᾶσθαι), ἐστῆσαντο
δυώδεκα βασιλέας, ἐς δυώδεκα μοίρας δασάμενοι
Αἴγυπτου πᾶσαν. οὗτοι ἐπιγαμίας ποιησάμενοι,
έβασιλευον νόμοισι τοισίδε χρεώμενοι, μήτε καται-
ρέειν ἀλλήλους, μήτε πλέον τι δίζησθαι ἔχειν
τὸν ἔτερον τοῦ ἔτέρου· εἶναι τε φίλους ταμάλιστα.
τῶνδε δὲ εἴνεκα τοὺς νόμους τούτους ἐποιεῦντο,

ισχυρῶς περιστέλλοντες· ἐκέχρηστό σφι καὶ· ἀρχὰς αὐτίκα ἐνισταμένοισι ἐς τὰς τυραννίδας, τὸν χαλκέρ φιάλη σπιέσαντα αὐτέων ἐν τῷ ἵρῳ τοῦ Ἡφαίστου, τοῦτον ἀπάστης βασιλεύσαντι Αἰγυπτον· ἐς γὰρ δὴ τὰ πάντα ἵρα σκιελέγοντο.

CXLVIII. Καὶ δή σφι μητράσυνα ἔδοξε λατέσθαι κοστῷ δόξαν δέ σφι, ἐπαιήσαντα λαβύρινθον, ὅλιγον ὑπὲρ τῆς λίμνης τῆς Μοίριος, κατὸς κροκοδείλων καλεομένην πόλιν μάλιστά καὶ καίμενον· τὸν ἐγὼ ἥδη ἴδον λόγου μέζω. εἴ γάρ τις τὰ ἔξ· Ἐλλήνων τείχεά τε καὶ ἔργων ἀπόδεξιν συλλογίσαιτο, ἐλάσσονος πάνου τε ἄν καὶ δαπάνης φανάτη ἔοντα τοῦ λαβύρινθου τούτου· καὶ τοις ἀξιόλογος γε καὶ ὁ ἐν Ἐφέσῳ ἐστὶ νηὸς, καὶ ὁ ἐν Σάμῳ. ήσαν μέν νυν καὶ αἱ πυραμίδες λόγου μέζουνες, καὶ τολλῶν ἐκάστη αὐτέων Ἐλληνικῶν ἔργων καὶ μεγίστων ἀνταξίη· ὁ δὲ δὴ λαβύρινθος καὶ τὰς τυραννίδας ὑπερβάλλει. τοῦ γὰρ δυώδεκα μέν εἰσι φύλαὶ κατάστεγαι, ἀντίτυλοι ἀλλήλῃσι· ἐξ μὲν πρὸς βορέω, ἐξ δὲ πρὸς νότον τετραμέναι συνεχέες· τοῖχος καὶ ἔξωθεν ὁ αὐτὸς σφεας περιέργει. αἰκήματα δ' ἔνεστι διτλᾶ, τὰ μὲν, ὑπόγαια, τὰ δὲ, μετέωρα ἐπ' ἐκείνοις, τρισχίλια, ἀριθμὸν πεντακοσίων καὶ χαλίων ἐξέτερη. τὰ μέν νυν μετέωρα τῶν αἰκήμάτων αὐτοὶ τε ὄφρομεν διεξίνοτες, καὶ αὐτοὶ θεησάμενοι λέγομεν· τὰ δὲ αὐτέων ὑπόγαια λόγοισι ἐπυνθανόμεθα. οἱ γὰρ ἐπεστεῶτες τῶν Αἰγυπτίων δεικνύνται αὐτὰ σύδαιμως ἥθελον, φάμενοι θόκας αὐτοῖς εἶναι τῶν

τε ἀρχὴν τὸν λαβύρινθον τούτων οἰκοδομησα-
μένων βασιλήων, καὶ τῶν ἵρων κροκοδείλων.
οὗτω τῶν μὲν κάτω περὶ οἰκημάτων ἀκοῇ πυρα-
λαβόντες λέγομεν· τὰ δὲ ἄνω, μέζονα ἀνθρω-
πηίων ἔργων αὐτοὶ ὄρέομεν. αἱ τε γὰρ ἔξοδοι διὰ
τῶν στεγέων, καὶ οἱ ἐλεγμοὶ διὰ τῶν αὐλέων
έόντες ποικιλώτατοι, θώūμα μυρίων παρέχοντο,
ἴξ αὐλῆς τε ἐς τὰ οἰκήματα διεξιοῦσι, καὶ ἐκ τῶν
οἰκημάτων ἐς παστάδας, ἐς στέγας τε ἄλλας ἐκ
τῶν παστάδων, καὶ ἐς αὐλὰς ἄλλας ἐκ τῶν οἰκη-
μάτων. ὁροφὴ δὲ πάντων τούτων, λιθίνη, κατάπερ
οἱ τοῖχοι· οἱ δὲ τοῖχοι, τύπων ἑγγεγλυμμένων
πλέοι· αὐλὴ δὲ ἐκάστη, περίστυλος, λίθου λευκοῦ
ἀρμοσμένου ταμάλιστα. τῆς δὲ γωνίης τελευτῶν-
τος τοῦ λαβυρίνθου ἔχεται πυραμὶς τεσσερακον-
τόργυιος, ἐν τῇ ζῷα μεγάλα ἑγγέγλυπται· ὅδος
δὲ ἐς αὐτὴν ὑπὸ γῆν πεποίηται.

CXLIX. Τοῦ δὲ λαβυρίνθου τούτου ἔόντος
τοιούτου, θώūμα ἔτι μέζον παρέχεται ἡ Μοίριος
καλεομένη λίμνη, παρ' ἣν ὁ λαβύρινθος οὔτος
οἰκοδόμηται. τῆς τὸ πεφίμετρον τῆς περιόδου
εἰσὶ στάδιοι ἔξακύσιοι καὶ τρισχίλιοι, σχοίνων
ἔξηκοντα ἔόντων· ἵσον καὶ αὐτῆς Αἰγύπτου τὸ
παρὰ θάλασσαν· κέεται δὲ μακρὴ ἡ λίμνη πρὸς
βορᾶν τε καὶ νότον, ἐοῦσα βάθος, τῇ βαθυτάτῃ
αὐτὴ ἑωὕτης, πεντηκοντόργυιος. ὅτι δὲ χειρο-
ποίητός ἐστι καὶ ὄρυκτὴ, αὐτὴ δηλοῖ. ἐν γὰρ
μέσῳ τῇ λίμνῃ μάλιστά κη ἐστᾶσι. δύο πυραμίδες,
τοῦ ὕδατος ὑπερέχουσαι πεντήκοντα ὁργυιὰς ἐκα-

τέρη· καὶ τὸ κατ' ὕδατος οἰκοδόμηται ἔτερον τοσοῦτον· καὶ ἐπ' ἀμφοτέρησι ἔπεστι κολοσσὸς λίθινος, κατήμενος ἐν θρόνῳ. οὗτῳ αἱ μὲν πυραμίδες εἴσὶ ἑκατὸν ὄργυιέων· αἱ δὲ ἑκατὸν ὄργυιαι δίκαιαι εἴσι στάδιον ἐξάπλεθρον· ἐξαπέδου μὲν τῆς ὄργυιῆς μετρεομένης καὶ τετραπήχεος, τῶν ποδῶν μὲν τετραπαλαίστων ἔόντων, τοῦ δὲ πήχεος, ἐξαπαλαίστου. τὸ δὲ ὕδωρ τὸ ἐν τῇ λίμνῃ, αὐθιγενὲς μὲν οὐκ ἔστι· ἄνυδρος γὰρ δὴ δεινῶς ἔστι ταύτῃ· ἐκ τοῦ Νείλου δὲ κατὰ διώρυχα ἐσῆκται· καὶ ἐξ μὲν μῆνας ἔσω ρέει ἐς τὴν λίμνην, ἐξ δὲ ρῆμας ἔξω ἐς τὸν Νεῖλον αὐτις. καὶ ἐπεὰν μὲν ἐκρέῃ ἔξω ἥδε, τότε τὸν δὲ μῆνας ἐς τὸ βασιλήον καταβάλλει ἐπ' ἡμέρην ἐκάστην τάλαιτον ἀργυρίου ἐκ τῶν ἰχθύων· ἐπεὰν δὲ ἔσιη τὸ ὕδωρ· ἐς αὐτὴν, εἴκοσι μνέας.

CL. Ἐλεγον δὲ οἱ ἐπιχώριοι καὶ ὡς ἐς τὴν Σύρτιν τὴν ἐς Λιβύην ἐκδίδοι ἡ λίμνη αὐτῇ ὑπὸ γῆν, τετραμμένη τὸ πρὸς ἐσπέρην ἐς τὴν μεσόγαιαν παρὰ τὸ ὄρος τὸ ὑπὲρ Μέμφιος. ἐπεδεινὸν δὲ τοῦ ὀρύγματος τούτου οὐκ ὥρεον τὸν χοῦν οὐδαμοῦ ἔόντα, ἐπιμελὲς γὰρ δή μοι ἦν, εἰσόμεν τὸν ἄγχιστα οἰκέοντας τῆς λίμνης, ὅκου εἴη· ὁ χοῦς ὁ ἐξօρυχθείς. οἱ δὲ ἐφρασάν μοι ἵνα ἐξεφορήθη. καὶ εὐπετέως ἐπειθον· ἥδεα γὰρ λόγῳ καὶ ἐν Νίνῳ τῇ Ἀσσυρίων πόλι γενόμενον ἔτερον τοιοῦτο. τὰ γὰρ Σαρδαναπάλλου τοῦ Νίνου βασιλῆος χρόματα, ἔόντα μεγάλα, καὶ φυλασσόμενα ἐν θησαυροῖσι καταγαίοισι, ἐπενόησαν κλῶπες

έκφορησαι. ἐκ δὴ ὧν τῶν σφετέρων οἰκίων ἀρξάμενοι οἱ κλῶπες, ὑπὸ γῆν σταθμεύμενοι ἐς τὰ βασιλήα οἰκία ὥρυσσον. τὸν δὲ χοῦν τὸν ἐκφορεόμενον ἐκ τοῦ ὄρύγματος, ὅκως γένοιτο οὐδέ, ἵς τὸν Τίγρην ποταμὸν, παραρρέοντα τὴν Νίνον, ἔξεφόρεον· ἐξ ὁ κατεργάσαντο ὅ, τι ἐβούλουτο. τοιῶντον ἕτερον ἡκουσα καὶ τὸ τῆς ἐν Αἴγυπτῳ λίμνης ὄρυγμα γενέσθαι πλὴν οὐ νικτὸς, ἀλλὰ μετ' ἡμέρην ποιεύμενον· ὄρυσσοντας γὰρ τὸν χοῦν τοὺς Αἴγυπτίους, ἵς τὸν Νεῖλον φορέειν· οὐ δέ, ὑπολαμβάνων, ἔμελλε διαχέειν. ή μέν νυν λίμνη αὐγῇ οὕτω λέγεται ὄρυχθηναι.

Cli. Τῶν δὲ δυώδεκα βασιλήων δικαιοσύνῃ χρεωμένων, ἀνὰ χρόνον ὡς ἔθυσαν ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ Ἡφαίστου, τῇ ὑστάτῃ τῆς ὄρτης μελλόντων καταστείσειν, ὁ ἀρχιερεὺς ἐξένεκέ σφι φιάλας χρυσάς, τῷσί περ ἔθεσαν στένδειν, ἀμαρτὼν τοῦ ἀριθμοῦ, ἔνδεκα, δυώδεκα ἔοισι. ἐνθαῦτα ὡς οὐκ εἶχε φιάλην ὁ ἐσχατος ἴστεῶς αὐτέων Ψαμμύτιχος, περιελόμενος τὴν κυνέην ἐοῦσαν χαλκέην, ὑπέσχε τε καὶ ἔσπενδε. κυνέας δὲ καὶ οἱ ἄλλοι ἀπαντες ἐφόρεον τε βασιλῆες, καὶ ἐτύγχανον τότε ἔχοντες. Ψαμμύτιχος μέν νυν οὐδενὶ δολερῷ νόμῳ χρεώμενος, ὑπέσχε τὴν κυνέην· οἱ δὲ, ἐν φρενὶ λαβόντες τό, τε ποιηθὲν ἐκ Ψαμμύτηχος, καὶ τὸ χρηστήριον ὅ, τι ἐκέχρηστο σφι, τὸν χαλαστὴρ σπείσαντα αὐτῶν φιάλη, τοῦτον βασιλῆα ἔστεθαι μάνυον Αἴγυπτου· ἀναμνηθέντες τοῦ χρησμοῦ, κτεῖναι μὲν οὐκ ἀδικαίωσαν

Ψαμμήτιχον, ώς ἀνεύρισκον βασανίζοντες ἐξ οὐδεμῆς προνοίης αὐτὸν ποιήσαντα· ἐς δὲ τὰ ἔλεα ἔδοξε σφι διῶξαι, ψιλώσαντας τὰ πλεῖστα τῆς δυνάμιος· ἐκ δὲ τῶν ἐλέων ὄρμεώμενον μὴ ἐπιμίσγεσθαι τῷ ἄλλῃ Αἰγύπτῳ.

CLII. Τὸν δὲ Ψαμμήτιχον τοῦτον πρότερον φεύγοντα τὸν Αἴθιοπα Σαβακῶν, ὃς οἱ τὸν πατέρα Νεκῶν ἀπέκτεινε, τοῦτον φεύγοντα τότε ἐς Συρίην, ώς ἀπαλλάχθη ἐκ τῆς ὄψιος τοῦ ὀνείρου ὁ Αἴθιοψ, κατήγαγον Αἴγυπτίων οὗτοι οἱ ἐκ νομοῦ Σαττέω είσι. μετὰ δὲ, βασιλεύοντα, τοδεύτερον πρὸς τῶν ἕνδεκα βασιλέων καταλαμβάνει μιν διὰ τὴν κυνέην φεύγειν ἐς τὰ ἔλεα. ἐπιστάμενος ὅν ώς περινθρισμένος εἴη πρὸς αὐτῶν, ἐπενόει τίσασθαι τοὺς διώξαντας. πέμψαντι δέ οι ἐς Βουτοῦν πόλιν ἐς τὸ χρηστήριον τῆς Λητοῦς, ἔνθα δὴ Αἴγυπτίοισί ἔστι μαντήιον ἀφευδέστατον, ἥλθε χρησμὸς, ώς τίσις ἥξει ἀπὸ θαλάσσης χαλκέων ἀνδρῶν ἐπιφανέντων. καὶ τῷ μὲν δὴ ἀπιστίᾳ μεγάλῃ ὑπεκέχυτο, χαλκέους οἱ ἄνδρας ἥξειν ἐπικούρους· χρόνου δὲ οὐ πολλοῦ διελθόντος, ἀναγκαίῃ κατέλαβε Ἰωνάς τε καὶ Κάρας ἄνδρας, κατὰ λητῆν ἐκπλώσαντας, ἀπενειχθῆναι ἐς Αἴγυπτον· ἐκβάντας δὲ ἐς γῆν, καὶ ὀπλισθέντας χαλκῷ, ἀγγέλλει τῶν τις Αἴγυπτίων ἐς τὰ ἔλεα ἀπικόμενος τῷ Ψαμμήτιχῳ (ώς οὐκ ἴδων πρότερον χαλκῷ ἄνδρας ὀπλισθέντας), ώς χάλκεοι ἄνδρες ἀπιγμένοι ἀπὸ θαλάσσης λεηλατεῦσι τὸ πεδίον. ὁ δὲ, μαθὼν τὸ χρηστήριον ἐπιτελεύμενον,

φέλα τε τοῖσι Ἰωσὶ καὶ Καρσὶ ποιέεται· καὶ σφεας,
μεγάλα ὑπισχνεύμενος, πείθει μετ' ἐκυροῦ γε-
νέσθαι. ὡς δὲ ἔπεισε, οὕτω ἀμα τοῖσι μετ' ἐώὕτοῦ
βουλομένοισι Αἰγυπτίοισι, καὶ τοῖσι ἐπικούροισι,
καταιρέει τοὺς βασιλέας.

CLIII. Κρατήσας δὲ Αἰγύπτου πάσης ὁ Ψαμ-
μῆτιχος, ἐποίησε τῷ Ἡφαίστῳ προπύλαια ἐν
Μέμφι, τὰ πρὸς νότον ἀνεμον τετραμμένα· αὐλὴν
τε τῷ Ἀπι, ἐν τῇ τρέφεται ἐπεὰν φανῆ ὁ Ἀπις,
οἰκοδόμησε, ἐναντίον τῶν προκυλαιών, πᾶσάν
τε περίστυλον ἔσυσαν, καὶ τύπων πλέην· ἀντὶ^τ
δὲ κιόνων, ὑπεστᾶσι κολοσσοὶ δυωδεκαπήχεες τῷ
αὐλῇ. ὁ δὲ Ἀπις, κατὰ τὴν Ἑλλήνων γλῶσσαν
ἔστι Ἐπαφος.

CLIV. Τοῖσι δὲ Ἰωσὶ καὶ τοῖσι Καρσὶ τοῖσι
συγκατεργασμένοισι αὐτῷ, ὁ Ψαμμῆτιχος δίδωσι
χώρους ἐνοικῆσαι ἀντίους ἀλλήλων, τοῦ Νείλου
τὸ μέσον ἔχοντος· τοῖσι οὐνόματα ἐτέθη Στρα-
τόπεδα. τούτους τε δή σφι τοὺς χώρους δίδωσι,
καὶ τἄλλα τὰ ὑπέσχετο πάντα ἀπέδωκε. καὶ δὴ
καὶ παιδας παρέβαλε αὐτοῖσι Αἰγυπτίοις, τὴν
Ἑλλάδα γλῶσσαν ἐκδιδάσκεσθαι. ἀπὸ δὲ τούτων
ἐκμαθόντων τὴν γλῶσσαν, οἱ νῦν ἐρμηνέες ἐν
Αἰγύπτῳ γεγόνασι. οἱ δὲ Ἰωνές τε καὶ οἱ Κάρες
τούτους τοὺς χώρους οἰκησαν χρόνον ἐπὶ πολλόν·
εἰσὶ δὲ οὗτοι οἱ χῶροι πρὸς θαλάσσης ὄλιγον
ἐνερθε Βουβάστιος πόλεος, ἐπὶ τῷ Πηλουσίῳ κα-
λευμένῳ στόματι τοῦ Νείλου. τούτους μὲν δὴ
χρόνῳ ὕστερον βασιλεὺς Ἀμασίς ἔξαναστήσας,

ἐνθεύτεν κατοίκισε ἐς Μέμφιν, φυλακὴν ἑωὗτοῦ ποιεύμενος πρὸς Αἰγυπτίων. τούτων δὲ οἰκισθέντων ἐν Αἰγύπτῳ, οἱ Ἐλλῆνες οὐτων ἐπιμισγόμενοι τούτοισι, τὰ περὶ Αἴγυπτου γινόμενα, ἀπὸ Ψαμμήτιχου βασιλῆος ἀρξάμενοι, πάντα καὶ τὰ ὕστερον ἐπιστάμεθα ἀγρεκέως. πρῶτοι γάρ οὗτοι ἐν Αἰγύπτῳ ἀλλόγλωσσοι κατοικίσθησαν. ἐξ ὧν δὲ ἔξαντίστησαν χώραν, ἐν τούτοισι δὴ οἱ τε ὄλκοι τῶν νεῶν καὶ τὰ ἐρείπια τῶν οἰκημάτων τὸ μέχρι ἐμοῦ ἦσαν. Ψαμμήτιχος μέν νυν οὗτοι ἔσχε τὴν Αἴγυπτον.

CLV. Τοῦ δὲ χρηστηρίου τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ πολλὰ ἐπειμήσθην ἥδη· καὶ δὴ λόγον περὶ αὐτοῦ ὡς ἀξίου εόντος ποιήσομαι. τὸ γάρ χρηστήριον τοῦτο τὸ ἐν Αἰγύπτῳ, ἔστι μὲν Λητοῦς ἴρὸν, ἐν πόλι δὲ μεγάλῃ ἰδρυμένον, κατὰ τὸ Σεβεννυτικὸν καλεόμενον στόμα τοῦ Νείλου, ἀναπλέοντες ἀπὸ θαλάσσης ἄνω. οὖνομα δὲ τῇ πόλι ταύτῃ ὄντου τὸ χρηστήριόν ἔστι, Βουτὰ, ὡς καὶ πρότερον οὐνόμασται μοι. ἴρὸν δὲ ἔστι ἐν τῇ Βουτοῖ ταύτῃ Ἀπόλλωνος καὶ Ἀρτέμιδος. καὶ δὲ γε νηὸς τῆς Λητοῦς, ἐν τῷ δὴ τὸ χρηστήριων ἔνι, αὐτός τε τυγχάνει ἐών μέγας, καὶ τὰ προπύλαια ἔχει ἐς ὑψος δέκα ὄργυιάν. τὸ δέ μοι τῶν φανερῶν θάῦμα μέγιστον παρεχόμενον, φράσω. ἔστι ἐν τῷ τεμένει τούτῳ Λητοῦς νηὸς, ἐξ ἐνὸς λίθου πεποιημένος, ἐς τε ὑψος, καὶ ἐς μῆκος· καὶ τοῖχος ἔκαστος τούτοις ἴσος· τεσσεράκοντα πήχειν τοντέων ἔκαστον ἔστι. τὸ δὲ καταστέγακμα τῆς

όροφης, ἄλλος ἐπικέεται λίθος, ἔχων τὴν παρωροφίδα τετράπηχυν.

CLVI. Οὗτω μέν νυν ὁ νηὸς τῶν φανερῶν μοι τῶν περὶ τοῦτο τὸ ἱρόν ἐστι θωῦμαστότατον· τῶν δὲ δευτέρων, νῆσος ἡ Χέμμις καλευμένη. ἐστι μὲν ἐν λίμνῃ βαθέῃ καὶ πλατέῃ κειμένη παρὰ τὸ ἐν Βουτοῖ ἱρὸν, λέγεται δὲ ὑπ' Αἰγυπτίων αὕτη ἡ νῆσος εἶναι πλωτή. αὐτὸς μὲν ἔγωγε οὔτε πλέουσαν, οὔτε κινηθεῖσαν εἴδον. τέθηπα δὲ ἀκεύων, εἰ νῆσος ἀληθέως ἐστὶ πλωτή. ἐν δὴ ὧν ταύτῃ νηός τε Ἀπόλλωνος μέγας ἔνι, καὶ βωμοὶ τριφάσιοι ἐνδρύαται· ἐμπεφύκασι δὲ ἐν αὐτῇ φοίνικες συχνοὶ, καὶ ἄλλα δένδρεα, καὶ καρποφόρα καὶ ἄφορα πολλά. λόγον δὲ τόνδε ἐπιλέγοντες οἱ Αἰγύπτιοι, φασὶ εἶναι αὐτὴν πλωτήν· ὡς ἐν τῷ νήσῳ ταύτῃ οὐκ ἐούσῃ πρότερον πλωτῇ, Λητώ, ἐοῦσα τῶν ὀκτὼ θεῶν τῶν πρώτων γενομένων, οἰκέουσα δὲ ἐν Βουτοῖ πόλι, ἵνα δῆ οἱ τὸ χρηστήριον τοῦτό ἐστι, Ἀπόλλωνα παρὰ Ἰσιος παρακαταθήκην δεξαμένη, διέσωσε κατακρύψασα ἐν τῇ νῦν πλωτῇ λεγομένῃ νήσῳ· ὅτε τὸ πᾶν διζήμενος ὁ Τυφῶν ἐπῆλθε, θέλων ἐξέυρειν τοῦ Ὁσίριος τὸν παῖδα. Ἀπόλλωνα δὲ, καὶ Ἀρτεμιν, Διονύσου καὶ Ἰσιος λέγουσι εἶναι παιδας· Λητοῦν δὲ, τροφὸν αὐτοῖσι καὶ σώτειραν γενέσθαι. Αἰγυπτιστὶ δὲ Ἀπόλλων μὲν, Ὡρος· Δημήτηρ δὲ, Ἰσις· Ἀρτεμις δὲ, Βούβαστις. ἐκ τούτου δὲ τοῦ λόγου καὶ οὐδενὸς ἄλλου, Αἰσχύλος ὁ Εὐφρίωνος ἥρπασε τὸ ἔγω φράσω, μοῦνος δὴ ποιητέων

τῶν προγενομένων. ἐποίησε γὰρ Ἀρτεμιν εἶναι θυγατέρα Δύριητρος. τὸν δὲ νῆσον διὰ τοῦτο γνώσθαι πλωτήν, ταῦτα μὲν σύτῳ λέγουσι.

CLVII. Ψαμμάτιχος δὲ ἔβασιλευσε Αἰγύπτου τέσσερα καὶ πεντήκοντα ἔτεα· τῶν τὰ ἐνὸς δέοντα τριάκοντα, "Αἴγατον, τῆς Συρίης μεγάλην πόλιν, πρεσβειάμενος ἐπολιόρκει, ἐς τὸ ἔξειλα" αὐτῇ δὲ οἱ "Αἴγατος ἀπασίων πολίων ἐπὶ πλεῖστον χρόνου πολιορκευμένη ἀντέσχε, τῶν ἡμεῖς ἴδμεν.

CLVIII. Ψαμματίχον δὲ Νεκύς παῖς ἐγόνετο, καὶ ἔβασιλευσε Αἰγύπτου, ὃς τῷ διώρουχι ἐπεχείρησε πρῶτος τῷ ἐς τὴν Ἐρυθρὴν θάλασσαν φερούσῃ· τὸν Δαρεῖος ὁ Πέρσης δεύτερα διώρυξε· τῆς μῆκος μὲν ἔστι πλόος ἡμέραι τέσσερες· εὗρος δὲ ὡρύχθη, ὥστε τριήρεας δύο πλέειν ὅμοι ἐλαστραιμένας. ἤκται δὲ ἀπὸ τοῦ Νεύλου τὸ ὕδωρ ἐς αὐτήν. ἤκται δὲ κατύπερθε ὄλίγον Βουβάστιας πόλισι παρὰ Πάτουμον τὴν Ἀραβίην πόλιν. ἐσέχει δὲ ἐς τὴν Ἐρυθρὴν θάλασσαν. ὥρνκται δὲ πρῶτον μὲν τοῦ πεδίου τοῦ Αἰγυπτίου τὰ πρὸς Ἀραβίην ἔχοντα· ἔχεται δὲ κατύπερθε τοῦ πεδίου τὸ κατὰ Μέμφιν τείνον ὄρος, ἐν τῷ αἱ λιθοτομίαι ἔμεισι. τοῦ ὥκ δὴ αὐτεος τούτου παρὰ τὴν ὑπωρέην ἤκται ἡ διώρυξ ἀπ' ἐσπέρης μακρὴ πρὸς τὴν ἥων, καὶ ἐπειτα τείνει ἐς Διασφάγας, φέροντα ἀπὸ τοῦ αὐτεος πρὸς μεσαμβρίην τε καὶ νάτον ἄγεμον, ἐς τὸν κόλπον τὸν Ἀράβιον. τῷ δὴ ἐλάχιστον ἔστι καὶ συντομώταταν, ἐκ τῆς Βαρηίης θαλάσσης ὑπερβιηνάς ἐς τὴν Νοτίην καὶ Ἐρυθρὴν τὴν αὐτὴν

ταύτην καλεομένην, ἀπὸ τοῦ Κασίου οὔρεος τοῦ οὐρίζοντος Αἴγυπτόν τε καὶ Συρίαν, ἀπὸ τούτου εἰσὶ στάδιοι χίλιοι ἐς τὸν Ἀράβιον κόλπον, τοῦτο μὲν τὸ συντομώτατον· ἡ δὲ ὀλόρυξ πολλῷ μακροτέρη, ὥσῳ σκολιωτέρη ἐστί· τὴν ἐπὶ Νεκώ βασιλῆος ὄρύσσοντες Αἴγυπτίων ἀπώλοντο δυάδεκα μυριάδες. Νεκώς μέν νυν μεταξὺ ὄρυσσων ἐπαύσατο, μαντήν του ἐμποδίου γενομένου τοιοῦδε, τῷ βαρθάρῳ αὐτὸν προεργάζεσθαι. βαρθάρους δὲ πάντας οἱ Αἴγυπτοι καλέουσι τοὺς μή σφι ὁμογλώσσους.

CLIX. Παυσάμενος δὲ τῆς διώρυχος ὁ Νεκώς, ἔτράπετο πρὸς στρατηῖας· καὶ τριήρεes, αἱ μὲν, ἐπὶ τῇ Βορητῇ θαλάσσῃ ἐποιήθησαν, αἱ δὲ, ἐν τῷ Ἀραβίῳ κόλπῳ ἐπὶ τῇ Ἐρυθρῇ θαλάσσῃ· τῶν ἔτι οἱ ὄλκοὶ ἐπίδηλοι. καὶ ταύτησί τε ἔχρατο ἐν τῷ δέοντι· καὶ Σύροισι πεζῇ ὁ Νεκώς συμβαλὼν ἐν Μαγδόλῳ ἐνίκησε· μετὰ δὲ τὴν μάχην, Κάδυτιν πόλιν τῆς Συρίης ἐθύσαν μεγάλην εἶλε. ἐν τῇ δὲ ἐσθῆτι ἔτυχε ταῦτα κατεργασάμενος; ἀνέθηκε τῷ Ἀπόλλωνι, πέμψας ἐς Βραγχίδας τὰς Μιλησίων. μετὰ δὲ ἐκκαίδεκα ἔτεα τὰ πάντα ἄρξας, τελευτῇ, τῷ παιδὶ Ψάμμι παραδοὺς τὴν ἀρχήν.

CLX. Ἐπὶ τοῦτον δὴ τὸν Ψάμμιν βασιλεύοντα Αἴγυπτου ἀπίκοντο Ἡλείων ἄνδρες ἄγγελοι, αὐχέοντες δικαιότατα καὶ κάλλιστα τιθέναι τὸν ἐν Ὀλυμπίῃ ἀγῶνα πάντων ἀνθρώπων· καὶ δοκέοντες παρὰ ταῦτα οὐδ' ἀν τοὺς σοφωτάτους ἀνθρώπων

Αἴγυπτίους οὐδὲν ἐπεξευρεῖν. ὡς δὲ ἀπικόμενοι ἐς τὴν Αἴγυπτον οἱ Ἡλεῖοι ἔλεγον τῶν εἰνεκα ἀπίκοντο, ἐνθαῦτα ὁ βασιλεὺς οὗτος συγκαλέεται Αἴγυπτίων τοὺς λεγομένους εἶναι σοφωτάτους. συνελθόντες δὲ οἱ Αἴγυπτοι, ἐπινθάνοντα τῶν Ἡλείων, λεγόντων ἄπαντα τὰ κατήκει σφέας ποιέειν περὶ τὸν ἀγῶνα ἀπηγησάμενοι δὲ τὰ πάντα, ἔφασαν ἡκαὶ ἐπιμαθησόμενοι εἴ τι ἔχοιεν Αἴγυπτοις τούτων δικαιότερον ἐπεξευρεῖν. οἱ δὲ, βουλευσάμενοι, ἐπειρώτων τοὺς Ἡλείους εἴ σφι οἱ πολιῆται ἐραγωνίζονται. οἱ δὲ ἔφασαν καὶ σφέων καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ὅμοίως τῷ βουλομένῳ ἔξειναι ἀγωνίζεσθαι. οἱ δὲ Αἴγυπτοι ἔφασάν σφεας, οὕτω τιθέντας, παντὸς τοῦ δικαίου ἡμαρτηκέναι οὐδεμίην γὰρ εἶναι μηχανὴν ὥκως οὐ τῷ ἀστῷ ἀγωνίζομένι προσθήσονται, ἀδικέοντες τὸν ξείνον. ἀλλ' εἰ δὴ βούλονται δικαίως τιθέναι, καὶ τούτου εἰνεκα ἀπικοίατο ἐς Αἴγυπτον, ξείνοισι ἀγωνιστῆσι ἐκέλευον τὸν ἀγῶνα τιθέναι, Ἡλείων δὲ μηδενὶ εἶναι ἀγωνίζεσθαι. ταῦτα μὲν Αἴγυπτοι Ἡλείοισι ὑπεθήκαντο.

CLXI. Ψάμμιος δὲ ἐξ ἔτεα μούνον βασιλεύσαντος Αἴγυπτου, καὶ στρατευσαμένου ἐς Αἴθιοπίην, καὶ μεταυτίκα τελευτήσαντος, ἔξεδέξατο Ἀπρίης ὁ Ψάμμιος. ὃς μετὰ Ψαμμήτιχον τὸν ἐωὕτοῦ προπάτορα ἐγένετο εὐδαιμονέστατος τῶν πρότερον βασιλήων, ἐπ' ἔτεα πέντε καὶ εἴκοσι ἀρξας. ἐν τοῖσι ἐπὶ τε Σιδῶνα στρατὸν ἤλασε, καὶ ἐναυμάχησε τῷ Τυρίῳ. ἐπεὶ δέ οἱ ἔδεε κάκως

γενέσθαι, ἐγένετο ἀπὸ προφάσιος, τὴν ἐγὼ μεζόνως μὲν ἐν τοῖσι Λιβυκοῖσι λόγοισι ἀπηγήσομαι, μετρίως δ' ἐν τῷ παρεόντι. ἀποπέμψας γὰρ στράτευμα ὁ Ἀπρίης ἐπὶ Κυρηναίους, μεγαλωστὶ προσέπταισε. Αἰγύπτιοι δὲ ταῦτα ἐπιμεμφόμενοι, ἀπέστησαν ἀπ' αὐτοῦ, δοκέοντες τὸν Ἀπρίην ἐκ προνοίης αὐτοὺς ἀποπέμψαι ἐς φαινόμενον κικὸν, ἵνα δὴ σφέων φθορὴ γένηται, αὐτὸς δὲ τῶν λοιπῶν Αἰγυπτίων ἀσφαλέστερον ἄρχοι. ταῦτα δὲ δεινὰ ποιεύμενοι οὗτοί τε οἱ ἀπονοστήσαντες, καὶ οἱ τῶν ἀπολογένων φίλοι, ἀπέστησαν ἐκ τῆς ιθείης.

CLXII. Πυθόμενος δὲ ὁ Ἀπρίης ταῦτα, πέμπει ἐπ' αὐτοὺς Ἀμασιν καταπαύσοντα λόγοισι. ὁ δὲ ἐπει τε ἀπικόμενος κατελάμβανε τοὺς Αἰγυπτίους, ταῦτα μὴ ποιέειν λέγοντος αὐτοῦ, τῶν τις Αἰγυπτίων ὅπισθε στὰς, περιέθηκε οἱ κυνέην· καὶ περιτίθεις, ἔφη ἐπὶ βασιλῆι περιτίθεναι. καὶ τῷ οὐκως ἀεκούσιον ἐγένετο τὸ ποιεύμενον, ὡς διεδίκυνε. ἐπει τε γὰρ ἐστήσαντό μιν βασιλέα τῶν Αἰγυπτίων αἱ ἀπεστεῶτες, παρεσκευάζετο ὡς ἐλῶν ἐπὶ τὸν Ἀπρίην. πυθόμενος δὲ ταῦτα ὁ Ἀπρίης, ἐπεμπει ἐπ' Ἀμασιν ἄνδρα δόκιμον τῶν περὶ ἐωὕτὸν Αἴγυπτίων, τῷ οὖνομα ἦν Πατάρβημις· ἐγειλάμενος αὐτῷ, ζῶντα Ἀμασιν ἀγαγεῖν παρ' ἐωὕτον, ὡς δὲ ἀπικόμενος ὁ Πατάρβημις, τὸν Ἀμασιν ἐκάλεε, ὁ Ἀμασις, ἔγυχε γὰρ ἐπ' ἕπτου κατύμενος, ἐπάρας, ἀπέματάΐσε· καὶ τοῦτο μιν ἐκέλευσε Ἀπρίη ἀτάγειν. ὅμως δὲ αὐτὸν ἀξιοῦν τὸν Πατάρβημιν, βασιλέος μεταπεμπομένου, ίέναι

πρὸς αὐτόν· τὸν δὲ αὐτῷ ὑποκρίνεσθαι, ὡς ταῦτα πάλαι παρεσκευάζετο ποιέειν, καὶ αὐτῷ οὐ μέμφασθαι Ἀπρίην παρέστεσθαι γὰρ καὶ αὐτὸς, καὶ ἄλλους ἄξειν. τὸν δὲ Πατάρβημιν ἐκ τε τῶν λεγομένων οὐκ ἀγνοεῖν τὴν διάνοιαν, καὶ παρασκευάζομενον ὄρέοντα, σπουδῇ ἀπιέναι, βουλόμενον τὴν ταχίστην βασιλεῖ δῆλωσαι τὰ πρησσόμενα. ὡς δὲ ἀπικέσθαι αὐτὸν πρὸς τὸν Ἀπρίην, οὐκ ἄγοντα τὸν Ἀμασιν, οὐδένα λόγον ἐωὕτῳ δόντα, ἀλλὰ περιθύμως ἔχοντα, περιταμεῖν προστάξαι αὐτοῦ τά τε ὡτα καὶ τὴν ρῆνα. ίδόμενοι δὲ οἱ λοιποὶ τῶν Αἰγυπτίων, οἱ ἔτι τὰ ἔκείνους ἐφρόνεον, ἄνδρα τὸν δοκιμώτατον ἐωὕτῳ οὐτῷ αἰσχρῶς λύμῃ διακέμενον, οὐδένα δὴ χρόνον ἐπισχόντες, ἀπιστέατο πρὸς τοὺς ἑτέρους, καὶ ἐδίδοσσαν σφέας αὐτοὺς Ἀμάσι.

CLXIII. Πυθόμενος δὲ καὶ ταῦτα ὁ Ἀπρίης, ὥπλιζε τοὺς ἐπικούρους, καὶ ἥλαυνε ἐπὶ τοὺς Αἰγυπτίους. εἶχε δὲ περὶ ἐωὕτον Κᾶρδας τε καὶ Ἰωνας, ἄνδρας ἐπικούρους τρισμυρίους. ἦν δὲ νί τὰ βασιλήια ἐν Σάϊ πόλι, μεγάλα ἔοντα καὶ ἀξιοθέητα. καὶ οἱ τε περὶ τὸν Ἀπρίην, ἐπὶ τοὺς Αἰγυπτίους ἤσαν, καὶ οἱ περὶ τὸν Ἀμασιν, ἐπὶ τοὺς ξείνους. ἐν τε δὴ Μωμέμφι πόλι ἐγένοντο ἀμφότεροι, καὶ πειρήσεσθαι ἔμελλον ἄλλήλων.

CLXIV. Ἐστι δὲ Αἰγυπτίων ἐπτὰ γένεα· καὶ τούτων οἱ μὲν, ἴρεες, οἱ δὲ, μάχιμοι κεκλέαται· νὶ δὲ, βουκόλοι· οἱ δὲ, συβῶται· οἱ δὲ, κάπηλοι· οἱ δὲ, ἐρμηνέες· οἱ δὲ, κυβερνῆται. γένεα μὲν

Λίγυπτίων τοσαῦτά ἔστι. οὐνόματα δέ σφι κέρας ἀπὸ τῶν τεχνέων. οἱ δὲ μάχιμοι αὐτῶν καλέονται μὲν Καλασίριες τε καὶ 'Ἐρμοτύβιες' ἐκ νομῶν δὲ τῶνδε εἰσι. κατὰ γὰρ δὴ νομοὺς Αἴγυπτος ἄπασα διαραίρηται.

CLXV. Ἐρμοτυβίων μὲν οὖδε εἰσὶ νομοί. Βουσιρίτης, Σαΐτης, Χεμμίτης, Παπρημίτης, μῆσος ἡ Προσωπτεῖς καλεομένη, Ναθὼ τὸ ὥμασυ. ἐκ μὲν τουτέων τῶν νομῶν Ἐρμοτύβιες εἰσὶ γενόμενοι, ὅτε ἐπὶ πλείστους γενοίατο, ἐκκαιδεκα μυριάδες. καὶ τούτων βαναυσίης οὐδεὶς δεδάηκε οὐδὲν, ἀλλ' ἐνέθονται ἐς τὸ μάχιμον.

CLXVI. Καλασιρίων δὲ οἵδε ἄλλοι νομοί εἰσι· Θηβαῖος, Βουβαστίτης, Ἀφθίτης, Τανάτης, Μενδσίος, Σεβεννύντης, Ἀθριβίτης, Φαρβαιβίτης, Θμουνίτης, Ὄνουφίτης, Ἀγύστιος, Μιεκφορίτης· οὗτος ὁ νομὸς ἐν μήσῳ οἰκέα, ἀντίον Βουβάστιος πόλιος. οὗτοι δὲ οἱ νομοὶ Καλασιρίων εἰσὶ γενόμενοι, ὅτε ἐπὶ πλείστους ἐγενέατο, πέντε καὶ εἴκοσι μυριάδες ἀνδρῶν. οὐδὲ τούτοισι ἔξεστε τέχνην ἐπασκῆσαι οὐδεμίην, ἀλλὰ τὰ ἐς πόλεμον ἐπασκέουσι μούνα, παῖς παρὰ πατρὸς ἐκδεκόμενος.

CLXVII. Εἴ μέν νυν καὶ τοῦτο παρ' Αἴγυπτίων μεμαθήκασι οἱ Ἑλληνες, οὐκ ἔχω ἀτρεκέως κρινεῖν ὄρέων καὶ Θρῆνας καὶ Σκύθας καὶ Πέρσας καὶ Αινδοὺς, καὶ σχεδὸν πάντας τοὺς βαρβάρους, ἀποτιμοτέρους τῶν ἄλλων ἡγημένους πολιητῶν τοὺς τὰς τέχνας μανθάνοντας, καὶ τοὺς ἐκγόνους τούτων· τοὺς δὲ ἀταλλαγμένους τῶν χειρωναξένων,

γενναίους νομιζομένους εἶναι, καὶ μάλιστα τοὺς ἐς τὸν πόλεμον ἀνειμένους. μεμαθήκασι δὲ ὡν τοῦτο πάντες οἱ Ἑλληνες, καὶ μάλιστα Λακεδαιμόνιοι. ἥκιστα δὲ Κορίνθιοι ὄνονται τοὺς χειροτέχνας.

CLXVIII. Γέρεα δέ σφι ἦν τάδε ἔξαραιρημένα μόνυμασι Αἰγυπτίων πάρεξ τῶν ἱρέων. ἄρουραι ἔκαρποι δώδεκα ἐκάστῳ ἀτελέες. ή δὲ ἄρουρα ἑκατὸν πάχεων ἔστι Αἰγυπτίων πάντη. ὁ δὲ Αἰγύπτιος πῆχυς τυγχάνει ἵσος ἐών τῷ Σαμίῳ, ταῦτα μὲν δὴ τοῖσι ἀπασι τὴν ἔξαραιρημένα· τάδε δὲ ἐν περιτροπῇ ἔκαρποντο, καὶ οὐδαμᾶ ὡὕτοι· Καλασιρίων χίλιοι, καὶ Ἐρμοτυβίων, ἐδορυφόρεον ἐνιαυτὸν ἔκαστοι τὸν βασιλέα· τούτοισι δὲ τὰδε τάρεξ τῶν ἄρουρέων ἄλλα ἐδίδοτο ἐπ' ἥμέρῃ ἐκάστῃ· ὄπτον σίτου σταθμὸς πέντε μνέαι ἐκάστῳ, κρεῶν βοέων δύο μνέαι, οἷνον τέσσερες ἀρυστῆρες. ταῦτα τοῖσι αἵει δορυφορέουσι ἐδίδοτο.

CLXIX. Ἐπεί τε δὲ συνάντες, ὅ, τε Ἀπρίης ἄγων τοὺς ἐπικούρους, καὶ ὁ Ἀμασις πάντας τοὺς Αἰγυπτίους, ἀπίκοντο ἐς Μώμεμφιν πόλιν, συνέβαλον· καὶ ἐμαχέσαντο μὲν εὖ οἱ ξεῖνοι, πλήθει δὲ πολλῷ ἐλάσσονες ἔόντες, κατὰ τοῦτο ἐσσώθησαν· Ἀπρίων δὲ λέγεται εἶναι ἥδε ἡ διάνοια, μηδὲ ἀν θεόν μη μηδένα δύνασθαι παῦσαι τῆς βασιληῆς· οὕτω ἀσφαλέως ἐωὕτῳ ἰδρύσθαι ἐδόκεε. καὶ δὴ τότε συμβαλὼν ἐσσώθη· καὶ Ζωγραφίες, ἀπήχθη ἐς Σάïν πόλιν, ἐς τὰ ἐωὕτοῦ οἰκία πρότιρον ἔσθαι, τότε δὲ Ἀμάσιος ἥδη βα-

σιλήια. ἐνθαῦτα δὲ τέως μὲν ἐτρέφετο ἐν τοῖσι βασιληῖσι, καὶ μιν Ἀμασίς εὗ περιεῖπε· τέλος δὲ, μεμφορένων Αἰγυπτίων ὡς οὐ ποιοῖ δίκαια, τρέφων τὸν σφίσι τε καὶ ἐωὕτῳ ἔχθιστον, οὗτῳ δὴ παραδιδοῖ τὸν Ἀπρίην τοῖσι Αἰγυπτίοισι. οἱ δέ μιν ἀπέπνιξαν, καὶ ἔπειτα ἔθαψαν ἐν τῷσι πατρῷσι ταφῆσι. αἱ δὲ εἰσὶ ἐν τῷ ἵρῳ τῆς Ἀθηναίης, ἀγχοτάτῳ τοῦ μεγάρου, ἐσιόντι ἀριστερῆς χερός. ἔθαψαν δὲ Σαΐται πάντας τοὺς ἐκ νομοῦ τούτου γενομένους βασιλέας ἐσω ἐν τῷ ἵρῳ. καὶ γὰρ τὸ τοῦ Ἀμάσιος σῆμα, ἐκαστέρω μὲν ἐστι τοῦ μεγάρου ἡ τὸ τοῦ Ἀπρίεω καὶ τῶν τούτου προκατόρων· ἐστι μέντοι καὶ τοῦτο ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ ἵρου, παστὰς λιθίνη μεγάλῃ, καὶ ἡσκημένη στύλοισι τε φοίνικας τὰ δένδρεα μεμιημένοισι, καὶ τῇ ἄλλῃ δαπάνῃ. ἐσω δὲ ἐν τῇ παστάδι διξά θυρώματα ἔστηκε· ἐν δὲ τοῖσι θυρώμασι ἡ θήκη ἐστί.

CLXX. Εἰσὶ δὲ καὶ αἱ ταφαὶ τοῦ οὐκ ὅσιον ποιεῦμαι ἐπὶ τοιούτῳ πρήγματι ἔξαγορεύειν τούτον, ἐν Σάῃ, ἐν τῷ ἵρῳ τῆς Ἀθηναίης, ὅπισθε τοῦ νηοῦ, παντὸς τοῦ τῆς Ἀθηναίης ἔχόμεναι τοίχου· καὶ ἐν τῷ τεμένεϊ ὄβελοὶ ἐστᾶσι μεγάλοι λιθινοὶ λίμνη τέ ἐστι ἔχομένη, λιθίνη κρηπίδι κεκοσμημένη, καὶ ἐργασμένη εὖ κύκλῳ, καὶ μέγαθος, ὡς ἐμοὶ ἐδόκεε, ὅση περ ἡ ἐν Δήλῳ, ἡ τροχοειδῆς καλεομένη.

CLXXI. Ἐν δὲ τῇ λίμνῃ ταύτῃ τὰ δείκηλα τῶν παθέων ἀντοῦ νυκτὸς ποιεῦσι, τὰ καλέουσι

μυστήρια Αἰγύπτιοι. περὶ μὲν νῦν τούτων, εἰδότε
μοι ἐπὶ πλέον ὡς ἔκαστα αὐτέων ἔχει, εὗστομα
κείσθω. καὶ τῆς Δήμητρος τελετῆς πέρι, τὴν οἱ
Ἐλληνες θεσμοφόρια καλέουσι, καὶ ταύτης μοι
πέρι εὗστομα κείσθω, πλὴν ὅσουν αὐτῆς ὁσίῃ ἐστὶ¹
λέγειν. αἱ Δαναοῦ θυγατέρες ἦσαν αἱ τὴν τελετὴν
ταύτην ἐξ Αἰγύπτου ἤσαγαγοῦσαι, καὶ διδάξασαι
τὰς Πελασγιώτιδας γυναῖκας· μετὰ δὲ ἔξανα-
στάσης πάσης Πελοπονήσου ὑπὸ Δωριέων, ἔξ-
απώλετο ἡ τελετή· οἱ δὲ ὑπολειφθέντες Πελοπον-
ησίων καὶ οὐκ ἔξαναστάτες Ἀρκάδες, διέσωζον
αὐτὴν μοῦνοι.

CLXXXII. Ἀπρίεω δὲ ὥδε καταραιρημένου, ἐβα-
σίλευσε "Αμασίς, κυροῦ μὲν Σαΐτεω ἕών" ἐκ τῆς
δὲ ἦν πόλιος, οὕκομά οἱ ἐστὶ Σιούφ. τὰ μὲν
δὴ πρῶτα κατόνοντο τὸν "Αμασιν Αἰγύπτιοι, καὶ
ἐν οὐδεμιῇ μοίρῃ μεγάλῃ ἥγον, ἄτε δὴ δημότην
τοπρὶν ἐόντα, καὶ οἰκίης οὐκ ἐπιφανέος· μετὰ
δὲ, σοφίῃ αὐτοὺς ὁ "Αμασίς, οὐκ ἀγνωμοσύνῃ
προσηγάγετο. ἦν οἱ ἄλλα τε ἀγαθὰ μυρία, ἐν
δὲ καὶ ποδανιπτήρῳ χρύσεος, ἐν τῷ αὐτός τε ὁ
"Αμασίς καὶ οἱ δαιτυμόνες οἱ πάντες τοὺς πόδας
ἴκαστοτε ἐναπενιζέατο· τοῦτον κατ' ὧν κόψας,
ἄγαλμα δαιμονὸς ἐξ αὐτοῦ ἐποιήσατο, καὶ ἴδρυσε
τῆς πόλιος ὅκου ἦν ἐπιτηδεώτατον· οἱ δὲ Αἰ-
γύπτιοι φοιτέοντες πρὸς τῶγαλμα, ἐσέβοντο με-
γάλως· μαθὼν δὲ ὁ "Αμασίς τὸ ἐκ τῶν ἀστῶν
ποιεύμενον, συγκαλέσας Αἰγυπτίους, ἔξεφρη φᾶς
ἐκ τοῦ ποδανιπτῆρος τῶγαλμα γεγονέναι, ἐς τὸν

πρότερον μὲν τοὺς Αἰγυπτίους ἐνθρεῖν τε καὶ
ἐνουρέειν, καὶ πόδας ἐναπονίζεσθαι, τότε δὲ με-
γάλως σύβεσθαι. ἥδη ὡν ἔφη λέγων ὄμοιώς αὐτὸς
τῷ ποδανιπτῆρι πεπρηγέναι· εἰ γὰρ πρότερον
εἴναι δημότης, ἀλλ' ἐν τῷ παρεόντι εἴναι αὐτέων
βασιλεύς καὶ τιμῆν τε καὶ προμηθέεσθαι ὑπέτον
ἐκέλευε. τοιούτῳ μὲν τρόπῳ προσηγάγετο τοὺς
Αἰγυπτίους, ὥστε δικαιοῦν δουλεύειν.

CLXXXIII. Ἐχράτο δὲ καταστάσει πρηγμάτων
τοιῷδε· τὸ μὲν ὄρθριον, μέχρι ὅτου πληθύρησ
ἀγορῆς, προθύμως ἐπρησσε τὰ πρυσφερόμενα
πρήγματα· τὸ δὲ ἀπὸ τούτου ἐπινέ· τε καὶ κατ-
έσκωπτε τοὺς συμπότας· καὶ ἦν μάταιός τε καὶ
παιγνίμων. ἀχθεσθέντες δὲ τούτοισι οἱ φίλοι
αὐτοῦ, ἐνουθέτεον αὐτὸν, τοιάδε λέγοντες, ““Ω
“ βασιλεῦ, οὐκ ὄρθως σεωὕτοῦ προέστηκας, ἐς
“ τὸ ἄγαν φαῦλον προάγων σεωὕτόν· σὲ γάρ
“ ἔχρην ἐν θρόνῳ σεμνῷ σεμνὸν θωκέοντα, δι’
“ ἡμέρης πρήσσειν τὰ πρήγματα. καὶ οὖτω Αἰ-
“ γύπτιοί τ’ ἀν ἐπιστέατο ὡς ὑπ’ ἀνδρὸς με-
“ γάλου ἄρχονται, καὶ ἀμεινον σὺ ἀν ἤκουες·
“ νῦν δὲ ποιέεις οὐδαμῶς βασιλικά.” “Ο δ
ἀμείβετο τοισίδε αὐτοὺς, “Τὰ τόξα οἱ κεκτη-
“ μένοι, ἐπεὰν μὲν δέωνται χρᾶσθαι, ἐνταννύουσι·
“ ἐπεὰν δὲ χρήσωνται, ἐκλύουσι. εἰ γὰρ δὴ τὸν
“ πάντα χρόνον ἐντεταμένα εἴη, ἐκραγείη ἄν·
“ ὥστε ἐς τὸ δέον οὐκ ἀν ἔχοιεν αὐτοῖσι χρῆσθαι.
“ οὖτω δὴ καὶ ἀνθρώπου κατάστασις· εἰ ἐθέλοι
“ κατεσπουδάσθαι αἵει, μηδὲ ἐς παιγνίην τὸ μέρος

“ ἐωὕτὸν ἀνιέναι, λάθος ἀν τοι μάνεῖς, η ὅγε
“ ἀπόπληκτος γενόμενος. τὰ ἐγὼ ἐπιστάμενος,
“ μέρος ἐκατέρῳ νέμω.” Ταῦτα μὲν τοὺς φίλους
ἀμείψατο.

C_{LXXXIV.} Λέγεται δὲ ὁ Ἀμασίς, καὶ ὅτε ἦν
ἐδεώρης, ως φιλοπότης ἐὼν καὶ φιλοσκύμμων,
καὶ οὐδαμῶς κατεσπουδασμένος ἀνήρ· ὅκως δέ
μιν ἐπιλείποι πίνοντά τε καὶ εὐπαθέοντα τὰ ἐπι-
τήδεια, κλέπτεσκε ἀν περιϊών. οἱ δ' ἄν μιν φά-
μενοι ἔχειν τὰ σφέτερα χρήματα, ἀρνεύμενον
ἄγεσκον ἐπὶ μαντῆιον, ὃκου ἐκάστοισι εἴη. πολλὰ
μὲν δὴ καὶ ἡλίσκετο ὑπὸ τῶν μαντηῶν, πολλὰ
δὲ καὶ ἀποφεύγεσκε. ἐπεὶ τε δὲ καὶ ἐβασίλευσε,
ἐποίησε τοιάδε· ὅσοι μὲν αὐτὸν τῶν θεῶν ἀπέλυσαν
μὴ φῶρα εἶναι, τούτων μὲν τῶν ἵρων οὔτε ἐπερέ-
λετο, οὔτε ἐς ἐπισκευὴν ἐδίδουν οὐδέν· οὐδὲ φοιτέων
ἔθυε, ως οὐδενὸς ἐοῦσι ἀξίοισι, ψεύδεά τε μαν-
τῆια κεκτημένοισι· ὅσοι δέ μιν κατέδησαν φῶρα
εἶναι, τούτων δὲ ως ἀληθέως θεῶν ἔοντων καὶ
ἀψευδέα μαντῆια παρεχομένων, ταμάλιστα ἐπε-
μέλετο.

C_{LXXXV.} Καὶ τοῦτο μὲν, ἐν Σάῃ τῷ Ἀθηναίῃ
προτύλαια θωῦμάσιά οἱ ἔξεποίησε, πολλὸν πάντας
ὑπερβαλλόμενος τῷ τε ὑψεῖ καὶ τῷ μεγάθεῖ, ὅσων
τε τὸ μέγαθος λίθων ἔστι, καὶ ὄκοιων τέων· τοῦτο
δὲ, κολοσσοὺς μεγάλους καὶ ἀνδρόσφιγγας περι-
μήκεις ἀνέθηκε· λίθους τε ἄλλους ἐς ἐπισκευὴν
ὑπερφυέας τὸ μέγαθος ἐκόμισε. ἡγάγετο δὲ τού-
των τοὺς μὲν, ἐκ τῶν κατὰ Μέμφιν ἐουσέων

λιθοτομίεων· τοὺς δὲ ὑπερμεγάθεας, εἴς Ἐλεφαντίνης πόλιος, πλόου καὶ εἰκοσι ἡμερέων ἀπεχόντης ἀπὸ Σάιος. τὸ δὲ οὐκ ἥκιστα αὐτέων, ἀλλὰ μάλιστα θωρύμάζω, ἔστι τόδε· οἰκημα μουνολιθον ἐκόμισε ἐξ Ἐλεφαντίνης πάλιος· καὶ τοῦτο ἐκόμιζον μὲν ἐπ' ἔτεα τρία, δισχίλιαι δέ οἱ προσετετάχατο ἄνδρες ἀγαγγέες, καὶ οὗτοι ἀπαντες ἥσαν κυβερνῆται. τῆς δὲ στέγης ταύτης τὸ μὲν μῆκος ἔξωθεν, ἔστι εἰς τε καὶ εἴκοσι πήχεως· ἀνδρος δὲ, τεσσερεκαΐδεκα· ὕψος δὲ, ὀκτώ. ταῦτα μὲν τὰ μέτρα ἔξωθεν τῆς στέγης τῆς μουνολίθου ἔστι. ἀτὰρ ἔσωθεν τὸ μῆκος, ὀκτωκαΐδεκα πήχεων, καὶ πυγόνος· τὸ δὲ ἀνδρος, δυώδεκα πήχεων· τὸ δὲ ὕψος, πέντε πήχεών ἔστι. αὗτη τοῦ ἴρου κέσται παρὰ τὴν ἔσοδον. ἔσω γάρ μιν ἐς τὰ ἴρον φασι τῶνδ' εἰνεκα οὐκ ἐσελκύσαι· τὸν ἀρχιτέκτονα, αὐτῆς ἐλκομένης τῆς στέγης, ἀναστενάζαι, οἵᾳ τε χρόνου ἐκγεγονότος πολλαῖ, καὶ ἀχθόμενον τῷ ἔργῳ· τὸν δὲ Ἀμασιν, ἀνθυμιστὸν ποιησάμεναν, οὐκ ἔρι ἔτι προσωπέρω ἐλκύσαι. ἥδη δὲ τινες λέγουσι ὡς ἄνθρωπος διεφθάρη ὑπ' αὐτῆς τῶν τις αὐτὴν μοχλευόντων, καὶ ἀπὸ τούτου οὐκ ἐσελκυσθῆναι.

OLXXVI. Ἀνέθηκε δὲ καὶ ἐν ταῖς ἄλλοις ἴροισι ὁ Ἀμασις πάσι τοῖς ἀλλογίμοισι ἔργα τὸ μέγαθος ἀξιοθέητα· ἐν δὲ καὶ ἐν Μέμφι, τὸν ὑπτιον καίμενον κολοσσὸν, τοῦ Ἡφαιστείου ἐμπροσθε· τοῦ πόδες πέντε καὶ ἑβδομήκοντά εἰσι τὸ μῆκος. ἵπι δὲ τῷ αὐτῷ βάθρῳ ἐστᾶσι, Αἰθιοπικῷ ἐόντος

λίθουν, δύο κολοσσοὶ, εἴκοσι ποδῶν τὸ μέγαθος ἐών ἐκάτερος· ὁ μὲν ἔνθεν, ὁ δὲ ἔνθεν τοῦ μεγάρου. ἔστι δὲ λίθινος ἔτερος τοσυπτος καὶ ἐν Σάῃ, κείμενος κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον τῷ ἐν Μέμφι. τῷ Ἰσι τε τὸ ἐν Μέμφι ἥψον Ἀμασίς ἔστι ὁ ἔξοικοδομέστας, ἐὸν μέγα τε καὶ ἀξιοθεητότατον.

CLXXXVII. Ἐπ' Ἀμασίῳ δὲ βασιλῆιος λέγεται Αἰγυπτος μάλιστα δὴ τότε εὐδαμονῆσαι, καὶ τὰ ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τῷ χώρῃ γενόμενα, καὶ τὰ ἀπὸ τῆς χώρης τοῖσι ἀνθρώποισι. καὶ πόλις ἐν αὐτῇ γενέσθαι τὰς ἀπάσας τότε δισμυρίας τὰς οἰκεομένας. νόμον τε Αἰγυπτίοισι τόνδε Ἀμασίς ἔστι ὁ καταστήσας· ἀποδεικνύναι ἔτεος ἐκάστου τῷ ιωμάρχῃ πάντα τινὰ Αἰγυπτίων, ὅθεν βιοῦται· μηδὲ ποιεῦντα ταῦτα, μηδὲ ἀποφαίνοντα δικαίην ζόσην, ιθύνεσθαι θανάτῳ. Σόλων δὲ ὁ Ἀθηναῖος λαβὼν ἔξι Αἰγύπτου τοῦτον τὸν νόμον, Ἀθηναίοισι ἔθετο· τῷ ἐκεῖνοι ἐς αἱὲ χρέωνται, ἔοντι ἀμάρμψ νόμῳ.

CLXXXVIII. Φιλέλλην δὲ γενόμενος ὁ Ἀμασίς, ἄλλα τε ἐς Ἑλλήνων μετεξετέρους ἀπεδέξατο, καὶ δὴ καὶ τοῖσι ἀπικνευμένοισι ἐς Αἰγυπτου ἔδωκε Ναύκρατιν πόλιν ἐνοικῆσαι· τοῖσι δὲ μὴ βρυλομένοισι αὐτέων οἰκέειν, αὐτοῦ δὲ ναυτιλομένοισι, ἔδωκε χωρίοις ἐνιδρύσασθαι βωμοὺς καὶ τεμένεα θεοῖσι. τὸ μέν νυν μέγιστον αὐτέων τέμενος, καὶ οὐνομαστότατον ἐὸν καὶ χρησιμώτατον, καλεύμενον δὲ Ἑλλήνιον, αἵδε πόλις εἰσὶ αἱ ἰδρυμέναι κοινῇ, Ἰώνων μὲν, Χίος, καὶ Τέας, καὶ

Φύκαια, καὶ Κλαζομεναί· Δωριέων δὲ, Ῥόδος,
καὶ Κνίδος, καὶ Ἀλικαρνησσὸς, καὶ Φάσηλις·
Αἰολέων δὲ, ἡ Μιτυληναίων μούνη. τουτέων μέν
ἐστι τοῦτο τὸ γέμενος, καὶ προστάτας τοῦ ἐμ-
πορίου ἀνταί αἱ πόλις εἰσὶ αἱ παρέχουσαι. ὅσαι
δὲ ἄλλαι πόλις μεταποιεῦνται, οὐδέν σφι μετεὸν
μεταποιεῦνται. χωρὶς δὲ, Αἴγινῆται ἐπ' ἐωὕτῶν
ἰδρύσαντο τέμενος Διούς· καὶ ἄλλο Σάμοι, "Ηρῆς"
καὶ Μιλήσιοι, Ἀπόλλωνος.

CLXXXIX. Ἡν δὲ τοπαλαιὸν μούνη ἡ Ναύκρατις
ἐμπόριον, καὶ ἄλλο οὐδὲν Αἴγυπτου. εἰ δέ τις ἔς
τῶν τι ἄλλο στομάτων τοῦ Νείλου ἀπίκοιτο,
χρῆν ὄμόσαι, μὴ μὲν ἐκόντα ἐλθεῖν ἀπομόσαντα
δὲ, τῇ νηὶ αὐτῷ πλέειν ἔς τὸ Κανωβικόν· ἡ εἰ
μή γε οἴá τε εἶη πρὸς ἀνέμους ἀντίους πλέειν, τὰ
φορτία ἔδεε περιάγειν ἐν βάρισι περὶ τὸ Δέλτα,
μέχρι οὗ ἀπίκοιτο ἔς Ναύκρατιν. οὗτω μὲν δὴ
Ναύκρατις ἐτετίμητο.

CLXXX. Ἀμφικτυόνων δὲ μισθωσάντων τὸν ἐν
Δελφοῖσι νῦν ἔόντα νηὸν τριηκοσίων ταλάντων
ἔξεργασθαι· ὁ γάρ πρότερον ἐὼν αὐτόθι, αὐτο-
μάτως κατεκάη· τοὺς Δελφοὺς δὲ ἐπέβαλε τεταρ-
τημόριον τοῦ μισθώματος παρασχεῖν· πλαινώμενοι
δὲ οἱ Δελφοὶ περὶ τὰς πόλις, ἐδωτίναζον· ποιεῦ-
τες δὲ τοῦτο, οὐκ ἐλάχιστον ἔξ Αἴγυπτου ἤνεί-
καντο. Ἀμασίες μὲν γάρ σφι ἐδωκε χίλια στυπτηρίης
τάλαντα· οἱ δὲ ἐν Αἴγυπτῳ οἰκεόντες Ἐλληνες,
εἴκοσι μνέας.

CLXXXI. Κυρηναίοισι δ' ἐς ἄλλήλους φιλότητά

τε καὶ συμπαχόν τινεθήκατο. ἐδικαίωσε δὲ καὶ γῆμαι αὐτόθεν, εἴτ' ἐπιθυμήσας Ἐλληνίδος γυναικὸς, εἴτε καὶ ἄλλως φιλότητος Κυρηναίων εἴνεκα. γαμέει δ' ὅν, οἱ μὲν λέγουσι Βάτεω, οἱ δ' Ἀρκεσίλεω θυγατέρα, οἱ δὲ, Κριτοβούλου, ἀνδρὸς τῶν ἀστῶν δοκίμου· τῇ οὔνομα ἦν Λαδίκη. τῇ ἐπεὶ τε συγκλίνοιτο ὁ Ἀμασίς, μίσγεσθαι οὐκ οἶστος τε ἐγένετο· τῆσι δὲ ἄλλῃσι γυναιξὶ ἔχρατο. ἐπεὶ τε δὲ πολλὸν τοῦτο ἐγίνετο, εἴπε δὴ ὁ Ἀμασίς πρὸς τὴν Λαδίκην ταύτην καλεομένην, ““Ω γύναι, ““ κατά με ἐφάρμαξας, καὶ ἔστι τοι οὐδεμία μη-““ χανή μὴ οὐκ ἀπολωλέναι κάκιστα γυναικέων ““ πασέων.” “Η δὲ Λαδίκη, ἐπεὶ τέ οἱ ἀρνευ-μένη οὐδὲν ἐγένετο πρητύτερος ὁ Ἀμασίς, εὐχεταὶ ἐν τῷ νηῷ τῇ Ἀφροδίτῃ, ἦν οἱ ἐπ' ἑκείνην τὴν νύκτα μιχθῆ ὁ Ἀμασίς, τοῦτο γάρ οἱ κακοῦ εἶναι μῆχος, ἄγαλμά οἱ ἀποπέμψειν ἐς Κυρήνην. μετὰ δὲ τὴν εὐχὴν αὐτίκα οἱ ἐμίχθη ὁ Ἀμασίς· καὶ τὸ ἐνθεῦτεν ἥδη ὄκοτε ἔλθοι πρὸς αὐτὴν, ἐμίσγετο· καὶ κάρτα μιν ἔστερξε μετὰ τοῦτο. ἡ δὲ Λαδίκη ἀπέδωκε τὴν εὐχὴν τῇ θεῷ. ποιησαμένη γάρ ἄγαλμα, ἀπέπεμψε ἐς Κυρήνην, τὸ ἔτι καὶ ἐς ἐμὲ ἦν σόουν, ἔξω τετραμμένου τοῦ Κυρηναίων ἄστεος. ταύτην τὴν Λαδίκην, ὡς ἐπεκράτησε Καμβύσης Αἰγύπτου, καὶ ἐπύθετο αὐτῆς ἡ τις εἶη, ἀπέπεμψε ἀσινέα ἐς Κυρήνην.

CLXXXII. Ἀνέθηκε δὲ καὶ ἀναθήματα ὁ Ἀμασίς ἐς τὴν Ἐλλάδα· τοῦτο μὲν, ἐς Κυρήνην ἄγαλμα ἐπίχρυσον Ἀθηναῖς, καὶ εἰκόνα ἐώὕτου γραφῆ

είκασμένην· τοῦτο δὲ, τῷ ἐν Λίνδῳ Ἀθηναίῃ δύο τε ἀγάλματα λίθινα, καὶ θώρηκα λίνεον ἀξιοθέητον· τοῦτο δέ, ἐς Σάμον τῷ Ἡρῷ εἰκόνας ἐώὗτοῦ διφασίας ξυλίνας, αἱ ἐν τῷ νηῷ τῷ μεγάλῳ ἴδρυνται ἔτι καὶ τὸ μέχρις ἐμεῦ, ὅπισθε τῶν θυρέων. ἐς μὲν τοὺς Σάμον ἀνέθηκε κατὰ ξεινίην τὴν ἐώὗτοῦ τε καὶ Πολυκράτεος τοῦ Αἴάκεος· ἐς δὲ Λίνδον, ξεινίης μὲν οὐδεμῆς εἴνεκεν· ὅτι δὲ τὸ ἐν Λίνδῳ τὸ τῆς Ἀθηναίης λέγεται τὰς τοῦ Δραγαοῦ θυγατέρας ἴδρυσθαι προσχούσας, ὅτε ἀπεδίδρησκεν τοὺς Αἰγύπτου παιδας. ταῦτα μὲν ἀνέθηκε ὁ Ἄμασις. εἶλε δὲ Κύπρον πρῶτος ἀνθρώπων, καὶ κατεστρέψατο ἐς φόρου ἀπαγγήν.

FINIS.

